

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Má²téh³

*Tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús
(Lucas 3:23-38)*

¹ Hi³ lá² bíh¹ cáun² sí² hi³ cha³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Jáun² né³, ñí¹ lá² má²ja³toh³ hi³ jmái² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú².

² Há²bran²¹ hí³ jmí¹ lín³ jméi² Isaac, tsá² lín³ jméi² Jacob, tsá² lín³ jméi² Judá la³ má²quionh³ jí³ tsá¹ rainh²¹ ní² síáh³.

³ Judá hí³ quionh³ Tamar ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Fares quionh³ Zara. Jáun² Fares hí³ lín³ jméi² Esrom tsá² lín³ jméi² Aram. ⁴ Aram hí³ lín³ jméi² Aminadab tsá² lín³ jméi² Naasón, tsá² lín³ síáh³ jméi² Salmón. ⁵ Salmón hí³ quionh³ Rahab ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Booz, hi³ jáun² Booz hí³ né³ quionh³ Rut ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Obed. Obed hí³ né³ lín³ jméi² Isaí. ⁶ Isaí hí³ lín³ jméi² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jáun² re²¹ Dá²vi²¹ la³ má²quionh³ tsá²mi³ tsá² jmí¹ ñí²cuo² Urías lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Salomón.

⁷ Salomón hí³ lín³ jméi² Roboam tsá² lín³ hí³ jméi² Abías, hi³ hí³ né³ lín³ jméi² Asa. ⁸ Jáun² Asa hí³ né³ lín³ jméi² Josafat tsá² lín³ jméi² Joram, tsá² lín³ hí³ jméi² Uzías. ⁹ Jáun² Uzías lín³ jméi² Jotam tsá² lín³ jméi² Acaz, Acaz hí³ né³ lín³ jméi² Ezequías. ¹⁰ Jáun² Ezequías lín³ jméi² Manasés tsá² lín³ hí³ jméi² Amón; Amón hí³ né³ lín³ jméi² Josías. ¹¹ Hi³ jáun² Josías lín³ jméi² Jeconías la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹, jmái¹ hi³ ca³ja³taunh²¹ jáun² tsá² *Israel hi³ tson³ tí³ hué³² Babilonia.

¹² Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, Jeconías hí³ siáh³ ca³lí³zian² Salatiel jon², tsá² lín³ hí³ jméi² Zorobabel. ¹³ Jáun² Zorobabel lín³ jméi² Abiud tsá² lín³ hí³ jméi² Eliaquim, tsá² lín³ jméi² Azor. ¹⁴ Hí³ Azor hí³ né³ lín³ jméi² Sadoc tsá² lín³ jméi² Aquim, tsá² lín³ hí³ jméi² Eliud. ¹⁵ Jáun² Eliud lín³ jméi² Eleazar tsá² lín³ hí³ jméi² Matán, tsá² lín³ jméi² Jacob. ¹⁶ Jáun² né³, Jacob lín³ jméi² Sé³² ñí²cuo² Má²réi³; Má²réi³ né³ lín³ mí¹ziú¹³ Jesús Tsá² ca³lín³ Cristo.

¹⁷ Hí³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ hí³ quia³quiún³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tín³ ca³la³ tí³ jmái¹ hí³ zian² hla¹ Dá²vi²¹, hí³ hla¹ Dá²vi²¹ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ ca³huén² tsá² Israel hí³ ja³taunh²¹ hí³ tson³ tí³ Babilonia tín³ siáh³ quia³quiún³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ tsú², hí³ cónh³fí¹ quia³quiún³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ tsú² tín³ la³ tí³ jmí¹ ca³lí³zian² jáun² Cristo.

*Jmái¹ hí³ ca³lí³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo
(Lucas 1:26-38, 2:1-7; Juan 1:14)*

¹⁸ La³ lá² bíh¹ lí³ hí³ ca³lí³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo: Má²réi³ jmí¹ má²ná¹lí³ jái¹³ hí³ jenh¹³ cuo² quionh³ Sé³²; tí³la³ ñeh² bíh¹ hí³ jenh¹³ cuo² tsú² má¹ná¹, ca³lí³ lín¹ Má²réi³ hí³ quian² jon², cáun² hí³ lí³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹. ¹⁹ Jáun² Sé³² tsá² nióh³² tsú² hí³ jái¹³ quionh³ né³, ca³lí³hnió³ tsunh³ jái¹³ quionh³ Má²réi³. Ca³lín¹³ tsú² hí³ jmu³ la³ jáun² ta³ tiá² hin² ñí³², quí¹hliá² tsá² hí³ jan² tsá² chun¹ bíh¹ hí³ jáun² tiá² jmí¹ hnió³ yáh³ tsú² chin¹³ hua³heih²¹ Má²réi³. ²⁰ Tí³la³ tá¹la³ lín²³ tsú² jáun² la³ ní² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² tsú² juí³² qui³ ziú³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sé³², tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ha³ lí² jmú² juénh² nú² hí³ hen¹³ nú² Má²réi³ hí³ lín¹³ ñí²cuoh²

nú², quí¹ dáin² hi³ quian² tsú² ca³can³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. ²¹ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³zian² dáin² hí³, hniáuh³² teh¹ nú² Jesús. La³ ní² bíh¹ lí³ jmái² tsú², quí¹ hliá² líón³² tsú² tsá² joh¹ hi³ ca³ti²¹ tso³.

²² La³ ní² bíh¹ ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ Juo¹³ dí² cun³quionh³ jan² *ti³² jë¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

²³ Jan² tsá¹mái¹³, tsá² tiá² hin² má²ca³cáuh³², can³ jon²,

hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³zian² dáin² hí³,

lí³ jmái² Emanuel,

(hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² zenh² quiúnh¹ jnoh¹”).

²⁴ Jmí¹ ñi²¹ jáun² hi³ rá²cuóun¹ Sé³², ca³jmú³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí², hi³ ca³hen³ Má²réri³ hi³ lí¹³ ñí²cuo². ²⁵ Tí³la³ cun³ tiá² ca³tiánh³ bíh¹ tsú² cu³tsa³² ta³ ñeh² bí¹ hi³ lí³zian² jon²; jáun² Sé³² né³ ca³teh³ Jesús dáin² hí³.

2

Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsá²jien³ Jesús

¹ Jáun² né³, Jesús hí³ ca³lí³zian² já¹ juú² Belén, hué¹³ Judea, jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Herodes re²¹ hué³² jáun². Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³, ca³cha³táunh¹ ma³ jan² tsá²ñuh² já¹ juú² Jerusalén, tsá² já²taunh²¹ tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ chú² ñih²³ chí¹jmái²¹. ² Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿Ha³ jinh¹ rón³² Tsá² má²ca³lí³zian², Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos? Quí¹ tí³ ñí¹ hia³² hiú² má²ca³neh²¹ jnoh¹ chí¹jmái²¹ hi³ ca³tín¹ tsú², hi³ jáun² jau³ jnoh¹ ñí¹ lá² hi³ ja³ma³tsú¹ ma³jionh²¹ jnoh¹ tsú².

³ Jmí¹ ca³lí³ ñi³² re²¹ Herodes jái¹³ ní² né³, ca³la³ lí¹ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ lí³, jí³ la³jín³² tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén

ní² siáh³. 4 Jmí¹jáun² ca³teh³ re²¹ hí³ la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní², jáun² ca³ngáih³ dí² tsá² hí³ ha³ jinh¹ ca³tí²¹ hí³ lí³zian² Tsá² lín¹³ Cristo. 5 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Já¹ juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judea bíh¹ lí³zian²; qui¹ jan² hla¹ *tí³² jë¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²:

6 Hnú² juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judá, tiá² huen³ yáh³ hnú² ja¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ hué³² ní²; qui¹ ñí¹con² hnú² bíh¹ cua³hain³² jan² Tsá² chín¹, Tsá² jmu³ hua³hí¹³ tsá² *Israel tionh² jo³uón³² jná¹³.

7 Jáun² ta³máih³ bíh¹ ca³teh³ Herodes tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hí³, hí³ jáun² ca³ngáih³ dí² hí³ hín² jmáih¹ tí³tsóh³ ca³jnia³ chí¹jmai²¹ jáun². 8 Jáun² ca³zen³ dí² tsú² tí³ já¹ juú² Belén hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh² ñí¹ zio¹, hí³ cuá²hniah³² náh² re² lín³² dáin² hí³; hí³ jáun² ní¹ má¹ca³chanh²¹ náh², ñá²juah²¹ náh² ñí¹con² jná¹³, hí³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jai³² ñe¹ hí³ ñí¹ma³tsú¹ ma³jónh²¹.

9 Jmí¹ má²lí²zéih³² jáun² re²¹ tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ jui³² hí³ tiáunh¹; hí³ jáun² chí¹jmai²¹ hí³ ca³jíe³ tsú² jáun² tí³ ñí¹ hia³² hiú² cuá¹tsau³² chí¹ján³ ta³ ñí¹ tsú² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ ca³háí³² tie³ tá²chi²¹ ñí¹ rón²¹ dáin². 10 Hí³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ hí³ má²he² tie³, jáun² jlánh¹ ca³lí³ hiú² lín³² tsí³; 11 hí³ jáun² jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² ñéih³ né³, ca³jíen³² dáin² quionh³ Má²réi³ mí¹ziú¹³. Jmí¹jáun² ca³dí³jñí³² dí² tiáunh¹ hí³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dáin² hí³. Jmí¹ lí² jáun² ca³nia³ tsú² cuó² quioh²¹, hí³ ca³huéh³ cú¹mí¹niau²¹, ziún², jí³ no¹ hí³ lí³ quionh³ há² má²ró³² jmái² mirra ní² siáh³, hí³ lí¹ ca³cuéh³ dí² dáin². 12 Jmí¹

má²lí²niéi³² tsú² jáun² jui³² qui³ ziú³ hi³ tiú²uú² hniáuh³² tsa³tánh¹ tí³ jui³² ñí¹ cuá³ Herodes, hi³ jáun² jui³² siáh³ bíh¹ ja³tanh²¹ tsú² cú²jueh³² tí³ juú²co¹.

Jmí¹ ca³cuón³ tsú² tí³ hué³² Egipto

¹³ Jmí¹ má²já²tanh²¹ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² Sé³² jui³² qui³ ziú³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Náu², jan³² dáin² ní² quionh³ mí¹ziú¹³, cuón³ tí³ hué³² Egipto, ca³la³ ñí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ hi³ cuá¹han² nú² siáh³ hué³² jáun²; quí¹ né³bí¹ ja³hniah² Herodes dáin² hi³ jngih³.

¹⁴ Jmí¹jáun² ca³náu² Sé³² hi³ ca³jan³ dáin² quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ ja³taunh²¹ ta³ já¹niéi² tí³ hué³² Egipto; ¹⁵ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³tiánh³ tsú² ca³la³ tí³ ñí¹ jun¹ Herodes. La³ ní² ca³li³ hi³ jáun² ca³li³tí³ la³ cun³ hi³ má²ca³juáh³ Juo¹³ dí² jmí¹tin² cun³quionh³ jan² hla¹ tí³² jë¹ Dió³²: “Tí³ hué³² Egipto bíh¹ ca³teh³ jná¹³ Jón³²”.

Herodes jmu² héih³² hi³ jngih³ tsú² tsá¹míh¹

¹⁶ Jmí¹ ca³li³tsin² jáun² Herodes hi³ tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ lí¹ má²lí²cáuh³² cú²nga¹ bíh¹, jáun² ca³míh³ lín³² tsí³ tsú²; hi³ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ ma³tsan² tsú² la³jín³² tsá¹míh¹ tsá² jmí¹ má²tiáunh¹ tun³ mieh² tí³ la³ hué³² jmí¹ zian² já¹ juú² Belén ji³ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ní², la³ cun³ tí³ jmái¹ hi³ ca³híe³ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. ¹⁷ La³ jáun² bíh¹ ca³li³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Jeremías tí³² jë¹ Dió³²:

¹⁸ Ñí¹ja²¹ cáun² mah¹ tí³ juú² Ramá,

hi³ ñí¹ho¹ lín²¹ tsú² hi³ hú¹ quí² hú¹ jngih³² tsí³;
Raquel bíh¹ hí³ tsá² cuá¹ho² hi³ ca³tin¹ jón²zih¹.

Cun³ tiá² ca³li³hnió³ bíh¹ tsú² hi³ niau²¹ re² tsí³,
quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ má²ca³hiá² cá²tsan³ jón²zih¹.

¹⁹ Hi³ jáun² né³, jmi¹ má²jún¹ jáun² Herodes ca³jnia³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² jéinh³² Sé³² jui³² qui³ ziu³
tá¹la³ cuá³ jáun² hué³² Egipto, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

²⁰ —Náu², jon¹ dáin² quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ cuánh² tí³
hué³² Israel, qui¹ má²cá²tsan³ bíh¹ tsá² jmi¹ hnió³ jngih³
dái².

²¹ Jáun² Sé³² ca³náu² hi³ ca³jón³² dáin² la³ má²quionh³
mí¹ziú¹³ hi³ jaunh³ tí³ hué³² Israel. ²² Tí³la³ jmi¹ ca³li³ ñi³²
Sé³² hi³ Arquelao má²cuá¹ho² siáh³ ta²¹ tí³ Judea cha¹³ hla¹
Herodes jméi², jáun² ca³li³ cóh³² tsú² hi³ tsánh³² tí³ jáun²;
tí³la³ jmi¹ má²lí²héi³ tsú² jáun² héih³² jui³² qui³ ziu³ né³,
jaunh³ bíh¹ tí³ hué¹³ Galilea. ²³ Jmi¹ cá¹chánh²¹ tsú² hué³²
jáun² né³, ngau³ hi³ ca³ñí¹cuá² já¹ juú² Nazaret. La³ ní²
ca³li³ hi³ jáun² ca³li³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² jmi¹
ná¹lín³ hi³ tí³² jé¹ Dió³² jmi¹tin² hi³ Jesús téh³ tsú² hná¹ tsá²
Nazaret.

3

*Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³²
quiéin²*

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8,15-34)

¹ Jmi¹jáun² cuan³ Juan² tsá² ziau² jmái² tí³ hué³² quiéin²
lí³ tí³ hué¹³ Judea, hi³ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², ² hi³ juáh³
la³ lá²:

—jZa¹ náh² jmi¹ honh², qui¹ má²ja³quián³ ma³jnia² bíh¹
Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹!

³ Hi³ ca³tin¹ Juan² ní² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² hla¹
Isaías *tí³² jé¹ Dió³², jmi¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu², hi³ ní¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²;
 jmu³ náh² cáun² jui³² cú²tso².

4 Jáun² ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³
 tsú² camello, lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu², hi³ má³² quioh²¹
 tsú² né³ jmí¹ lín³ náih² la³ má²quionh³ jmí²toh¹ hi³ zia³² ja¹
 náí². 5 Hi³ jáun² tsá² zian² Jerusalén jmí¹ ja³taunh¹ hi³ náí³²
 jè¹ tsú², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea jí³ tsá²
 zian² hué³² can³² cua³ Jordán ní² siáh³; 6 hi³ jáun² ní¹juáh³
 ní¹ má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau² Juan²
 jmái² cua³ Jordán jáun².

7 Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ cua³taunh²¹ tsá² téh²³
 tsú² tsá² *fariseos jí³ tsá² *saduceos, [tsá² tun³ nió³ hín¹³
 cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos]. Jáun² né³, jmí¹ ca³jíe³ Juan²
 hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² hí³ ja³to¹ ja³lin²³ hi³ hnió³ zón³²
 jmái², jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—jHnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! jHin²
 dá² tsánh² ca³záih³ hnoh² hi³ hniáuh³² cuóunh¹³ náh² ca³tí²¹
 uu³mí²tsi³² hi³ má²ja³² má²janh²? 8 Jmu³ náh² lin¹ hi³
 tson² má²ca³za² jmí¹ honh² náh², 9 ha³ lí²uú² lí¹ cuí¹ lín¹³
 náh² hi³ lí¹³ liáun³ náh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh² jón²zih¹
 jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; quí¹ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ ca³la³
 tí³ quín¹ lá² yáh³ lí¹³ jmu³ Dió³² hi³ lán¹ jón²zih¹ jón²cho¹
 hla¹ Há²bran²¹. 10 Quí¹ má²rálí³ bíh¹ hua³jan²¹ mí¹chí¹
 hi³ quiúh³² tsú² la³jí³² hmá² tiá² máí³ chu²¹ háí³², hi³
 jáun² tsa³toh³ ja¹ sí². 11 Quí¹ tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmái²
 hnoh² cun³quionh³ jmí² jma³, cáun² li²¹ hi³ lin¹ hi³ tson²
 má²lí²záih³² tsú² jmí¹ tsí³; tí³la³ né³bí¹ já²¹ yáh³ jan² Tsá²
 tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³
 tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, ca³la³ hí¹juáh³
 tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ hi³ má¹con²¹ ná¹ tsú² hi³ cue¹

ná¹ chí² láu² tsi³² ta³. Jáun² Tsá² hí³ bíh¹ ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ jí³ cun³quionh³ sí² ní² siáh³. ¹² Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹ hí³ chí² cuú²miih²¹, hí³ jáun² tsa³cuí³² má¹qui³². Chá³² tsú² cu³lí²¹ cuú²miih²¹ má²jí² jáun² ñéih³ hñu³cuí³ quioh²¹; hí³ jáun² má¹qui³² jáun² né³, tsa³toh³ ja¹ sí² bíh¹, cáun² sí² hí³ tiá² tón³² jmái¹ yéi³².

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²

(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

¹³ Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús tí³ Galilea, hí³ ca³chó³² can³² cua³ Jordán ñí¹ jmí¹ dí¹zion² Juan² tsáu² jmái², hí³ hnió³ ziau³ Juan² jmái². ¹⁴ Tí³la³ tiá² jmí¹ hei³² yáh³ Juan², hí³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ tí³ hniáuh³² zón³² jmái² hí³ ziau¹³ hnú²; ¿he³ lí³ sa³ hnú² bíh¹ tí³ ñeih³² ñí¹con² jná¹³?

¹⁵ Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³:

—Cuí¹ lí¹³ tín² la³ ní² ta³né³²; qui¹ ca³ta¹ bíh¹ dí² jmú¹³ la³jí³² la³ cun³ hí³ hnió³ Dió³².

Jmí¹jáun² né³, ca³ma³tí³² Juan² hí³ ca³zion³ jmái² Jesús.

¹⁶ Jmí¹ cáun³ jáun² Jesús jmái² né³, cua³han³ chu³ jmái². Jmí¹jáun² né³ ca³niá³ hñu³mi³cuú², hí³ jáun² ca³jén³² tsú² Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hí³ má²cuá¹son² ñí¹ quioh²¹ dí², hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jái². ¹⁷ Jmí¹jáun² ja³ cáun² mah¹ tí³ hñu³mi³cuú² hí³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Tsá² ní² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hí³ ca³tin¹.

4

Satanás cá² lan²³ Jesús

(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ Jmí²chí³ Chun¹ Jesús tí³ hué³² quiéin², hí³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ ca³ lau³ tsá² hláinh¹ quioh²¹ tsú².

² Ñí¹ jáun² ca³ma³hien²¹ tsú² tun³ló³² jmái¹ jí³ tun³ló³² nie³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ lí³ ñí¹cuóunh²¹. ³ Jáun² tsá² cá² lau²³ hí³ ca³ma³janh³² ñí¹con² Jesús hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³², jmu³ neh²¹ hí³ quín¹ lá² jeinh²¹ *hí³ cuú²miih²¹.

⁴ Tí³la³ Jesús ca³ngái³:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jun³juáh¹³ jmáh³la³ cun³quionh³ hí³ yáh³ lí¹³ zian² tsá²mi³cuóun², quí¹ ja³bí¹ cun³quionh³ ca³la³ jí³² jái¹³ hí³ hleh³² Dió³² bíh¹ siáh³”.

⁵ Hí³ jáun² tsá² hláinh¹ hí³ ca³jau³ tí³ Jerusalén juú² hien¹, jáun² ca³di³chin³ dí² Jesús tsáih³ cuáh³² chín¹, ⁶ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hí³ hnú² Jon² Dió³², tanh² la³ tí³ hué³² ó³² neh²¹; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ jmu³ hua³hí¹³ hnú²; hí³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo² hmóu³², quí¹ ní² lí¹ ca³cuáh³ tanh¹ hnú² cun³quionh³ quín¹.

⁷ Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Ja³bí¹ ñí¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.

⁸ Siáh³ siáh³ cu³ jéin³² ca³ñí¹jau² tsá² hláinh¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ lín²¹, hí³ jáun² ñí¹ jáun² ca³híeh³ dí² Jesús la³jí³² juú² ñí¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹ho² ta²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ jí³ la³jí³² hí³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³ ní² siáh³; ⁹ hí³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ chá¹³ la³jí³² hí³ jniá³ ní² jo³cuonh² hnú² ní¹juáh³ hí³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñi³² jná¹³, jí³ hí³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hláinh¹ la³ lá²:

—Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hi³ ñí¹ jí²¹la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹hain²¹ nú²”.

¹¹ Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² hláinh¹ tí³ có³² ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cón³² Jesús.

*Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)*

¹² Jmí¹ ca³nái³² Jesús hi³ Juan² tsá² ziau² jmái² má²cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², jáun² ngah³ dí² tí³ hué¹³ Galilea.
¹³ Tí³la³ tiú²uú² ca³cuá³ yáh³ tsú² já¹ juú² Nazaret má¹ná¹, quí¹ já¹ juú² Capernaum bíh¹ ngau³ tsú² cú²jueh³² hi³ ca³ñí¹cuá², cáun² juú² nio² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³, ñí¹ má²can³² hué¹³ juú² Zabulón quionh³ juú² Neftalí. ¹⁴ Hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

¹⁵ Tsá² hué³² Zabulón quionh³ tsá² hué³² Neftalí, tsá² zian² hué³² nio² hú¹ jui³² tí³ can³² jmí²miih²¹, tsá² zian² jo²¹ cua³ Jordán, jui³² ñí¹ hia³² hiú², la³ má²quionh³ tsá² zian² hué¹³ Galilea ñí¹ má²tionh² *tsá²cá²jo²¹,

¹⁶ la³jín³² tsá² ní², tsá² qui³ tionh² ní² ñí¹ já¹niéi² ca³jie³ cáun² joh¹ zín³ lín³²;

hi³ jáun² tsá² ní², tsá² tionh² ñí¹ quian² heinh²¹ quioh²¹ hmú³²,

má²ca³táin³ cáun² joh¹ hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ joh¹ quioh²¹ cáun² jmái¹ hmai²¹ hi³ ca³jniá³² siáh³.

¹⁷ Hi³ jáun² né³, la³ cun³ jmái¹ jáun² bíh¹ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³:

—Za¹ náh² jmí¹ honh², qui¹ má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³²
Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹.

*Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²
(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)*

¹⁸ Jáun² jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹ngi³² Jesús can³² jmái² lí¹
ná¹ho³ hué¹³ Galilea; ñí¹ jáun² né³ ca³jien³² gon³ tsá²
má²tún² rainh²¹, jan² tsá² jmí¹ jmái² Sí¹mu²¹ tsá² ca³li³
jmái² siáh³ Pé¹, hi³ tsá² jan² né³ jmái² Tre²¹. Tsá² hí³ jmí¹
lín³ tsá² zanh²³ juo¹³, hi³ jáun² jmí¹ ná¹tón³² hmá³ quioh²¹
chu³ jmái². ¹⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²táunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹ jáun²³
náh² ní² juo¹³ janh²¹ náh² siáh³ tsá²mi³cuóun² hi³ tónh³²
jo³uón³² jná¹³.

²⁰ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tí³ có³²
hmá³ jáun² quioh²¹ hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

²¹ Ti³ chí¹ján³ jáun² ca³lá² ca³jien³² siáh³ Jesús cónh³¹
gon³ tsá² má²tún² rainh²¹: Jacobo jon² Zebedeo quionh³
Juan² dá¹jon²¹. Tsá² hí³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² quionh³
jméi², hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹. Hi³ jáun² Jesús ca³teh³
siáh³ tsá² hí³, ²² hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³quiú²
tsú² mu² quioh²¹ hi³ ca³chan³ tsú² siáh³ jméi², hi³ jáun²
ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

*Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Marcos 3:7-12; Lucas 6:17-19)*

²³ Hi³ jáun² jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹tí² cuá¹ngi³² Jesús tá¹
cáun² hué¹³ Galilea hi³ má²tín² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹
tsá²*judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ hleh³²
jú¹ chú³² ca³ti²¹ hi³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo², jí³
hi³ jmí¹ jmah²³ siáh³ tsáu² ca³la³ jáh³ dú¹ ñí¹ mí¹uí³ hi³
ná¹zian² tsú². ²⁴ Ca³li³ ñi³² bíh¹ tsáu² tá¹ cáun² hué³²

Siria la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Jesús, hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹má²tso² tsí³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hi³ hlah³, mí¹uí³, hi³ cúh² hi³ uóu³²; tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, tsá² ná¹jau² mí¹uí³ tsá¹ lí¹ jún²³ jí³ tsá² hma² ní² siáh³. Hi³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³jmah³ Jesús.

²⁵ Hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², tsá² zian² Galilea, tsá² zian² la³cáun² ñí¹ tloh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² cu³tsa³², tsá² Jerusalén, jí³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ní², jí³ tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú² ní² siáh³.

5

Jái¹³ hi³ ca³ma³ta² Jesús tsi³ máh³

¹ Jmí¹ ca³jién³² jáun² Jesús la³jín³² tsá² hí³ né³, ca³uú³ tsi³ máh³ hi³ jáun² ca³cuá³ ñí¹ jáun². Jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² ca³tiánh³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³; ² hi³ jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ má²tín² tsá² hí³ jái¹³ lá²:

Tsá² lí¹³ zian² re² tín²
(Lucas 6:20-23)

³ —Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²ca³lí³tsin² hi³ tia³mii² jmí²chí³ quioh²¹ ñí¹con² Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² tsú².

⁴ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² nio² hlah³ tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² chá³² re² tsí³ tsú².

⁵ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tsí¹juí³, quí¹ hí³ bíh¹ tsa³tiánh² cáun² mí³cuú² ñí¹ má²ca³jmú³ Dió³² jái¹³ hi³ cué³².

⁶ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² dí¹quian¹ hi³ ma³zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², la³juah²¹ dúh¹ hi³ ñí¹cuóunh²¹ jí³ hi³ hí¹quiéin² tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hi³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú².

7 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² tsá² siánh³, qui¹ ja³bí¹ Dió³² já³² siáh³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsá² la³ hí³.

8 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ji² hñu³ tsí³, qui¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ jíen³² Dió³².

9 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jmu² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu², qui¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ juáh³ Dió³² hi³ jon².

10 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²tso² tsí³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ hnió³ jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², qui¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² Dió³².

11 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ jmí¹ quiú² jmí¹ je²³ tsáu², hi³ ca³la³ hi³ hí¹ tsa¹ tsú² hnoh², ji³ ní¹juáh³ jmí¹ hleh³² tsú² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jú¹ tí¹jái² quián¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³. 12 Ma³hiún¹³ náh² honh², tsinh¹ náh² jmu³, qui¹ hñu³mi³cuú² hián¹³ náh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²; qui¹ la³ ní² bíh¹ ca³jmúh³² tsú² uá²jai³² tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², tsá² ca³lí³zian² jmí¹tin² la³ cónh³ bíh¹ hnoh².

Ñí¹, jí³ joh¹ sí² hi³ ca³tin¹ hngá¹máh³

(*Marcos 4:21-23; 9:50; Lucas 8:16-17; 14:34-35*)

13 ”Hnoh² bíh¹ lín³ ñí¹ ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máih³ bíh¹ ñí¹ né³, ĺlánh³ yáh³ rón³² lí¹³ jmóuh³² tsú² hi³ jáun² lí³ ñeh¹ siáh³? Tiú²uú² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³; cáun² má²cuí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ha³ zóh³² tsáu².

14 ”Hnoh² bíh¹ lín³ joh¹ sí² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Jáun² né³, jmú¹³ jái¹³: Cáun² juú² nio² ñí¹ lí³ tsáih³ máh³, tiá² lí¹³ yáh³ hính³². 15 Sa³jun³ héinh²³ yáh³ tsú² cáun² sí² hi³ jáun² zih³² tí³ ñeh² cáun² tsí¹ cuó²; tí³la³ ñí¹ ñe¹ bíh¹ dí²chí³ tsú², hi³ jáun² tain²¹ joh¹ la³jín³² tsá² tionh² ñeíh³.

16 Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jai³², jmu³ náh² hi³ tai²¹ joh¹ quián¹³ náh² ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² ní¹ má¹ca³jíe³ tsáu² la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² hnoh² jáun², hi³ jáun² ma³quien² tsú² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

Jesús má²ta² lánh³ lí³ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés

17 ”Ha³ lí² cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ cuan³ hi³ má¹tau²¹ ná¹ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³ hi³ ja³ma³tau²¹ jná¹³ jái¹³ hi³ ca³ma³ta² jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jë¹ Dió³² yáh³; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³ma³tau²¹ yáh³ jná¹³ jái¹³ jáun², quí¹ tí³ ja³ma³tson¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ bíh¹. 18 Quí¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ uá¹ cun³ má²já²hín³ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tiá² lí¹³ yáh³ tsa³hín³ hí¹ cáun² huéh³ quioh²¹ liei²¹, sa³jun³ hí¹ cáun² mái³ pih²¹ quioh²¹ huéh³ jáun², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ lí¹³. 19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ lí³ua³ cáun² héih³² hi³ rá¹lí³ jáun², uá¹jinh¹ cáun² hi³ tiá² lin¹ nga³ quien², hi³ záih³² tsú² síáh³ tsáu² hi³ tiá² hniáuh³² tónh³² ta²¹, hi³ jáun² má²lín³ bíh¹ tsú² jan² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²tí³² héih³² jáun² né³, jí³ hi³ hieh³² síáh³ tsá² síánh³ hi³ jmu³ la³ jáun², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². 20 Quí¹ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ tiá² tí³ jlánh¹ bí¹ re² jmúh¹³ náh² hi³ tí³² tsí³ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tí³² liei²¹ jí³ tsá² *fariseos, hi³ jáun² jmí¹lín³ bíh¹ tiá² lí¹³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² míh²³ tsí³
(Lucas 12:57-59)

21 "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ hiauh³ tsá² haun³² dí¹hio³ ní²deh³ dí² héih³² hi³ lí³ la³ lá²: "Ha³ lí² jngih³ tsáu², quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jngih² tsáu² ca³tin¹ tá¹tsin¹ héih³²". 22 Tí³la³ jná¹³ juah³², hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hian² ní¹con² rainh²¹, cun³ tá¹tsin¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ héih³². Ní¹juáh³ tsá² tú²hion³² rainh²¹, jáun² ní¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ hi³ chín¹ bíh¹ tá¹tsin¹ tsú² héih³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² zaih³² rainh²¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹, háinh¹³ tsó³² ja¹ sí² quiu³juóu³² bíh¹ tsú².

23 "Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ cuá¹cánh¹ hnú² ní¹hiú¹³ hi³ cuá¹cuéh³ nú² Dió³², hi³ tá¹la³ má²zenh² nú² ní¹ jáun² né³ tsau³ honh² hnú² hi³ zian² jan² renh² hnú² hi³ hau² nú², 24 chá¹ tín² hi³ quiánh¹ jáun² có³² ní¹hiú¹³ jáun², hi³ cuánh² tín² hi³ cuá¹jmuh³ nú² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quián¹³ nú² quiúnh¹ renh². Má¹jáun² má²ñeih²¹ hnú² siáh³ ní¹hiú¹³ hi³ ñá¹ma³jnia¹³ nú² hi³ quiánh¹ jáun².

25 "Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú² ní¹ta²¹, hi³ jáun² jau³ tsú² hnú² ta³ ní¹ tsá²tan²¹, ma³ré¹³ náh² jái¹³ tá¹la³ hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ jui³² quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tiá² tsa³jau² tsú² ta³ ní¹ tsá² lín³ jue²¹; quí¹ ní² lí¹ ca³cue³ hnú² jue²¹ hí³ tsá² tú²jái¹³ hi³ tsa³tiaunh² tsú² hnú² hñu³mí¹ñí². 26 Juanh³² jná¹³ hi³ tiá² cáun² lí¹ liáun³ yáh³ hnú², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² jí³lí³² máh³.

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² juón¹

27 "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ ca³juáh³ tsú² la³ lá²: "Ha³ lí² lí¹ jmú² lí¹ cuó³". 28 Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² jíen³² tsá²mi³ hi³ hu²¹ hlah³ tsí³, má²lí²jmú³ bíh¹ tsú² tso³ hñu³ tsí³ quionh³ tsá²mi³ hí³.

29 "Ní¹juáh³ mí¹máh¹ tí³ cuá² chu²¹ nú² má²lí²jmú³ hi³ ca³tánh³ nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hi³ jáun² tiáun² ní¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³hín³ cá² má¹ mí¹máh¹ nú²

la³ cónh³ bíh¹ hi³ tsa³háin³ nú² tá¹ jan² quiu³juóu³². 30 Hi³ ní¹juáh³ cuá² chu²¹ quián¹³ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² hnú² tso³, hná¹ cú²jueh³², hi³ jáun² tiáun² ní¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³háí³ cáun² cuonh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ hnú² tá¹ jan² quiu³juóu³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tun³ ní²cuo²

(Mateo 19:3-11; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

31 ”Ja³bí¹ jái¹³ lá² siáh³ juáh²³ tsáu² la³ cun³ jmí¹tin²: “Li³ua³ jan² tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ tsá²mi³ ní²cuo², hniáuh³² bíh¹ cuéh³² tsú² ní²cuo² cáun² sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú²”. 32 Tí³la³ jná¹³ juanh³² ní¹con² hnoh² hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tun³ tsá²mi³ ní²cuo² ta³ tiá² lin¹ zia³² jái¹³ he³ tso³ lí²jmú³ quionh³ tsá²ñuh² siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²cueh³² tsú² tsú² jái¹³ hi³ jmu³ juón¹ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ tsá² má²ca³tsáun³ quionh³ ní²cuo² né³, jáun² tsá² la³ hí³ má²lín³ jan² tsá² juón¹ bíh¹ siáh³.

Jesús hie³² ca³tin¹ tsá² lí¹ hien² Dió³²

33 ”Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ tsá²haun³² hiauh³ héih³² lá² jmí¹tin²: “Ha³ lí² tsunh²¹ jái¹³ hi³ má²lí²ma³tson¹³ nú² jáun² ní¹con² tsú²”. 34 Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² hniáuh³² híeh¹ náh². Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hñu³mi³cuú², quí¹ ní¹ jáun² bíh¹ ní¹ cuá¹quien² Dió³²; 35 sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hngá¹máh³ lá², quí¹ ní¹ hué²¹ lá² dá² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² ní¹ ná¹tsin¹ ta³ bíh¹ Dió³²; hi³ sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² juú² Jerusalén, quí¹ ní¹ jáun² dá² ca³tin¹ Re²¹ Tsá² chín¹ bíh¹. 36 Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ jái¹³

quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² hnú² chingh³², qui¹ hí¹ cá² máih³² yáh³ jñú² chingh³² hnú² tiá² lí¹³ tiáú² ho³ liáh² hi³ jmúh¹³ nú² huen². 37 Ní¹ jí²¹la³ tí³ hniáuh³² juáh¹³ hnú²: “Ján³”, ho³lá²dá²: “Já¹han²¹” bíh¹; qui¹ la³jí³² jái¹³ hi³ lí¹ má²ná²tsin³ tsú² ñí¹ jái¹³ ní² ja³² ñí¹con² tsá² hláinh¹ bíh¹.

Jesús hie³² ca³ti²¹ hi³ jeinh³² tsú²

(Lucas 6:29-30)

38 ”Hnoh² má²ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ qui³ juáh²³ tsú² jáun² la³ cun³ jmí¹tin²: “Hniáuh³² jéinh³² tsú² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ ca³quiúnh³², uá¹la³ cun³ mí¹ñí¹ tsú², ní¹juáh³ ca³hlih³ tsú² mí¹ñí¹ rainh²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hi³ ca³ti²¹ ján¹ tsú² uá²jai³²”. 39 Tí³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh²: Ha³ lí² jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² hian² tsí³; tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá² jo²¹ máh¹ náh², tí³ cuéh³ tsú² siáh³ tí³ cá² jo²¹ cáun² cuí¹ pá¹³. 40 Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hi³ hnió³ tsú² quin³ hanh² nú², cuéh³ tsú² la³ jí³ hmih³² cháu³ quián¹³. 41 Ní¹juáh³ zian² tsá² dí²quiaun³ hnú² jmái¹ hi³ cánh¹ hnú² lio²¹ ñí¹ tí³ cú² mei²¹ quin² ta³ tsú², tí³ re² quián² ñí¹ tí³ tenh³ cu³ jáun². 42 Lí³ua³ jan² tsá² zia³² hi³ mi³² ñí¹con² hnú², cuéh³ tsú², hi³ ha³ lí² ma³zian¹³ siáh³ ñí¹con² tsá² zia³² hi³ chí² ñí¹con² nú².

Hniáuh³² hnio³ tsú² tsá² hau²

(Lucas 6:27-36)

43 ”Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ juáh²³ tsú² la³ cun³ jmí¹tin²: “Ma³hno¹ tsá² re² juónh³² quiúnh¹, tí³la³ hon² nú² jmu³ ní¹juáh³ tsá² hau² nú²”. 44 Tí³la³ jná¹³ juah³²: Ma³hno¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² náh², [hi³ chu²¹ jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² chú² juóu³², jmu³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsá² hau²,] Díó³² lienh¹ quioh²¹ [tsá² quiú² je²³ jí³] tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² nú². 45 Jáun² la³ ní² bíh¹ lí³

lin¹ hi³ tson² lín³ hnoh² jon² Dió³² Ñeh² náh², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²; qui¹ hí³ dá² jmu² hi³ tain³² hiú² tsá² chun¹ la³ ji³ tsá² hláih¹ ní² siáh³, hi³ zen² tsú² siáh³ jmí³ ní¹con² tsá² zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ dí², la³ ji³ ní¹con² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² ní² siáh³. ⁴⁶ Su³uú² lí¹ lín²³ náh² hi³ zia³² hi³ hián¹³ cun³ñí¹ hi³ hno³ náh² jmáh³la³ tsá² hniau³ náh² hmóu³². Qui¹ hí¹ la³ ti³ *tsá² chi² hmah²¹ yáh³ jmu² la³ jáun². ⁴⁷ Hi³ ní¹juáh³ cuen²³ hnoh² Dió³² jmáh³la³ tsá² juónh³² náh² re² quiúnh¹, ¿he³ dá² hi³ chu²¹ jmuh³² náh² ní¹juáh³ la³ jáun²? Qui¹ hí¹ la³ ti³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³² yáh³ ná¹jmu² la³ jáun². ⁴⁸ Jmu³ náh² chun¹ la³jmí¹ chun¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

6

Jesús hie³² he³ lánh³ lí³ ta²¹ chu²¹

¹ ”Ha³ lí² lí¹ ma³ti²¹ náh² cuáh³² jmáh³la³ ní¹ jie²³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ hniá¹ náh² hi³ jie³ tsáu² lánh³ jmuh³² náh². Qui¹ hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ hián¹³ náh² ní¹con² Ñeh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², ní¹juáh³ la³ jáun² la³ jmuh³² náh².

² ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ jmí¹ ma³hon¹ hnú² tsá² lí³hniauh²³ ní¹con², ha³ lí² jmu² hnú² chú¹ja²¹ ní¹con² ca³la³ jánh³ dú¹ tsáu², tsá² zian² ja¹ hñú³ ji³ tsá² tiáunh¹ hñu³ cuáh³² ní² la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ hléh³² tsáu² re² quioh²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jéi³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. ³ Ti³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ma³hon¹ hnú² tsá² lí³hniauh²³ ní¹con², jmu³ la³ cun³ lí³ lí¹³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² lí³ ñi³², uá¹jinh¹ tsá² jlánh¹ re² juónh³² náh² quiúnh¹. ⁴ Ta³máih³ bíh¹ hniáuh³²

jmúh¹³ hnú², hi³ jáun² hián¹³ nú² la³ cun³ hi³ cué³² Ñeh²
nú², Tsá² jíe²³ la³ cun³ hi³ jmuh³² nú² jáun².

Jesús má²ta² he³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²
(Mateo 7:7-11; Lucas 11:2-4)

⁵ "Ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ hnoh² Dió³², ha³ lí² jmú²
náh² la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³ zain³²
liéinh³² Dió³² ta³ ná¹táun³ ñí¹ lí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² jí³
ñí¹ lí³ cuoh¹ ja¹ hñú³ ní² siáh³, hi³ jáun² jé³ tsáu². Jú¹ tson²
juanh³² jná¹³ hi³ jí³² la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹
jéi³² hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. ⁶ Tí³la³
ní¹ má¹ca³lien¹ hnú² Dió³² né³, hen² ñéih³ quián¹³ hi³
jná¹ ho³hñú¹³, hi³ jáun² ñí¹ zenh² nú² jáun² huen² lien¹
Ñeh². Hi³ jáun² la³ jáun² zia³² hi³ hián¹³ nú² ñí¹con² Ñeh²,
Tsá² jíe²³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³ conh¹.

⁷ "Ní¹ má¹ca³lien¹ nú² Dió³², ha³ lí² hléh² cú²hiú²
cú²cuóh³² jái¹³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ la³jmí¹ jmu² tsá² tiá²
Dió³² má²cuóun³², qui¹ tsá² hí³ lí¹ lín²³ hi³ cun³quionh³ hi³
hle³² jáun² hliáun³ jái¹³ lí¹³ ne³ Dió³². ⁸ Lí² jmú² náh²
la³jmí¹ jmu² tsá² hí³; qui¹ ñeh² bí¹ hi³ míh¹³ náh² má²ñi³²
bíh¹ Ñeh² náh² ní¹juáh³ he³ li³hniauh²³ ñí¹con² náh². ⁹ Hi³
jáun² né³, lien¹ náh² Dió³² la³ lá²:

Hnú² Tia²¹, Tsá² ñíh³ nú² hñu³mi³cuú²,
cá² ñí¹ hi³ chu²¹ cuí¹ ná¹chan¹ hi³ jmái² hnú².

¹⁰ Cuí¹ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ la³jín³² tsáu² tónh³² jo³cuonh²
hnú².

Cuí¹ lí¹³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú² jmúh¹³,
la³jmí¹ lí³ hñu³mi³cuú².

¹¹ Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² ñí¹con² jnoh¹ né³²,
la³ cun³ hi³ qui³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmá² cun³
jnia³².

¹² Chin³² tiá³ honh² ca³ti²¹ hi³ má²ca³hliáuh² jnoh¹,
la³jmí¹ chin²³ jnoh¹ tsí³ la³ cun³ hi³ má²ca³hliánh² tsáu²
ñí¹con² jnoh¹.

¹³ Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá² lau³ jnoh¹ tsá² hláinh¹,
liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹ tsú².

[Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jái¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³lí³²,
Tsá² pin³ cun³ tán¹ cun³ hián²,

Tsá² cuá¹quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

Tson² bíh¹ la³ jáun²].

¹⁴ ”Jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² chíh¹ honh² tsáu¹³ tsá²
jmu² hlah³ ñí¹con² náh², jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³
hñu³mi³cuú² chí¹³ uá²jai³² tsí³ tsáuh³ hnoh²; ¹⁵ tí³la³
ní¹juáh³ tiá² chin²³ yáh³ hnoh² honh² tsáu¹³ tsáu², jáun²
sa³jun³ Ñeh² yáh³ hnoh² chin¹³ tsí³ tsáuh³ hnoh².

Jesús hie³² ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²

¹⁶ ”Ní¹ má¹ca³ma³hien²¹ hnoh², ha³ lí² hái² náh² hlah³
máh¹ la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹; quí¹ tsá² jmu²
hí³ la³ jáun² dá² hnió³ jí³ tsáu² hi³ hí³ dí² ná¹má²hien²¹.
Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ cun³ ní² bíh¹ má²ca³táuh³ la³
cun³ hi³ hiáuh³ tsá² la³ hí³ ní¹juáh³ la³ jáun². ¹⁷ Tí³la³ hnú²
má¹na²¹, ní¹ má¹ca³ma³hien²¹ nú², ráin² máh¹ hi³ siáu¹
siáh³ re² chinh³², ¹⁸ hi³ jáun² tiá² lí³lieih²¹ tsáu² hi³ hnú²
ñí³ma³hien²¹ nú². Jí³²la³ Ñeh² hnú², Tsá² zenh² quiúnh¹
hnú² ta³ tiá² jniá³ jáun² bíh¹ lí³ ñi³²; hi³ jáun² hí³ bíh¹ zia³²
hí³ cué³² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³máih³.

Tsá² má²nióh³² hi³ quioh²¹ hñu³mi³cuú²

(Lucas 12:33-34)

¹⁹ ”Ha³ lí² jmú² dí¹quiaunh²¹ honh² hi³ lí³ zian²
náh² hliáun³ ñí¹ hué²¹ lá², ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ hi³ quián¹³
cun³quionh³ hi³ cuh³ mí¹cháu² jí³ hi³ hiá³² juóuh³² ní², jí³

ñí¹ lí¹³ hí³ háin² hi³ han³. ²⁰ Ti³ re² jmu³ náh² pí³ hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ hñu³mi³cuú², ñí¹ tiá² lí¹³ hí³ mí¹cháu² hi³ cuh³, sa³jun³ hiá³² juóuh³² siáh³, hi³ sa³jun³ háin² lí¹³ tónh³² siáh³ hi³ han³. ²¹ Quí¹ ní¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh², ñí¹ jáun² bíh¹ uá²;jai³² cua³ jmí²chí³ quián¹³ náh².

Mí¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan²
(Lucas 11:34-36)

²² "Mí¹ñí¹ tsú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² quioh²¹ tá¹ jan² tsú²; jáun² né³ ní¹juáh³ chu²¹ mí¹máh¹ hnú², jáun² ñí¹con² tá¹ jan² bíh¹ nú² zia³² joh¹; ²³ tí³la³ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hláih¹ mí¹máh¹ nú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ nú² zenh² já¹niéi². Hi³ ní¹juáh³ cha³ jmí¹ lí³ joh¹ quián¹³ nú² cáun² já¹niéi² bíh¹ la³ lí³, ¡cónh³ bíh¹ tiá² la³ lí³ cáun² já¹niéi² hmíh² ní¹juáh³ la³ jáun²!

Dió³² jí³ quie³ ní²
(Lucas 16:13)

²⁴ "Hí¹ jan² tsáu² tiá² lí¹³ ma³tí³² ñí¹con² gon³ juo¹³, quí¹ tiá² tí²¹ yáh³ tsí³ tsú² tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tí³² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; re² lín³² bíh¹ ma³tí³² tsú² héih³² quioh²¹ jan², hi³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú². Jáun² né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ hno³ náh² Dió³² cu³tsa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

Dió³² nióh³² hua³hi¹³ tsá² ná¹lín³ jon²
(Lucas 12:22-31)

²⁵ "Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² náh², ca³tí²¹ ha³ jinh¹ já³² má³² hi³ cúh¹³ náh² ho³ jmái² hi³ húh¹³ náh², jí³ ha³ jinh¹ já³² hmíh³² hi³ quíh¹³ náh² siáh³. ¿Há¹ jun³juáh¹³ jmí²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsú² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ má³² dúh¹; hi³ ngú³

quioh²¹ bíh¹ tsú² siáh³ ti³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ha¹ tsú²? 26 Sá¹ní² jie³ ha³ lánh³ zian² quiuh²¹ tan³², jáh³ tiá² lin¹ hi³ jñi³² hí¹ cáun², sa³jun³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ lau³² quioh²¹ jáh³, hi³ sa³jun³ zeh² bíh¹ siáh³ hñu³cuí³ quioh²¹, ti³la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹ má³² hi³ cue³² Ñeh² náh² hi³ cúh² jáh³. ;Ti³la³ hnoh² má¹ná¹, ti³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²! 27 ;Hin² yáh³ hnoh² tin² jmúh¹³ hi³ cuóun¹³ cónh³ cá² lí², uá¹jinh¹ hen² lín³² honh² náh² hi³ cuóun¹³ náh²?

28 ”Hi³ ;he³ láih³² hi³² honh² náh² ca³ti²¹ hmih³² hi³ quíh¹³ náh²? Sá¹ní² jie³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuóun² lí¹³ hi³ tsi²¹ ní¹ náí², lí¹³ jáun² tiá² lin¹ jáu² zeh³² yáh³, hi³ sa³jun³ ta³² siáh³ tá³, 29 ti³la³ cun³ jáun² ta³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ lí¹³ ní², uá¹jinh¹ jmí¹ zioh² lín³² tsú². 30 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² jmu² hi³ ca³la³ chú³² lín³² jniá³ náí², cáun² hi³ tsi²¹ ní¹ náí² né³², hi³ jáun² tsa³háu² má²jín³² bíh¹ tsú² ti³ ñeh² cáun² pieh¹ ní¹ má¹ca³lí³ quiéin², jáun² ní¹juáh³ ta³ bí¹ náí² yáh³ jmu² Dió³² hi³ chú³² jniá³, ;cónh³ bíh¹ tiá² jmu³ Dió³² hi³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lí¹ hi³² honh² náh²! 31 Hi³ jáun² ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh², hi³ juáh¹³ náh²: “;He³ dá² cúh¹³ dí²?” , hi³: “;He³ dá² hnáih¹³ dí²?” ho³ hi³: “;He³ dá² quíh¹³ dí²?” 32 Quí¹ la³jín³² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³² ná¹hi³² tsi³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ní²; ti³la³ hnoh² má¹ná¹, zian² bíh¹ jan² Ñeh² hnoh², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², Tsá² cuá¹ñi³² la³jí³² hi³ lí³hniauh²³ quián¹³ náh². 33 Ní¹ jí²¹la³ ti³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³cuo² Dió³² bíh¹ hi³ má¹tih²¹ náh² re² ní¹con² tsú², jí³ hi³ má¹zián¹³ náh² re² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³la³ jí³hi³² hi³ jáun². 34 Ha³ lí² jmú² náh² hi³² honh² ca³ti²¹ he³ lí¹³ tsa³háu², quí¹ zia³² bíh¹

jmái¹ tsa³háu² hi³ lí¹³ hi³² honh² hnoh² ca³ti²¹ hi³ quioh²¹
tsa³háu². Quí¹ ma³ quin³² ma³ cú² jmái¹ bíh¹ má²zia³²
uu³mí²tsi³² quioh²¹.

7

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu²
(Lucas 6:37-42)

¹ ”Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu² hi³ jáun² tiá² ra³tsa²
náh² Dió³² héih³² la³ jáun². ² Quí¹ la³ jáun² bíh¹ ra³tsi³²
tsú² héih³² ñí¹con² hnoh², la³jmí¹ rá²tsih³² hnoh² jáun²
héih³² ñí¹con² tsáu² bíh¹. La³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³
chah³² náh² hi³ cueh³² náh² ñí¹con² tsáu², héih³² la³ jáun²
bíh¹ siáh³ chá³² Dió³² hi³ cue³² ñí¹con² hnoh². ³ ¿Ha³ bí¹
lánh³ rón³² lí¹³ jieh²¹ hnú² má¹qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹
renh², ní¹juáh³ tiá² lí²tsin² yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹
hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen²? ⁴ ¿Ha³ lánh³ rón³² hó³² honh¹
hnú² hi³ juoh¹ nú² renh²: “¿Cuí¹ chí¹³ ná³ má¹qui³² hu²¹
mí¹máh¹ hnú²!” , hi³ ní¹juáh³ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² bíh¹ la³
hu²¹ quián¹³ hnú² huen² má¹li³² jáun²? ⁵ ¿Hnú² tsá² lín³ nú²
la³ cá¹ la³ jéinh¹!, la³ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hi³ hu²¹
mí¹máh¹ huen², hi³ jáun² má¹jáun² lí¹³ jieh²¹ hnú² re² hi³
chíh¹ nú² má¹qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹ renh².

⁶ ”Ha³ lí² lí¹ cue² hi³ híen¹ ñí¹con² tsá² zian² la³jmí¹ zian²
tsái², quí¹ ní² lí¹ ca³qui³ ca³jme³ tsú² hi³ chau³ náh² tsú²
cú²tiú² cú²jóh³² hó³². Ha³ lí² lí¹ ma³jnia¹³ hi³ quien² quián¹³
ñí¹con² tsá² zian² la³jmí¹ zian² mí²ñí³, quí¹ ní² lí¹ ca³ha³
ca³zauh³ tsú².

Mí¹ náh², hniauh², hi³ hléh¹ siáh³ ho³hñú¹³
(Lucas 11:9-13)

7 "Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun² hian³ náh², hniahuh² náh² hi³ jáun² chanh¹ náh², hléh¹ náh² ho³hñú¹³ hi³ jáun² niá³² tsú². 8 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² mi³² ñí¹con² tsú², hiáuh¹³ bíh¹ tsú²; ní¹juáh³ tsá² hnauh², choh¹³ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá³ bíh¹.

9 "Quí¹ ¿hin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá³ honh² hi³ cueh¹ cá² mái³ quín¹ jónh³² ní¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mi³²? 10 Ho³ ní¹juáh³ cuá¹mi² jan² juo¹³, ¿hí¹ tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan² jáh³ hláinh¹? 11 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tu³ bí¹ hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tin² bíh¹ náh² cueh¹ hi³ chu²¹ ñí¹con² jónh³², ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñú³mi³cuú² tiá² cué³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² hiú² mi³²!

12 "Jáun² jmu³ náh² la³jí³² jmái¹ ñí¹con² tsáu² ní¹juáh³ he³ lánh³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³²; quí¹ la³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² ní² uá²jai³².

*Ho³jní¹³ jái³²
(Lucas 13:24)*

13 "Tiónh³² náh² tí³ jui³² ho³jní¹³ tsái². Hú³ bíh¹ ho³jní¹³, hi³ ca³la³ hi³ jáu² lín³² bíh¹ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ tsú², hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tsá²táunh¹ jui³² jaun³²; 14 tí³la³ ho³jní¹³ jí³ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ zian² tsú² né³, jái³² lín³² bíh¹ hi³ tiá² lí³ tí¹ lí³ jenh¹, hi³ jáun² cú¹píh²¹ tsáu² bíh¹ tsá² choh²³ jui³² jaun³².

*Lin¹ bíh¹ he³ ñí¹ hmá² cun³quionh³ mái³ hi³ hái³²
(Mateo 12:34-35; Lucas 6:43-45)*

15 "Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lí¹ juáh²³ hi³ lín³ tí³² jē¹ Dió³². Tsá² hí³ dá² ja³táunh¹ ñí¹con² hnoh² hi³ ná¹lín³

la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh², tí³la³ tí³ ñeh² má¹ná¹ ná¹lín³ tsú²
 la³jmí¹ lín³ tsí² ná¹ jín¹. ¹⁶ Hnoh² lí¹³ lí³ cuóun³² náh² tsú²
 cun³quionh³ ha³ lánh³ jmu² bíh¹ tsú²; qui¹ tiá² cun³² yáh³
 tsú² mi³ uóun²jieh¹³ ja¹ tan³ mi³juáh², hi³ sa³jun³ cun³²
 yáh³ tsú² mi³ sí² co² tsi³ hmá² ton². ¹⁷ La³ ní² bíh¹ lí³ hi³
 la³jí³² hmá² chu²¹ hái³² mái³ chu²¹, hi³ la³jí³² hmá² hlah³
 né³, hái³² mi³ hlah³. ¹⁸ Ní¹juáh³ hmá² chu²¹, tiá² lí¹³ yáh³
 hi³ ha³ mái³ hlah³, sa³jun³ hmá² hlah³ lí¹³ ha³ mái³ chu²¹.
¹⁹ La³jí³² hmá² tiá² mái³ chu²¹ hái³², quiéih³² bíh¹ tsú² hmá²
 jáun², hi³ jáun² jín³² tsú². ²⁰ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³
 cuóun³² hnoh² tsáu² cun³quionh³ lánh³ jmu² tsú².

Tiá² la³jín³² tsáu² lí¹³ yáh³ tónh³² jo³cuo² Dió³²
(Lucas 13:25-27)

²¹ "Jun³juáh¹³ la³jín³² yáh³ tsá² zái³² jná¹³: "¡Hnú² bíh¹
 lín³ Juóu³² jná¹³!" lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ jí³²la³ tsá²
 jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²
 bíh¹ lí¹³ tónh³². ²² Ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ jáun², juóun³²
 lín³² tsáu² zái³² jná¹³: "Hnú² Juo¹³ jnoh¹, jnoh¹ ca³hléh¹³
 cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² jái¹³ hi³ ca³hi³ hñu³ tsí³ jnoh¹,
 hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² bíh¹ ca³huen¹³ jnoh¹ jmí²chí³
 hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² siáh³
 ca³jmú¹³ jnoh¹ hliáun³ hua³jueh³²". ²³ Tí³la³ jná¹³ né³ nga¹
 la³ lá² má¹jáun², hi³ juo¹³ ná¹: "Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³lí³
 cuóu³² jná¹³ hnoh². ¡Tí³ có³² quin³² náh² ñí¹con² jná¹³,
 hnoh² tsá² jmuh³² náh² hi³ hlah³ hi³ hó³²!"

Jmíh¹ hiah³² pin³, jí³ hi³ tiá² pin³
(Marcos 1:22; Lucas 6:47-49)

²⁴ "Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hi³
 juah³² jná¹³, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² quia³lín³

jmí¹ tsí³, tsá² ca³zih³ hñú¹³ cáun² tsi³ hláu². ²⁵ Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tsau³ jmí³, hi³ ca³li³ hliáun³ bíh¹ siáh³ cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ tiá³ hi³ jmí¹ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², tí³la³ tiá² cá²quíh³² yáh³, quí¹ ñí¹ hláu² bíh¹ jmí¹ chí¹hliáun³² jmíh¹ hiah³². ²⁶ Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hi³ juah³² jná¹³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá²ñuh² cáun¹ bíh¹, tsá² ca³zih³ hñú¹³ ñí¹ zá¹ táh¹. ²⁷ Hi³ jáun² jmí¹ tsau²¹ jmí³, hi³ ca³li³ hliáun³ bíh¹ jmí² cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ hi³ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², jáun² hñú³ jáun² né³, ca³quí² cá²cuon³ bíh¹.

²⁸ Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ hleh³² jáun² Jesús, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹nái³² hí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²; ²⁹ quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ yáh³.

8

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³
(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

¹ Jmí¹ ca³son² jáun² Jesús tsi³ máh³, juóun³² lín³² tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹. ² Hi³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³, hi³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jin² jná¹³.

³ Jáun² né³, Jesús ca³tí³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² ;cuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. ⁴Hi³ jáun² ca³juáh³ Jesús hi³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²lain³² nú²; jí³²la³ tí³ cuánh² hi³ cuá²ma³jnia¹³ ní¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ní¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Moisés, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ní³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹
(Lucas 7:1-10)

⁵Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum. Jáun² jan² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano ja³ ní¹con² tsú² hi³ ca³hiu³ ca³mí³, ⁶hi³ juáh³ la³ lá²:

—Tí³², tsá² lín³ quian²¹ jná¹³ rón³² rá²tsáun¹ hi³ hma², jí³ hi³ má²tso² tsí³ hi³ cú² uóu³².

⁷Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñe¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ní¹jmah²¹ ná¹ tsú².

⁸Tí³la³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³ ca³ngái³:

—Tí³², jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ hnú² cuóh¹³ hñu³² ná¹; ní¹ jí²¹la³ tí³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹ hi³ jáun² tsá² quian²¹ jná¹³ lan¹³. ⁹Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³ ja³bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ní¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: “¡Ña³²¹!” jáun² ja³²; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: “¡Jmu³ hi³ lá²!” jáun² jmu² bíh¹ tsú².

¹⁰Jmí¹ má²lí²niéi³² Jesús jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³caun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záih³ tsá² jmí¹ hí¹já²taunh¹ hí³ cu³hna²¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³ ja¹ tsá² *Israel lá², tsá² nio² cáun² tán¹ tsí³ la³jmí¹ nio² cáun² tsí³ tsá²ñuh² *tsá²cá²jo²¹ lá². ¹¹Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú² jí³ tí³ juí³² ñí¹ tá²tsí²¹ hiú² ní² siáh³, hi³ tsa³cuú² tsa³hính² cu³lí²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac jí³ hla¹ Jacob ní² hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²; ¹²tí³la³ tsá² jmí¹ ca³tin¹ hi³ tsa³tiánh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³² né³, tsá² hí³ dá² chu³ huen³ bíh¹ tsú² hi³ ziu³ cuín³ tsú² ñí¹ lí³ já¹nié² tí³ cheih³², ñí¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hi³ má²zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

¹³Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² hliáu³ tsá² chín¹ hí³:

—Cuánh² hñuh³², cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ táunh²³ hnú² ní² ta²¹.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsá² quian²¹ tsú².

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Pé¹

(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

¹⁴Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús hñú¹³ Pé¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jién³² tsú² mi³ziú¹³ Pé¹ hi³ rá¹tsin² ñí¹ jen³ hi³ rá²tsáun¹ hi³ chéin³. ¹⁵Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuo² tsá²mi³ hí³, jáun² la³juí³² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú²; jmí¹jáun² ca³náu² tsá²mi³ hí³, hi³ ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹

(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

¹⁶Jmí¹ ca³nié² jáun² né³, cua³jan² tsú² juóun³² lín³² tsá² tíunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ñí¹con² Jesús; jáun² cun³quionh³ cá² jon¹ jái¹³ bíh¹ ca³huen³ tsú² la³jín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², ja³bí¹ ca³jmah³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹ mí¹uí³ siáh³ siáh³. ¹⁷Cun³quionh³ la³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jè¹ Dió³²,

jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ ca³caun² hi³ jmí¹ lín³ jnoh¹ jáun², ji³ hi³ ca³caun² tsú² siáh³ mí¹uí³ quiú¹³ dí²”.

*Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³ Jesús
(Lucas 9:57-62)*

¹⁸ Jmí¹ ca³jie³ jáun² Jesús hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tionh² cu³ jén³ quioh²¹, jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ hán³² tsú² cú²jueh³² tí³ jo²¹ jmái¹ lí¹ ná¹ho³ jáun². ¹⁹ Jmí¹jáun² jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹ ja³ hi³ cua³lien³ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú² lí³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

²⁰ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá² hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hi³ zia³² bíh¹ siáh³ záí² quioh²¹ tan³²; tí³la³ Jon² tsá²mi³cuóun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ jnioh¹³.

²¹ Siáh³ siáh³ jan² tsá² má²hen² tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², cué¹ tín² jáí¹³ hi³ ñí¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [ní¹ má¹jun²].

²² Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² tsá² ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cú¹ cha³hón³² hla¹ rainh²¹.

*Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² ji³ chí³
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)*

²³ Jmí¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu², hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² já¹taunh²¹ siáh³ quionh³. ²⁴ Hí³ jáun² hú¹ jui³² jáun² né³, cu³diá²jan² ca³ja³ cáun² chí³ tiá³ lín³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jmí¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmái² hñu³ mu², hi³ jmí¹ má²jlái²³ siáh³ mu² ma³ quin³² ma³ cu³ tsín¹ jmí²miih²¹. Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuóun¹ bíh¹. ²⁵ Jáun² ca³ñí¹ñí¹³ tsú² Jesús, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—jTi³², liau¹ jnoh¹! jHénh³ máh³ má²tsá²hanh³² dí² hñu³ jmái²!

²⁶ Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—jHe³ láih³² ja³²lí³ ná¹juenh²¹ náh²? jJlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²!

Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³ jǐ³ jmí²miih²¹ ní²; hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hná³ chí³ hi³ ca³ta³no¹ tie³ pih²¹.

²⁷ Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² quionh³ Jesús né³, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹, hi³ ca³juánh³ la³ lá²:

—jHin² dá² tsánh² tsá² ní² hi³ hí¹ la³ tí³ chí³ jǐ³ jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

*Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)*

²⁸ Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ né³, ní¹ má²lí³ hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, jáun² ca³huén² gon³ tsá²ñuh² ní¹ táun³ jéin³ lo¹ ní¹ ná¹hón²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ja³taunh²¹ ní¹ zenh¹ Jesús. Tá¹ gon³ bíh¹ tsú² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³; tsá² hí³ jmí¹ hian² lín³² tsí³ hi³ ca³la³ hí¹ jan² tiá² hin² jmí¹ lí³ ngá¹³ hú¹ jui³² jáun².

²⁹ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² hóh³² tiá³ lín³² hi³ juáh³:

—jHe³ ca³tín¹ hnú² quiúnh¹ jnoh¹, hnú² Jesús Jon² Díó³²? jHí¹ ñeh³ hnú² ní¹ lá² hi³ ña³jmuh³ nú² hi³ má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ ta³ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹?

³⁰ Ní¹ má²janh² jáun² jmí¹ ní³taunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ ní³cúh¹³ háu²; ³¹ hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ ní¹con² Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ hi³ hue¹³ nú² jnoh¹, cué¹ tiá³ jái¹³ hi³ tsá¹tauh²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ ó³².

³² Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Huen³ náh²! ¡Cuá²tiónh³² náh²!

Hi³ jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² hí³ hi³ ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³; la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³cuóun³ mí²ñí³ hí³ tí³ jui³² dí¹ji²³ ñí¹ hlah³, hi³ jáun² ca³sunh³ chu³ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³tsan³.

³³ Tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ né³, ca³cuóun³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² la³ cun³ hi³ má²lí³², jí³ la³jí³² hi³ má²lí³² jáun² ñí¹con² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³. ³⁴ Jmí¹jáun² ca³huén² la³jín³² tsá² juú² hi³ ca³ñí¹ma³jéinh³ Jesús; jmí¹ ca³jien³² dí² jáun² né³, ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² tsú² hi³ cua³han² tsú² hue³² jáun² quioh²¹ dí².

9

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hi³ Jesús hñu³ mu², hi³ ca³han³ tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² hi³ ca³chánh³² tí³ juú²co¹. ² Ñí¹ jáun² ca³ñí¹jan² tsáu² jan² tsá²ñuh² tsá² hma², hi³ rá¹tsin² cáun² ñí¹ jmu². Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnu².

³ Jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: “Tsá²ñuh² ní² cáun² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹”. ⁴ Tí³la³ Jesús jmí¹ ñí³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² hlaih³ lín²¹ ná¹tioh³ honh² hnoh²? ⁵ ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hi³ zia³² pí³

quioh²¹ tsá² hleh³², hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: “¡Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!” ho³ hi³ juáh³ tsú²: “¡Náu², ngí¹!”? ⁶ Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ho² ná¹ jái¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

—¡Náu², quiaun² jmu² quián¹³, cuánh² hñuh³²!

⁷ Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ hi³ ngah³ hñú¹³.

⁸ Jmí¹ má²lí²jíe³ tsáu² hi³ lí³ la³ jáun², lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Tsá² ca³cué³ pí³ la³ jáun² ñí¹con² tsá²mi³cuóun².

Jesús téh²³ Má²téh³

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngau³ ñí¹ siáh³, jáun² ca³jién³² tsú² jan² tsá²ñuh² jmái² Má²téh³, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náu² Má²téh³ hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

¹⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³² hñú¹³ Má²téh³ hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². Ja³bí¹ ca³tiánh³ siáh³ juóun³² lín³² *tsá² cai³² hmah²¹ ñí¹ mesa jáun² quionh³ tsú², la³ má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹. ¹¹ Jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun² cuú² hính²³ cu³lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá² ren² tso³ ní²?

¹² Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Ha³ tiá² ti³² mí³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹, ti³la³ ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. ¹³ Cuá²tánh¹ náh², hi³ cuá²ma³tin¹³ náh² la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ Sí² tloh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ hnó³² hi³ já³² mií³ honh² bíh¹ náh², jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ jngih¹³ náh² jáh³ yáh³ ñí¹con² jná¹³”. La³ ní² bíh¹ rá¹juáh³, quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ ná¹ tsá² chun¹, quí¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴ Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² hain²¹ ti³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ma³hien²¹ lín²¹ jnoh¹, jí³ tsá² fariseos ní² siáh³, ti³la³ tsá² hain²¹ ní² ti³ con² hnú² né³, sa³ tiá² má²hien²¹ yáh³?

¹⁵ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ hi³ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² tiánh³ hi³ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hi³ cuo² dúh¹? Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ quin³ ti³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

¹⁶ ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; quí¹ tsáuh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹ jáun², hi³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² má²tseh¹, hi³ jáun² ti³ jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³² má²cái³² má¹lí³² jáun².

¹⁷ Hi³ sa³jun³ tah³² tsú² siáh³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; quí¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hi³ jáun² tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ la³ má²quionh³ chí² láu² tseh¹ jáun². Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹

dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² hmai²¹, hi³ jáun² tiá² hi³ láih¹³ tá¹ tun³ hi³ jáun².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ jui³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸ Tá¹la³ jmí¹ cuá¹juáh²³ Jesús jái¹³ ní² né³, jan² tsá² chin¹ ñí¹con² tsá² *judíos cuan³, hi³ jáun² ca³di³jñi³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ ti³ hué³² ta³ ñí¹ dí², hi³ ca³juáh³:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ cun³ jun³; ti³la³ ní¹juáh³ hnú² ñeih²¹ hi³ ñá¹ra³tsih³² cuonh² ñí¹ quioh²¹ tsú², jenh¹³ bíh¹ tsú².

¹⁹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² tsá² hí³ la³ ní², ca³náu² Jesús hi³ ngau³ quionh³ tsá² hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con². ²⁰ Hi³ jáun² hú¹ jui³² jáun² né³ ja³ jan² tsá²mi³ tsáun¹ má²janh² cu³hna²¹ Jesús hi³ ca³tí³ cuo² zéi¹ ha¹ tsú². Tsá²mi³ hí³ né³ má²tí³ cun³ quia³tún³ mii² hi³ jmí¹ má²tso² tsí³ hi³ zian² jmí²hán¹. ²¹ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³lín¹³ hñu³ tsí³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ jí³²la³ ti³ tí¹³ jná¹³ uón³² zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú², cun³ jáun² bíh¹ má²lan¹³ jná¹³”. ²² Ti³la³ Jesús ca³jinh³ ti³ cu³hna²¹ hi³ ca³jíe³ ti³ ñí¹ cuá¹ja³² tsá²mi³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²lain³² nú² quí¹hliá² lí²cháh¹ cáun² honh².

Hi³ jáun² dá² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ lan³ tsú².

²³ Jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús hñú¹³ tsá² chin¹ hí³ né³, ca³jíe³ hi³ má²tionh² ti³² tsá² hainh³² [hi³ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ tsa³hón³² hla¹], hi³ tsáú² né³ má²tiáunh¹ tiá³ siaun³² ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² nio². ²⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—¡Huen³ náh² ñí¹ lá²! Quí¹ mí¹míh¹ lá² tiá² rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

Ti³la³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ju³ ca³ngái³ bíh¹ quioh²¹ Jesús.
 25 Jmí¹ má²lí²huen³ Jesús tsá² hí³ né³, ca³hi³ ñéih³ ñí¹ rón²¹
 mí¹míh¹ hí³ hi³ ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hi³ jáun²
 ca³náu². 26 Hi³ jáun² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³lí³ ñí³²
 tsáu² la³ cun³ hi³ lí³ jáun².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ñí¹ jáun², jáun² hú¹
 jui³² ja³taunh²¹ gon³ tsá² ten³ cu³hna²¹ tsú² hi³ hí¹hóh³²,
 hi³ hí¹juáh²³:

—Hnú² Tsá² jón²zih¹ jon²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, jcu¹ já² mií³
 honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

28 Jmí¹ hi²¹ jáun² Jesús ñéih³, jáun² tsá² ten³ hí³ taunh³
 siáh³ ñéih³, jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Nió¹ cáun² honh² hnoh² hi³ lí¹³ jmu¹ jná¹³ la³ cun³
 hi³ mih³² náh² ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³, Ti³².

29 Jmí¹jáun² ca³tí³ Jesús cuo² mí¹ñí¹ tsá² hí³, hi³ ca³záih³
 dí²:

—La³ cun³ hi³ táunh²³ hnoh² ní² ta²¹ cu¹ lí¹³ ñí¹con²
 náh².

30 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³niá³ mí¹ñí¹ tsá² hí³. Jmí¹
 lí²¹ jáun² né³, jlánh¹ ca³jmú³ Jesús héih³² ñí¹con² tsá² hí³
 hi³ ca³juáh³:

—Jmu³ náh² tion³ hi³ hí¹ jan² tsáu² lí² cu¹ lí³ ñí³² hi³ ní².

31 Ti³la³ cun³ rón³² ná¹huen³² bíh¹ tsú² ñí¹ jáun², la³jui³
 ca³chá³ bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² juú² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³
 jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ jan² tsá² tiá² hleh³²

32 Tá¹la³ hí¹huen³² jáun² tsá² hí³ cua³taunh²¹ ma³ jan²
 tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ná¹ján² jan² tsá²ñuh² tsá² tiá² hleh³²

hi³ jmí¹ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. ³³ La³ cun³ jmí¹ ca³chin² jáun² Jesús jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú², ca³ma³liáu³² hleh³². Jáun² tsáu² né³, lí¹ ca³ja³caun² tsí³ bíh¹, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² hué³² *Israel lá² la³ cun³ hi³ má²lí³² ní².

³⁴ Ti³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, jmí¹ ná¹juáh²³:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² hláinh¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹.

Jesús ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² tsáu²

³⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ti³ ca³ngí³ Jesús la³jí³² juú², jí³ juú² míh¹ juú² siún¹ hi³ má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ ñí³hleh²¹ jú¹ chú³² ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jí³ hi³ jmah²³ tsáu² jí³lí³² ñí¹ mí¹uí³ hi³ zian² tsú², jí³ hi³ cú² hi³ uóu³² ní² síáh³. ³⁶ Jmí¹ ca³jién³² tsú² tsá² juóun³² lín³² hí³ né³, ca³ja³ mií³ tsí³ quioh²¹ tsá² hí³, quí¹hliá² jmí¹ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tsú² jí³ hi³ ná¹lín³ tsú² tsá² tiá² hin² zian² hi³ lí¹³ ma³hau³, la³jmí¹ ñí³táunh¹ *já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian². ³⁷ Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—jHliáun³ cu³tí³ bíh¹ hi³ má²ca³láu², tí³la³ pih²¹ lín²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹ zian²! ³⁸ Hi³ jáun² né³, hiú¹ mí¹ náh² ñí¹con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu² jáun², hi³ cuí¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun² hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹.

10

*Jesús téh²³ tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)*

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ ca³cuéh³ dí² pí³ hí³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jí³ hí³ jmah³ tsú² tsá² ná¹tsáun¹ la³jí³² ñí¹ mí¹uí³ jí³ hí³ cú² hí³ uóu³² ní² siáh³.

² Hí³ lá² bíh¹ hí³ jmái² tán¹ quian³tun³ *tí³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²: la³ñí¹ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹, jí³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² ní²; Jacobo jon² Zebedeo la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹; ³ Pí²lié¹, Bartolomé, Tú¹ma²¹ jí³ Má²téh³ ní², tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tsá² cai³² hmah²¹; Jacobo jon² Alfeo; jí³ Tadeo; ⁴ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista ní², jí³ Judas tsá² zian² juú² Queriot, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hí³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵ Jesús ca³zen³ tsá² quian³tun³ hí³ cun³quionh³ héih³² lá²:

—Ha³ lí² cua³táunh¹ náh² hué¹³ *tsá²cá²jo²¹, sa³jun³ cuá¹tíonh³² náh² juú² hín¹³ tí³ Samaria; ⁶ tí³la³ hniáuh³² cuá¹táunh¹ náh² ñí¹con² tsá² *Israel lá² bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuín³. ⁷ Cuá²táunh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsú² hí³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo². ⁸ Jmah²¹ náh² tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³ jí³ tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ siáh³ siáh³; jmu³ náh² hí³ jenh¹³ tsá² má²jún¹; huen³ náh² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu². Qui¹ hnoh² lí¹ má²hian² bí¹ náh² pí³ ní² ta³ tiá² hmah²¹ quien², jáun² jmuh²¹ náh² ta²¹, tí³la³ ha³ lí² cán² náh² hmah²¹ má¹ná¹.

⁹ ”Ha³ lí² ñí³quián¹ náh² hí¹ cú¹píh²¹ quie³, uá¹ hí³ cú¹mí¹niau²¹, uá¹ hí³ *cú¹tiáu², hí¹ cáun² cú¹dáin³ yáh³. ¹⁰ Sa³jun³ hniáuh³² cánh¹ náh² tuh³² hí³ tío³ hí³ hniáuh³²

hú¹ jui³². Ha³ lí² cán² náh² tun³ hanh², sa³jun³ tuh³² tloh³ tanh¹, hi³ sa³jun³ cǎnh¹ náh² siáh³ hmá²hu²¹; qui¹ tsá² jmu² ta²¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ hiáuh³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² quioh²¹.

11 "Ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² cáun² juú² ho³lá²dá² lí³ua³ cáun² ní¹nái², hniah³² náh² jan² tsá² chú³² tsí³ ní¹ jáun² hi³ jáun² tianh³ náh² hñú¹³ tsá² hí³ ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ huen¹³ náh² ní¹ jáun². 12 Ní¹ má¹ca³tíonh³² náh² hñú³ jáun², zéih³ tsá² tionh² ní¹ jáun² hi³ cui¹ tionh² tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin². 13 Ní¹juáh³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ hi³ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², lí³ quien² bíh¹ hi³ má²lí²zéih³ náh² tsá² hí³, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² ca³tin¹ tsá² hí³ hi³ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², jáun² jái¹³ hi³ má²lí²zéih³ náh² tsú² jáun² jáuh³ bíh¹ siáh³ ní¹con² náh² hmóu³². 14 Hi³ ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² hñú³ ho³ juú² ní¹ ca³cha³táunh¹ náh² tiá² ca³he³ náh² tsú², hi³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ jái¹³ quián¹³ náh², hi³ jáun² né³, súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ní¹ má¹tí³ ní¹ huen¹³ náh² hñú³ jáun² ho³ juú² jáun². 15 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ ma³tson¹³ Dió³² tsá² juú² la³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³quiúnh³² jáun² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma jí³ Gomorra.

Tsá² tanh² ta²¹ Dió³² zian² ja¹ hniéi²

16 "jSá¹ní² jie³! Jná¹³ zei²¹ hnoh² hi³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² tionh² ja¹ tsí² náí¹. Tí³la³ jmu³ náh² jan²¹ lín²¹ la³jmí¹ lín³ jáh³ hláinh¹; tí³la³ tá¹la³ jáun² né³, jmu³ náh² hi³ chú³² honh² náh² má¹ná¹ la³jmí¹ lín³ chí³ jái². 17 Hua³hín¹³ náh², qui¹ hnoh² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jí³ hi³ quiú³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñú³ cuáh³² quiú¹³

dí². 18 Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ ñí¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ jí³ tsá² ná¹lín³ re²¹ yáh³ tsa³jau² tsú² hnoh² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³; má¹jaun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³ jí³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. 19 Ti³la³ ní¹ má¹ca³zeh³ tsú² hnoh² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³² honh² ní¹juáh³ he³ juáh¹³ náh² ho³ ní¹juáh³ he³ lánh³ rón³² hléh¹³ náh²; qui¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³tí³ ñí¹ hléh¹³ náh², Dió³² bíh¹ cué³² jái¹³ hí³ cuá¹hléh¹ náh². 20 Qui¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³ tsá² cuá¹hléh¹ náh², qui¹ Jmí²chí³ joh¹ Ñeh² bíh¹ náh² Tsá² hléh³² cun³quionh³ honh¹ náh².

21 "Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hí³ jngah³ tsáu², jí³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hí³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ jngah³ tsáu². 22 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³ hau² hnoh² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³tion³ tsí³ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáí¹ quioh²¹ hí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ liáun³. 23 Ní¹juáh³ ca³hí¹ ca³tsa¹ tsú² hnoh² cáun² juú², huen³ náh² ñí¹ jáun² hí³ cuá¹táunh¹ náh² cáun² juú² siáh³; qui¹ jú¹ tson² juah³² jná¹³ hí³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² jáunh¹³ ná¹ ñeh² bíh¹ hí³ táunh³ hnoh² la³jí³² juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² Israel.

24 "Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tin³² tiá² lí¹³ lí³tin² tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tí³² joh¹, hí³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lín³ juo¹³ tsú². 25 Tsá² cuá¹má²tin³² hí³ dá² ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ cun³ jí³²la³ tí³ hí³ chau²¹ jmáí¹ hí³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ tí³² joh¹ bíh¹, hí³ tsá² lín³ quian²¹ né³ ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ hí³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ juo¹³. Qui¹ ní¹juáh³ ta³bí¹ tsá² chín¹ cáun²

hñú³ yáh³ ca³juáh³ tsáu² hi³ lín³ Beelzebú [tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹], ꞑcónh³ bíh¹ tiá² tu³ hión³² tsú² tsá² hñú¹³ tsú² ñí¹ hná¹ ní²!

Hin² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²

(Lucas 12:4-7)

26 "Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² juénh² ñí¹con² tsáu². Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ jlí²³ tsú², chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ jñéih²³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ lí²jnia² siáh³. 27 La³jí³² hi³ juo³ jná¹³ hnoh² ta³ hñu³ niéi², ma³jnia¹³ náh² jái¹³ jáun² ta³ jma²; hi³ lí³ua³ cáun² hi³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² ñí¹ ná¹conh¹ né³, cuá²tí¹ cuá²hoh³ náh² ca³la³ tí³ tsáih³ hñú³ hi³ cháh¹³ náh² hi³ jáun². 28 Ha³ lí² juénh³ náh² tsá² jngih² jmáh³la³ ngú³, hi³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² tñ² yáh³ tsú² jngih³ jmí²chí³ quián¹³ náh²; tí³ re² juénh³ náh² ñí¹con² Tsá² lí¹³ jngah³ náh², hi³ má¹lí³² jáun² né³ lí¹³ zen³ tsú² jmí²chí³ quián¹³ náh² quiu³juóu³².

29 "¿Há¹ tiá² cuen² tsú² gon³ tan³² pih²¹ la³ cun³ cá² héih³² quie³ dúh¹? Tí³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ jáh³ pih²¹ la³ hí³ tiá² jún²³ tá¹la³ tiá² má²lí²cué³² Ñeh² náh² jái¹³. 30 Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jñú² chinh³² yáh³ hnoh² ná¹hi¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máih³². 31 Jáun² né³, ha³ lí² juénh³ náh², quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hi³ hain²¹ tí³ con² Jesús

(Lucas 12:8-9)

32 "Hi³ jáun² né³, la³jín³² tsá² má²quien² jná¹³ ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ ta³ ñí¹ Ñuh³² ná¹, Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²; 33 tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ má²quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³

siáh³ tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹con² Ñuh³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³
(Lucas 12:51-53)

³⁴ "Su³uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ ja³jmú³² hi³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹ lá²; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³chá³ jná¹³ tie³ yáh³, tí³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ chá¹³ ná¹ hnieí² qui³² bí¹. ³⁵ Ja³ jná¹³ hi³ ja³jmú³² hi³ tsá²ñuh² ná¹háun³ quionh³ jméi², tsá²mi³ ná¹háun³ quionh³ mí¹ziú¹³, hi³ ló³² tsú² ná¹háun³ siáh³ quionh³ mi³ziú¹³; ³⁶ jáun² la³ jáun² bí¹ lí¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ná¹hniei²¹ quionh³ má²tún² tsá² hñú¹³.

³⁷ "Ní¹juáh³ tsá² ja³²lí³ hnio³ jméi² jí³ mí¹ziú¹³ cha³ jmí¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² ca³tin¹ hen² tí³ con² jná¹³. Hi³ ní¹juáh³ tsá² ja³²lí³ hnio³ tsá²mi³ tsá²ñuh² jon² cha³ jmí¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ siáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ hen² tí³ con² jná¹³. ³⁸ Ja³bí¹ tiá² lí¹³ han³ tsú² tí³ con² jná¹³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ cán³ crei²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³jmí¹ zian² jná¹³ lá². ³⁹ Ní¹juáh³ tsá² hnió³ liáu³ jmí²chí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bí¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ jmí²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ né³, tsá² la³ hí³ bí¹ tí³ liáu³.

La³ cun³ hi³ joh¹³ tsú² ñí¹con² Dió³²
(Marcos 9:41)

⁴⁰ "Lí³ua³ jan² tsá² he³ hnoh², ja³bí¹ má²lí²he³ jí³ jná¹³ bí¹ tsú² jaun³²; hi³ lí³ua³ jan² tsá² ca³he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² la³ jí³ Tsá² ca³ze³ bí¹ jná¹³. ⁴¹ Lí³ua³ jan² tsá² hen² jan² *tí³² jē¹ Dió³² quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³ tsú² hi³ ja³hléh² jē¹ Dió³², ja³bí¹ tsá² hí³ hiáuh¹³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ jan² tí³² jē¹ Dió³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² jan² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ zian² tsú² la³

jáun², ja³bí¹ hí³ dí² hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ tsá² zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³². ⁴² Lí³ua³ jan² tsá² cué³² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmí² jma³ cuóuh³ ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³, uá¹jinh¹ jan² tsá² tsí¹juí³, tí³la³ cun³ ní¹ hí³ hen² tsú² tí³ con² jná¹³ bíh¹, ja³bí¹ tsá² hí³ uá¹jai³² hiáuh³ cáun² hí³ chu²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

11

Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmái² zen² tsáu² ní¹con² Jesús (Lucas 7:18-35)

¹ Jmí¹ cá¹tsan³ jái¹³ hi³ ca³záih³ jáun² Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, cua³han³ ní¹ jáun² hí³ ca³ní¹hieh¹ dí² tsá² tiáunh¹ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hí³ ca³ní¹hléh² jú¹ chú³².

² Tá¹la³ jmí¹ cuá¹hún¹ jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³mí¹ní² ca³lí³ ní³² la³ cun³ hi³ jmu² Cristo. Jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ tsa³jien³ Jesús, ³ hí³ tsa³ngái³ tsú² la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ Tsá² ca³tin¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?

⁴ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ ná¹jíeh³² náh² jí³ hi³ ná¹naih³² náh². ⁵ Cuá²zéih³ náh² tsú² hí³ tsá² ten³ má²jniá³ ní¹, tsá² hma² má²ní³táunh¹, hí³ má²lain³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³, hí³ tsá² jmí¹ te³ cuá¹ né³ má²nái³² bíh¹, má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsá² jmí¹ má²ná¹jún¹, hí³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹nái³² bíh¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³. ⁶ Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lí¹ cha³² hliáun³ néih³ tsí³ hí³ ca³tin¹ jná¹³!

7 Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ ca³ma³liáu³² Jesús hleh³² ní¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ zenh¹ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ní¹jieh¹³ hnoh² ní¹ lí³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ní¹jieh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náí² hi³ lí¹ quí² lí¹ jieh²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³? 8 Hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ní¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ní¹jien¹ náh² jan² tsá²núh² quih³² hmih³² jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹ní² dú¹ jie³ náh², tsá² ná¹quih³² hmih³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹ tionh² re² tin² ñéih³ hñú¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ bíh¹. 9 Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ní¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ní¹jien¹ náh² jan² *tí³² jè¹ Dió³²? Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ jan² tí³² jè¹ Dió³². 10 Quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jáí¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jáí¹³ ta³ tin² la³ cun³ bíh¹ hnú², tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ní¹ cuóh¹³ hnú².

11 Jmí¹ má²lí²chá³² Jesús jáí¹³ ní² né³, ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jín³² tsá² ca³lí³zian² ní¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; tí³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ní¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².

12 ”Hi³ jáun² ca³la³ cun³ jmí¹ cuan¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hi³ la³ tí³ ta³né³², héih³² quioh²¹ Dió³² cáun² cuá²zá² cuá²tsó³ bíh¹ ja¹ hniéí² hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí³quien², hi³ tsá² jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹ jmái¹ hi³ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³². 13 Jmí¹ tí² quien² bíh¹ la³jí³² hi³

rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² lin³ hí³ tí³² jë¹ Dió³², jí³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés siáh³, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cuan³ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; ¹⁴ jáun² Juan² hí³ bíh¹ lín³ Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jë¹ Dió³², tsá² ca³tin¹ hi³ já³² ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnoh² táunh¹³ ta²¹. ¹⁵ Ní¹juáh³ tsá² tsi²¹ cuá¹, cuí¹ nie¹³.

¹⁶ ”ǰHe³ ñí¹ tsáu² lí¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá²? Lí¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³ jmí¹ jmu² tsá¹míh¹ ñi³co¹ ja¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaih³² rainh²¹ la³ lá²: ¹⁷ “Sa³ tiá² ca³lí³ hnáuh² yáh³ hnoh² tsan¹³ jmí¹ lí¹jiéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le²; hi³ sa³jun³ lí²uoh³ yáh³ hnoh² jmí¹ lí¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ nio² hlah³ tsí³ tsú²”. ¹⁸ Juanh³² jná¹³ la³ ní², quí¹ cuan³ Juan² tsá² tiá² cú² tiá² hính²³, hi³ jáun² tsáu² né³ juáh³: “Tsá² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ bíh¹ hí³”. ¹⁹ Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuoun², tsá² cú² tsá² aih³² ná¹, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ juáh²³ siáh³ tsáu²: “ǰTsá² jlién³ bíh¹ ní³², hi³ hính²³ siáh³ jmái², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jí³ *tsá² chí² hmah²¹ ní² siáh³!” Tí³la³ cun³quionh³ la³ jí³² hi³ ná¹lí²³ bíh¹ lí² lin¹ hi³ Dió³² jan² Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³.

Tsá² juú² tiá² nieh³

(Lucas 10:13-15)

²⁰ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús jí²³ hi³ ca³tin¹ tsá² juú² ñí¹ má²ca³jmú³ tsú² hliáun³ hua³jueh³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² hí³ tiá² má²ca³za³ yáh³ jmí¹ tsí³. Hi³ ca³juáh³:

²¹ —ǰlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! ǰlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh² tsá² juú² Betsaida! Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³lí³ la³ jí³² hua³jueh³² já¹ tsá² jmí¹ zian² juú² Tiro jí³ juú²

Sidón dúh¹, la³jmí¹ má²li³² ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má²hia³ jáun¹³ máh³ jmí¹ má²ca³za³ tsú² jmí¹ tsí³, hi³ jmí¹ má²ca³jmú³ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ jmí¹ quíh²¹ tsú² jáun² tú²cho¹, jì³ hi³ jmí¹ sén²¹ tsú² siáh³ juá² hmóu³². ²² Hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² má¹tí³ ñí¹ ra³tsi³² Dió³² héih³², la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² jmí¹tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón. ²³ Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, ¿hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ cuá¹tánh¹ náh² hñu³mi³cuú²? Hnoh² dá² cuá¹tánh¹ la³ tí³ quiu³juóu³² bíh¹. Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³li³ hua³jueh³² la³ ní² já¹ juú² Sodoma jmí¹tin² la³jmí¹ lí²¹ ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² jmí¹ nio² bíh¹ juú² jáun² la³ tí³ ta³né³² dúh¹ sá¹jmí¹ hi³ lí³ la³ jáun². ²⁴ Hi³ jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² juú² Sodoma jmí¹tin².

Ñá²táunh¹ náh² ñí¹con² jná¹³, jáun² tianh¹³ náh² tie³
(Lucas 10:21-22)

²⁵ Jmái¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² lín³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñu³mi³cuú² jì³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnú² jú¹ tson² hi³ jáun² tiá² lí¹³ há¹ ngí¹³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jì³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ ní² siáh³; tí³la³ ñí¹con² tsá² tsí¹ tsá² juí³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun². ²⁶ Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tí³ honh² hnú² Tia²¹.

²⁷ ”Sá¹ní² jie³ náh², jo³uón³² jná¹³ má²ca³chá³ Ñuh³² jná¹³ ca³la³ jì³lí³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² re² Jon², hi³ hnga² bíh¹ siáh³ Jon² Dió³² cuóun³² re² Jméi²; hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³jnia² Jméi² ñí¹con² siáh³, lí³ cuóun³²

bíh¹ tsú² Jméi² dí². ²⁸ Nǎ²táunh¹ náh² ñí¹con² jná¹³, la³jín³² náh² tsá² má²cá²huon³ náh² hi³ ná¹jmu^h³² náh² ta²¹ jí³ hi³ ná¹quiánh¹ náh² lio²¹, hi³ jáun² jná¹³ chau²¹ tie³. ²⁹ Hen³ náh² hi³ ñí¹táunh¹ náh² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³ la³jmí¹ ñí³táunh¹ cuá¹juí² quiáh² hué³², hi³ jáun² cuí¹ lí³ tin² náh² la³ cun³ hi³ tin² jná¹³, qui¹ jná¹³ jan² tsá² juenh² tsí³ bíh¹, jan² tsá² tiá² jmu² quien² hnga², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ niau²¹ tie³ jmí¹ honh² náh². ³⁰ Qui¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmúh¹³ náh² ta³ ná¹cunh² náh² quiúnh¹ jná¹³ lí³ cáun² ta²¹ huá¹ bíh¹, hi³ sa³jun³ héi² yáh³ lio²¹ hi³ cué¹³ jná¹³ siáh³.

12

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹ nio² tie³

(*Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5*)

¹ Jmí¹jáun² né³ jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³. Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³lí³ ñí¹cuóunh²¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹ hi³ jná¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² hí¹cúh² dí² mái³ jáun². ² Jmí¹ ca³jié³ tsá² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³záih³ tsú² Jesús la³ lá²:

— Sá¹ní² jie³, tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² jmu² ta²¹ hi³ tiá² ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³.

³ Tí³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³:

— ¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³? ⁴ Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñu³ cuáh³² lí³ hmih³² hi³ ca³ñí¹cúh² *hí³ cuú²miih²¹ hien¹ quionh³ tsá² quionh³, cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ cuh³, qui¹ hí³ jáun² dá² jmí¹ ná¹chan¹ hi³ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹. ⁵ Ho³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² liei²¹

quioh²¹ hla¹ Moisés ñí¹ rá¹juáh³ hi³ mí²tsáu² tsá² jmu² ta²¹
 hñu³ cuáh³² chín¹ tiá² tianh³² yáh³ tie³ ní¹juáh³ jmái¹ nio²
 tie³, tí³la³ cun³ jáun² tiá² tso³ yáh³ hi³ jáun²? ⁶ Tí³la³ jná¹³
 juanh³² hi³ ñí¹ lá² zia³² cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien²
 la³ cónh³ bíh¹ cuáh³² chín¹. ⁷ Tiá² la³ má²ca³ngí¹³ máh³
 hnoh² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³
 juáh³ jáun² la³ lá²: “Jná¹³ dá² hnó³² hi³ já³² mí³ honh² bíh¹
 hnoh², jun³juáh¹³ hi³ jngíh¹³ náh² jáh³ ñí¹con² jná¹³ yáh³”.
 Sá¹jmí¹ hi³ má²ca³ngí¹³ náh² jái¹³ ní² dúh¹, jáun² tiá² cáun²
 lí¹ jmí¹ cueh¹ yáh³ náh² tso³ tsá² tiá² hi³ lí²jmú³ hí¹ cáun².
⁸ Quí¹ uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon²
 tsá²mi³cuóun² jái¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náí³ cáun² cuo²
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹ Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ñí¹hi³²
 hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². ¹⁰ Ñí¹
 jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹ má²ca³náí³ cáun² cuo²;
 tí³la³ tsá² tionh² ñí¹ jáun² má¹ná¹, jmí¹ hnió³ choh¹³ ha³
 lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿Hí¹ lí¹³ jmah³ tsú² jan² tsá² tsáun¹ ní¹juáh³ jmái¹ nio²
 tie³ juáh¹³?

¹¹ Jáun² Jesús ca³ngáí³ ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Hin² dá² lí³ua³ jan² hnoh², ní¹juáh³ hi³ ca³tánh³ jan²
 *já¹ziáh² joh² náh² cáun² ñí¹ hlah³, há¹ tiá² cuá¹chin³² náh²
 jáh³ hi³ joh² uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³? ¹² Tí³la³ tí³ jlánh¹
 bíh¹ quien² jan² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ jan² já¹ziáh²! Jáun²
 né³, zia³² bíh¹ jái¹³ hi³ jmu³ tsú² hi³ chu²¹ jmái¹ nio² tie³.

¹³ Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo² la³ lá²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jmí¹ jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² la³ bíh¹ la³ cun³ rón³² lí³ cuá² cáun². ¹⁴ Jmí¹ jáun² ca³huén² tsá² fariseos tí³ cheih³², hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ dí² Jesús.

Jái¹³ hi³ ca³juáh³ jan² tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ tin² hi³ ca³ tin¹ Jesús

¹⁵ Jmí¹ ca³ lí³ ñi³² Jesús jái¹³ jáun² né³, cua³ han³ bíh¹ cú² jueh³² ñí¹ jáun²; jmí¹ jáun² ja³ taunh²¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³ hna²¹ tsú². Jesús ca³ jmah³ la³ jín³² tsá² jmí¹ ná¹ tsáun¹, ¹⁶ hi³ jáun² jmu² dí² héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsáu² hi³ hin² tsánh² hí³ dí². ¹⁷ La³ ní² lí³, hi³ jáun² ca³ lí³ tí³ la³ cun³ hi³ ca³ juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³ juáh³ jáun² la³ lá²:

¹⁸ Tsá² lá² bíh¹ Tsá² lín³ quian²¹ jná¹³,

Tsá² má² cá² quiánh³² jná¹³,

Tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³

jí³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ hi³ ca³ tin¹ tsú².

Cuen²¹ jná¹³ Jmí² chí³ joh² ñí¹ con² tsú²,

jáun² ngái³² tsú² ñí¹ con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³

jái¹³ he³ lánh³ rón³² rá¹ tsi³² jná¹³ héih³².

¹⁹ Tiá² hniéi² jmu³ yáh³ tsú²,

sa³ jun³ tí³ hóh³² tsú²,

hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ne³ hi³ jmu² tsú² tiá³ siaun³² ja¹

hñú³.

²⁰ Hí¹ juáh³ cáun² hmá² tá² má² ca³ jñáh³ yáh³ tiá² jau³ tsú²,

sa³ jun³ ye³ tsú² cáun² sí² jmí² cau³² pih²¹ hi³ tion³ chí¹ hún¹,

ca³ la³ tí³ ñí¹ cá¹ chó²¹ jmái¹ hi³ jmu³ tsú² hi³ jú¹ tson² cah¹³

jmái¹ la³ tán¹.

²¹ Hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ ha³ tsí³ ñí¹ con²

Tsá² hí³.

*Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹
(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)*

²² Jmí¹ jáun² ca³ ní¹ jan² tsú² ní¹ con² Jesús jan² tsá² ñuh² ten³ jì³ hi³ tiá² hleh³² siáh³, hi³ jmí¹ hún¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Jáun² Jesús ca³ jmah³ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² ñuh² hí³ ca³ jnia³ ní¹ jì³ hi³ ca³ lí³ siáh³ hléh³². ²³ Jáun² la³ jín³² tsáu² ca³ ja³ cáun² tsí³, hi³ jáun² ca³ juáh³:

—¿Hí¹ hí³ dá² jón² zíh¹ jón² cho¹ hla¹ Dá² vi²¹ tsá² ní² juáh¹³, [tsá² qui³ ná¹ jan²³ dí² hí³]?

²⁴ Tí³ la³ jmí¹ má² lí² niéi³² jáun² tsá² fariseos jái¹³ jáun² né³, ca³ juáh³ la³ lá²:

—Tsá² ñuh² ní² dá² huen² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³ quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú tsá² hláinh¹ tsá² chín¹ bíh¹.

²⁵ Tí³ la³ Jesús jmí¹ dí¹ ní³² bíh¹ ha³ lánh³ jmí¹ ná¹ lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹ juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³ má² tún² hmóu³² tsá² ná¹ lín³ ta²¹, jáun² la³ jín³² bíh¹ tsú² tsa³ hín³; ja³ bí¹ la³ jáun² ní¹ juáh³ cáun² juú², ho³ lá² dá² tsá² má² tún² cáun² hñú³ ní¹ tionh¹ lí³ ná¹ tsoh³ ja¹ má² tún² hmóu³² hi³ ná¹ quiú² ná¹ tín²³, ha³ tiá² lí³ uén³ yáh³ tsá² la³ hí³. ²⁶ Jáun² ja³ bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ uá² jai³² ní¹ juáh³ *Satanás la³ chin² cheih³² hnga², jáun² ní¹ con² hnga² bíh¹ tsú² má² jmu² hniéi²; jáun² né³ ¿ha³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³ hie² pí³ quioh²¹ tsú²? ²⁷ Hnoh² juánh³ náh² hi³ jná¹³ huen² ná¹ jmí² chí³ hláinh¹ cun³ quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú; jáun² ní¹ juáh³ la³ ní² né³, ¿hin² cun³ quionh³ pí³ quioh²¹ huen² tsá² hai²¹ tí³ con² hnoh² jmí² chí³ hláinh¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³ tsáu²? Hi³ jáun² né³, cun³ quionh³ ta²¹ hi³ jmu² ní² tsá²

hain²¹ ní² tí³ con² bí¹ náh² má²lí²lin¹ hi³ lí¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh². 28 Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ ní² né³ má²lí²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³ ná¹jan²³ hnoh² hí³.

29 "Né³² né³, ĺlánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hí³ jan² tsáu² hñú¹³ jan² tsá² pin³ lín³² hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³? Quí¹ jí³²la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².

30 "Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hen² tí³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² hún¹ yáh³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³; hi³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ toh² tiú² jóh³² bíh¹.

31 "Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ hi³ zia³² bíh¹ uu³ⁱ³tso³ quioh²¹ la³jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú² ní² siáh³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tú² hió³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ha³ tiú²uú² uu³ⁱ³tso³ zia³² yáh³ quioh²¹. 32 Lí³ua³ jan² tsá² tú² hiáu³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², zia³² bíh¹ uu³ⁱ³tso³ quioh²¹ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³tu³ ca³hió³² Jmí²chí³ Chun¹ né³, tiú²uú² uu³ⁱ³tso³ zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² la³ hí³, sa³jun³ mi³cuú² lá² hi³ sa³jun³ mi³cuú² cáun².

Cun³quionh³ má³ hi³ há³² bíh¹ hmá² lí²lin¹

(Mateo 7:17-20; Lucas 6:43-45)

33 "Né³² né³, má³ chu²¹ bíh¹ há³² ní¹juáh³ hmá² chu²¹; jáun² ní¹juáh³ hmá² hlah³ né³, mi³ hlah³ bíh¹ há³². Quí¹ cun³quionh³ má³ hi³ há³² bíh¹ hmá² lí¹³ lí³ cuoh² tsú².

34 ĺHnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ĺHa³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ hléh¹³ hnoh² já¹³ chu²¹ ní¹juáh³ chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tiá² chun¹ náh²? Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³

ná¹canh² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hue³² ho³ tsú². ³⁵ Tsá² chun¹ hleh³² jú¹ chu²¹ qui¹hliá² hi³ chu²¹ zia³² hñu³ tsí³; tí³la³ tsá² hláih¹ tsá² hon² má¹ná¹, hleh³² hi³ hlah³ qui¹hliá² hi³ jáun² bíh¹ zia³² hñu³ tsí³ tsú². ³⁶ Hi³ jáun² jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², la³jín³² tsáu² bíh¹ tsa³jienh¹ jú¹ tson² quioh²¹ ca³tí²¹ la³jí³² jái¹³ tiá² tsú²ta²¹ hi³ má²lí²tá² lí²hi³² tsú². ³⁷ Qui¹ la³ cun³ lí³ jái¹³ quián¹³ bíh¹ nú² tá¹tsin¹ nú² héih³², má¹jáun² lí³ lin¹ ní¹juáh³ tá¹can¹ nú² tso³ ho³ tiá² tso³ hauh³² nú².

Tsá² hláih¹ mi³² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²

(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

³⁸ Jáun² né³, ma³ jan² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³juáh³ ñí¹con² Jesús la³ lá²:

—Tí³², hnáu² jnoh¹ neh²¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³².

³⁹ Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jē¹ mi³² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²; tí³la³ tiú²uú² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jí³²la³ li²¹ hi³ ca³jíe³ jáun² tsáu² hi³ ca³tín¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³². ⁴⁰ Qui¹ la³jmí¹ ca³hi³ jáun² hla¹ Jonás hni³² jmái¹ hni³² nie³ hñu³ héin¹ jan² jáh³ jmái² pan¹ lín²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tsa³hi³² siáh³ Jon² tsá²mi³cuóun² hni³² jmái¹ hni³² nie³ hñu³ hue³².

⁴¹ Jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ñí¹con² la³jín³² tsáu², má¹jáun² nu³ tiánh³ tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive hi³ chá³² tso³ hi³ ca³tín¹ tsá² zian² né³², qui¹ hi³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tso³ quioh²¹ jmí¹ ca³nái³² jái¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², qui¹ ní¹ lá² zenh² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³

bíh¹ hla¹ Jonás hí³. ⁴² Ja³bí¹ hla¹ tsá²mi³ tsá² jmí¹ chín¹ hué³² tí³ la³ quián³ nó³² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hí³ cán³ Dió³² jú¹ tson², hí³ jáun² tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²; quí¹ hla¹ tsá²mi³ hí³ ja³ cáun² hué³² ní¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³ hí³ cua³niéi³ jái¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón tsá² jlánh¹ jmí¹ quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. Ján³, tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ ní¹ lá² zenh² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³.

Jmí²chí³ hláinh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsí³ tsáu²
(Lucas 11:24-26)

⁴³ "Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jáun² tsá²ngí² ní¹ quiéin², hí³ tsá²hniauh² ní¹ lí¹³ cuá³² tie³; hí³ jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³chóh¹³ né³, jáun² lín²³ la³ lá²: ⁴⁴ "Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ní¹ cuá¹han³ ná¹". Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hí³ má²lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ má²jáu², hí³ má²rá²hiah¹³ jí³ hí³ má²dí¹lí³ re² tin² lín³² ñéih³. ⁴⁵ Má¹jáun² tsau³² hí³ tsá²quian³ cónh³¹ quiaun³ jmí²chí³ hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hláinh¹ la³ cónh³ bí¹ hnga², hí³ jáun² la³jín³² jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsí³ tsá² hí³, hí³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ hlah³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹lí³² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin². La³ ní² bíh¹ lí¹³ ní¹con² tsá² hláih¹ tsá² hon² zian² jmái¹ hí³ ziaun² dí² lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²je³ quionh³ tsá¹ rainh²¹
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶ Tá¹la³ dí¹liéinh³² jáun² tsá² hí³ bíh¹ Jesús, cuan³ mí¹ziú¹³ la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹ dí². Jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² cheih³² hí³ jmí¹ hnió³ liéinh³² Jesús. ⁴⁷ Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsáu² ní¹con² Jesús la³ lá²:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnió³ liéih³² hnú².

⁴⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² má²lí²ngái³² hí³ jái¹³:

—ǂHin² dá² tsánh² hí³ mí²zia³² jná¹³ dúh¹, hi³ hin² dá² tsánh² hí³ renh² jná¹³?

⁴⁹ Jáun² né³ ca³hien³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³. ⁵⁰ Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Nñh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jí³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

13

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²
(*Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8*)

¹ Jmái¹ jáun² cua³han³ Jesús hñú³ jáun² hi³ ca³ñí¹cuá² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³. ² Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² hñu³ mu², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² tí³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái². ³ Jmí¹ jáun² ca³ma³tin² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹ lín²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹ná² quioh²¹. ⁴ Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ jui³², hi³ jáun² cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh². ⁵ Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². ⁶ Tí³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lí³ quiéin² bíh¹ qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹. ⁷ Ja³bí¹ ca³súh³²

siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton², tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³quí²
 cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun²
 jmí¹ ca³hiá². ⁸ Tí³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³súh³²
 ñí¹ chu²¹ hué³², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² mái³
 jún² jáun² ca³cué³ ma³ hña³láu³ mái³, ma³ cá² mái³ ca³cué³
 ma³ hnah³² nio² quiú³ mái³, hi³ zia³² ma³ cá² mái³ né³,
 ca³cué³ ma³ quiu³quia³ mái³. ⁹ Ní¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³
 náh², jáun² niéi² náh².

*Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ hi³ jmu²
 dí² jái¹³*

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús ñí¹
 cuá³ jáun², hi³ ca³ngái^h dí² la³ lá²:

—¿He³ lí³ sa³ cá² ñí¹ jmuh³² jái¹³ bíh¹ hnú² ní¹ má¹tí³ ñí¹
 lienh¹ hnú² tsáu²?

¹¹ Jáun² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lí³ ñíh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹
 ná¹hmá¹ ná¹jní¹ hi³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu²
 jo³cuo² Dió³²; tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³, tiá² lí¹³ yáh³
 hi³ há¹ ngí¹³. ¹² Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹,
 tí³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; hi³ jáun² lí³ zia³² hliáun³
 quioh²¹ ca³la³ hi³ lí¹ má²tú² má²ziáun²³. Tí³la³ ní¹juáh³
 tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹
 hi³ zia³² quioh²¹ tsú². ¹³ Hí³ jáun² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsáu²
 cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² ná¹. Quí¹ tsá² ní² dá² jíe²³ bíh¹,
 hi³ má¹lí³² jáun² tá²tonh¹ la³jmí¹ lí³ tiá² hi³ lí²jé³ bíh¹; náí³²
 bíh¹ tsú², tí³la³ tiá² ngí²³ yáh³, la³jmí¹ lí³ tiá² lí²niéi³² bíh¹
 tsú² lí²³. ¹⁴ La³ cun³ hi³ ná¹lí²³ ñí¹con² tsá² ní² má²lí³tí²³
 la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³
 jáun² la³ lá²:

Li³ dá² náih¹ náh² re² lín³², tí³la³ tiá² ngi¹³ yáh³ náh²;
 Li³ dá² jieh²¹ náh² siáh³, tí³la³ tiá² lí³tsin² yáh³ náh² he³
 jaun³² ná¹jíeh³².

15 Cún¹tio¹ bíh¹ má²cá²jéinh³² tsí³ tsá² lá², hi³ jáun² tiá²
 ngi¹³ tsú²;

má²ca³jni³ bíh¹ tsú² cuá¹, hi³ jáun² tiú²uú² ne³;

má²ca³jni³ bíh¹ tsú² siáh³ ní¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ jie³;

Cónh³ tiá² jeinh³² bíh¹ tsú² jmí¹ tsí³ hi³ jmí¹ lí³ jmah²¹ jná¹³.

16 "Tí³la³ hi³ ca³tin¹ hnoh² má¹ná¹, jlánh¹ jmí¹ ren²
 hnoh², qui¹hliá² jieh³² hnoh² cun³quionh³ mí¹máh¹, jí³ hi³
 naih³² hnoh² siáh³ cun³quionh³ cuáh³. 17 Qui¹ jú¹ tson²
 juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juóun³² tsá² ca³lín³ *tí³² jé¹ Dió³² jí³
 tsá² jmí¹ ná¹zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² ní² siáh³ jmí¹
 hniá¹ jie³ la³ cun³ hi³ jieh³² hnoh² lá², tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³
 jie³ tsú², hi³ jmí¹ hniá¹ siáh³ ne³ la³ cun³ hi³ naih³² hnoh²
 la³, tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ ne³ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

18 "Sá¹ní² nié² hnoh² he³ hnió³ juáh³ jái¹³ hi³
 má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² súh²³ jún². 19 Ní¹juáh³
 tsá² náí³² jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo²
 Dió³², hi³ ní¹juáh³ tiá² ngi²³ yáh³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun²
 tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ jui³² ní¹ ca³súh³² jáun² jún²;
 jáun² ja³² tsá² hláinh¹ hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²iná¹ jáun²
 hñu³ tsí³ tsú². 20 Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³jui³² lín³² né³, hi³
 ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³
 ja¹ quín¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá²
 jmí¹ ca³hiá², 21 tí³la³ cun³ní¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³
 yáh³, hi³ jáun² tiá² lí³ uén²³. Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ zia³²

uu³mi²tsi³², ho³ zian² tsá² hnió³ jmoh³ hian² tsí³, jáun² ti³ có³² bíh¹ nau³² tsú² cú²jueh³². ²²Ja³bí¹ zian² tsá² náí³² jáí¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² ní¹ ca³hiau² ton² ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Quí¹ cun³ní¹ hi³ jlánh¹ lí¹ quí² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ něih³ tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², jī³ hi³ lí¹ lí²can² tsú² siáh³ hi³ lí²hniá¹ hi³ lí³ zioh² hliáun³, hi³ jáun² tiú²uú² lí²quien² yáh³ jáí¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² tiú²uú² hi³ lau³² yáh³ ní¹con² tsá² la³ hí³. ²³Ti³la³ tsá² ngi²³ jáí¹³ quioh²¹ Dió³² má¹ca³nái³² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún², hi³ jáun² ca³láu² bíh¹ re². Ma³ jan² tsáu² lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ hñá³láu³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, ma³ jan² lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ hnai^{h32} nio² quiú³ máí³ máí³, hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ quiu³quia³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jún².

*Jáí*¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ tsi²¹ ja¹ cuú²miih²¹

²⁴Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cónh³í¹ cáun² jáí¹³ hi³ lí³ la³ lá²:

—Jmáí¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáu² lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmáí¹ hi³ ca³jñí³ jan² tsá²ñuh² jún² chu²¹ hué³² quioh²¹, ²⁵ti³la³ tá¹la³ má²ná¹cuóun¹ tsú² la³jín³² né³, ca³ní¹hi³² jan² tsáu² ní¹nái² jáun², tsá² hau² tsá² quioh²¹ ní¹nái² jáun², hi³ ca³jñí³ náí² hlah³ ja¹ cuú²miih²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³. ²⁶Ca³cuon³ bíh¹ cuú²miih²¹ jmí¹ cá¹cuon³, hi³ jáun² ca³hiá² míh³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³cuon³ siáh³ náí² hlah³ ja¹ jáun². ²⁷Jmí¹jáun² né³, tsá² quian²¹ ca³ní¹zeh¹ tsá² quioh²¹ ní¹nái²: “Ti³², já² jún² chu²¹ bíh¹ ca³jñí^{h3} hnú² ní¹nái² quián¹³, ¿ha³ yáh³ jinh¹ ja³ náí² hlah³ hi³ má²tsi²¹ ja¹ jáun²?” ²⁸Jáun² tsá² quioh²¹ ní¹nái² ca³juáh³: “Cun³

zian² tsá² hian² tsí³ ca³ jñí³ bíh¹ náí² hlah³ jáun²”. Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³ ngái³: “¿Hnáuh¹ hnú² hí³ tsá¹ cáí¹³ jnoh¹ náí² hlah³ jáun²?” ²⁹ Tí³ la³ tsá² quioh²¹ ñí¹ náí² ca³ juáh³: “Tiá² jáun² yáh³, qui¹ ní² lí¹ ca³ quiéih² yáh³ náh² cu³ diá² jan² cuú² miih²¹ ní¹ má¹ ca³ quiéih² náh² náí² hlah³ jáun². ³⁰ Tí³ re² cáun² ní² cuí¹ cuóun² tín² cu³ tsa³² ca³ la³ tí³ ñí¹ ca³ láu² máí³; má¹ jáun² zein²¹ jná¹³ tsá² jmu² ta²¹ hí³ tsa³ quiéí³ tín² náí² hlah³ jáun², hí³ jáun² hñe³ tsú² ma³ cá² tsu²¹, hí³ jáun² tsa³ toh³ ja¹ sí² hí³ có³², hí³ jáun² má¹ lí³² jáun² né³ tiú³² tsú² cuú² miih²¹, jáun² caun¹³ tsú² hí³ tóh³² ñéih³ hñu³ cuí³ quion²¹ jná¹³”.

Tsá² tónh³² jo³ cuo² Dió³² lín¹³ la³ jmí¹ lí³ jún² mostaza
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹ Jesús ca³ jmú³ siáh³ cáun² jáí¹³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³ cuo² Dió³² lín¹³ la³ jmí¹ lí³ cá² máí³ jún² mostaza hí³ ca³ jñí³ jan² tsáu² ñí¹ náí² quioh²¹. ³² Máí³ jáun² bíh¹ máí³ hí³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ jñí³² jún²; tí³ la³ ní¹ má¹ cá² cuon³ né³, lí²³ cáun² náí² má² ró³² tí³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹, hí³ lí² tí³ la³ cun³ jmí¹ tí³ cáun² hmá², hí³ hí¹ ca³ la³ tí³ quiuh²¹ tan³² yáh³ ja³ táunh¹ hí³ ná² tsí³ za³ ja¹ chí² cuoh² hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³ cuo² Dió³² lín¹³ la³ jmí¹ lí³ tie³
(Lucas 13:20-21)

³³ Ja³ bí¹ ca³ jmú³ tsú² siáh³ cáun² jáí¹³ la³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³ cuo² Dió³² lín¹³ la³ jmí¹ lí³ tie³ hí³ ca³ jan³ jan² tsá² mí³ quia³ hmá² jui²¹ cuú² miih²¹, hí³ jáun² tá¹ cá² pienh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

He³ ca³ tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jáí¹³ hí³ jmu²
(Marcos 4:33-34)

34 Jáun² né³, Jesús ca³ma³tin² tsáu² jmáh³la³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmí¹ zaih³² tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jái¹³ hi³ jmu² tsú². 35 La³jí³² hi³ ní² ca³lí³, hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: Cun³quionh³ hi³ jmu¹ jái¹³ bíh¹ jná¹³ hléh¹³ ní¹ má¹tí³ ní¹ hléh¹³;

juo¹³ jná¹³ tsáu² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ca³la³ cun³ jmí¹tin²,

jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ tsi²¹ ja¹ cuú²miih²¹

36 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ní¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² ngau³ siáh³ níéh³, hi³ jáun² ní¹ jáun² ja³taunh²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ ca³ní¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ na²¹ ní¹con² jnoh¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ hia³² jáun² ní¹nái².

37 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² bíh¹ lín³ tsá² jñi³² jún² chu²¹ jáun², 38 hngá¹máh³ lá² bíh¹ dá² jaun³² niéh¹ jái¹³ hi³ lí³ ní¹nái². Tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² bíh¹ hí³ hi³ niéh¹ jái¹³ jún² chu²¹, náí² hlah³ jáun² né³ niéh¹ jái¹³ tsá² joh¹ tsá² hláinh¹ bíh¹. 39 Hi³ jáun² tsá² hian² tsí³ hi³ ca³jñí³ náí² hlah³ jáun² né³, hnga² bíh¹ tsá² hláinh¹ hí³. Jmáí¹ hi³ ló³² jáun² máí³ né³ niéh¹ jái¹³ jmáí¹ hi³ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá² bíh¹, hi³ jáun² tsá² caun¹³ máí³ hi³ ló³² jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹ hí³. 40 Jáun² la³jmí¹ caun² tsú² náí² hlah³ jáun² hi³ tóh³² ja¹ sí² hi³ jáun² có³², la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹tí³ ní¹ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá². 41 Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² zein²¹ ná¹ tsá²cuú² tsá²tán² tá¹ cáun² ní¹ hu²¹ uón³² ná¹ hi³ quianh³ la³jín³² tsá² jmu² hi³ tsá² siánh³ jmu³ tso³, jí³

tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³². 42 Jáun² tsa³tionh³ dí² ñí¹ nio² sí² chéi³ lín³², ñí¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hi³ tsa³ma³zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³². 43 Tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² má¹na²¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ jnia³ la³jmí¹ jniá³ joh¹ hiú² ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³² Jméi² tsú². Ní¹juáh³ hnoh² chi²¹ cuáh³, jáun² niéi² náh².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹

44 ”Hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun² hi³ quien² lín³² bíh¹, la³jmí¹ lí²¹ ñí¹con² jan² tsá² ca³choh¹³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ tioh³ hñu³ hué³² ñí¹ lí³ ñí¹nái² quioh²¹ tsáu²; hi³ jáun² tí³ ca³jla² bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹ tioh³ jáun². Ca³la³ má²hiún² lín³² tsí³ tsú² ngah³ hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² hué³² jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ mái³ zín³ hu²¹ hñu³ cuáh¹ jáh³ jmái²

45 ”Ja³bí¹ hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun² hi³ quien² lín³², la³jmí¹ lí²¹ ñí¹con² jan² tsá²ñuh² tsá² ca³tí³ ca³ngí³ tí³ hlá² tí³ ní² hi³ hnauh² mái³ zín³ hi³ téh²³ tsú² jáun² perla, mái³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, ní¹juáh³ hin² zia³² quioh²¹; 46 jáun² jmí¹ ca³choh¹³ tsú² jáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ hmuh²¹ né³, ngah³ hñú¹³ hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² mái³ zín³ jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ hmá³

47 ”Ja³bí¹ jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáu² lí¹³ la³jmí¹ lí³ jmái¹ hi³ ñeih³² tsú² hmá³ hñu³ jmí²miih²¹, hi³ jáun² jáun²³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jáh³ jmái². 48 Jáun² ní¹ má¹ca³canh² jáh³ hmá³ jáun² né³, tsá² zanh²³ jáh³ jmái² chí² hmá³ tí³ can³² jmái² hi³ jáun² tiánh²³ hi³ quianh²³ jáh³; jáun² jáh³ chun¹ tónh³² tsú² mí²tá², hi³ jáun² cuin²³ bíh¹

tsú² jáh³ tiá² chun¹. ⁴⁹ La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹ táuh³ jmái¹ ñí¹ hué²¹ lá²; hi³ ja³ táunh¹ tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² hi³ ja³ quianh³ ja¹ tsá² hláih¹ tsá² chun¹, ⁵⁰ hi³ jáun² tsá² hláih¹ tónh³² tsú² ja¹ sí² chéi³ lín³², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ho³ jngih³ jí³ hi³ lí¹³ zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

Cun³ quien² bíh¹ jú¹ tson² uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hmai²¹

⁵¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ ngái³ Jesús ñí¹ con² tsá² hí³:

—¿Má¹ ca³ ngí¹³ hnoh² la³ jí³² jái¹³ hi³ má² lí² jmú³² jná¹³ ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³:

—Ján³ Tí³².

⁵² Jmí¹ jáun² né³ ca³ záih³ dí² siáh³ tsú² la³ lá²:

—Lí³ ua³ jan² tí³² liei²¹, tsá² má² lí² hí³ jo³ cuo² Dió³², tsá² hí³ lín³ la³ jmí¹ lín³ jan² tsá² hánh³, hi³ tin² huéh³ hi³ quien² ja¹ hi³ quioh²¹, uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hmai²¹.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹ cuon³

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

⁵³ Jmí¹ má² ca³ táuh³ hi³ jmu² Jesús la³ jí³² jái¹³ ní² né³, cua³ han³ ñí¹ jáun² ⁵⁴ hi³ jáun² ca³ chánh³² juú² co¹. Ñí¹ jáun² né³ ca³ ma³ liáu³² tsú² hi³ hieh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ zeh² juú² jáun², hi³ jáun² tsáu² né³ jmí¹ ná¹ tsá² cáun² tsí³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ ñí¹ ma³ tin³² tsá² ñuh² ní², hi³ jáun² sa³ jlánh¹ yáh³ quiáh¹ jmí¹ tsí³? ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³ jueh³²? ⁵⁵ Já² jon² hla¹ tí³² hmá² bíh¹ ní³², hi³ Má² réi³ bíh¹ mí¹ zió¹³ tsú². ¿Há¹ jun³ juáh¹³ rainh²¹ Jacobo bíh¹ ní³² quionh³ Sé³², Sí¹ mu²¹ ní², jí³ Judas ní² siáh³ dúh¹? ⁵⁶ Ja³ bí¹ tsá² mi³ rainh²¹ tsú² siáh³ tionh² já¹ juú² lá². Jáun² né³ ¿jinh¹ dá² ca³ ñí¹ zió¹ ñí¹ liáuh¹ tsá² ní² jái¹³ hi³ jlánh¹ ñí³² ní²?

57 Jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú². Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ bíh¹ jan² *tí³² jē¹ Dió³² tiá² lí³ quien².

58 Hi³ jáun² tiá² hliáun³ hua³jueh³² ca³jmú³ yáh³ Jesús ñí¹ jáun², quí¹ tiá² ta²¹ jmí¹ taunh² yáh³ tsá² hí³ quioh²¹ tsú².

14

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

¹ Jmái¹ jáun², Herodes tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hué¹³ Galilea ca³lí³ ñí³² hi³ ca³tín¹ Jesús, ² hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

—Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ní³², hi³ má²ca³jeh¹³ ja¹ hla¹. Hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

³ Quí¹hliá² Herodes jmí¹ má²ca³tanh² Juan² hñu³mí¹ñí² hi³ cuá¹tson³, hi³ cuá¹hñei²¹ quionh³ cá²den¹ná¹ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ tsá²mi³ Herodías, tsá² jmí¹ ñí²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹ tsá² lín³ ta²¹ hí³. ⁴ Ca³tanh² tsú² Juan² hñu³mí¹ñí² quí¹ cun³ñí¹ hi³ Juan² hí³ jlánh¹ chí¹ñí¹ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² ca³tín¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² tsá²mi³ ní².

⁵ Herodes jmí¹ hnió³ jngih³ Juan², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ Juan² lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³², jáun² jmí¹ juénh² tsú² ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³. ⁶ Tí³la³ jmí¹ ca³jmú³ Herodes jmái¹ hi³ ca³tsin¹³ mieh² né³, ñéi¹ tsá¹mái¹³ jon² tsá²mi³ Herodías hí³ hi³ ca³ñí¹tsan³² ñí¹ ta³ ñí¹ jí³lín² tsá² ná¹tén¹ jmái¹ jáun², hi³ jáun² Herodes né³ jlánh¹ ca³tí³ lín³² tsí³. ⁷ Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² jái¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ cuéh³² dí² mí¹ hí³ lí³ua³ cáun² hi³ mí³².

⁸ Jáun² mí¹ hí³ né³, cun³ñí¹ hi³ ca³ma³cau² tín² mí¹ziú¹³, hi³ jáun² ca³ñí¹zeh¹ Herodes la³ lá²:

—Mí³ chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² bíh¹ hnó³² jná¹³ cuéh¹ nú², hi³ ná¹hu²¹ cáun² hñu³ uon².

⁹ Hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ re²¹ jmí¹jáun²; ti³la³ Dió³² yáh³ má²lí²hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ ti³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lí²niéi³² jái¹³ jáun². ¹⁰ Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² lái¹ Juan² hñu³mí¹ñí². ¹¹ Jáun² quiaun² bíh¹ tsú² mí³ chí¹ Juan² hi³ ná¹hu²¹ cáun² uon² hi³ ca³cuéh³ dí² mí¹ hi³, hi³ jáun² ca³ñí¹jienh¹³ tsú² mí¹ziú¹³.

¹² Jáun² cua³taunh²¹ tsá² jmí¹ hain²¹ ti³ con² Juan² hi³ cua³quión³² hla¹, hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí²; jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ dí² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² Jesús.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³ Jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús hi³ lí³ la³ jáun², jáun² cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ hi³ cáun² mu² hi³ ngau³ ñí¹ ti³ có³² ñí¹ lí¹³ cuá³ hnga². Ti³la³ ca³lí³ ñí³² bíh¹ tsáu² hín² juih³² ngau³ tsú², hi³ jáun² tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³huén² hi³ já¹taunh²¹ juí³² ta³ ti³ ñí¹ ngau²¹ tsú². ¹⁴ Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmí¹ cuá¹han³, ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ sa³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ dí² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³jmah³ dí² tsá² tsáun¹ hi³ jmí¹ ná¹jan² tsú². ¹⁵ Ti³la³ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² Jesús ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá². Jáun² chú³² juoh¹ nú² tsá² ní² hi³ tsa³tánh¹, hi³ jáun² cuí¹ cha³lia³² má³² cuh³ ñí¹ táun³ hñú³.

¹⁶ Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² lin¹ li³ hniáuh³² yáh³ tsa³tánh¹ tsú²; hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

¹⁷ Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Tiá² hi³ zia³² yáh³ quiú¹³ jnoh¹, jí³²la³ hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

¹⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²cán¹ ñí¹ lá².

¹⁹ Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ chan³ tsú² tsáu² hué³² ja¹ mí¹ñéí². Jmí¹jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ hñá³ hí³ jáun² quionh³ tá¹ gon³ hma²¹, hi³ jáun² ca³jíe³ tsú² tí³ hñu³mi³cuú² hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. ²⁰ La³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re²; jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³cóh³² quia³tún³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ca³ziaun³. ²¹ La³ cun³ tsá² ca³cúh² má³² jáun² né³ jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², tí³la³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mi³ quionh³ tsá¹míh¹.

Jesús cuá¹ngi³² ñí¹ jmái²

(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

²² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tónh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hñu³ mu² hi³ hán³² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin² tá¹la³ dí¹hah² dí² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³. ²³ Jmí¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ca³uú³ tsi³ máh³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² hnga² tán¹; jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ jmí¹ cuá³ tsú² cú² hnga² pih²¹ la³ ñí¹ ca³niéí². ²⁴ Tá¹la³ jáun² né³ má²hí¹tsau³² mu² ñí¹ chu³ jo² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun². Jmái² hi³ ja³² ma³ cu³ tsin¹ jáun² jmí¹ má²hí¹hlia³² mu² tí³ hlá² tí³ ní² qui¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ tí³ jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². ²⁵ Jmí¹ má²já²jnia²

jáun² né³ ngau³ Jesús jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hi³ chí¹ngí³² ñí¹ jmái². ²⁶ Jmí¹ ca³jíe³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ cuá¹ngí³² dí² ñí¹ jmái², jáun² ca³hiá²han¹ lín²¹ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ta³ juénh² jáun² bíh¹ tsú² ca³hóh³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Jan² tsá² le¹ bíh¹ ó³²!

²⁷ Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Tiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juen³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

²⁸ Hí³ jáun² Pé¹ né³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Tí³², ní¹juáh³ hnú² bí¹ ní³², jmu³ héih³² hi³ lí¹³ ngí¹³ jná¹³ uá²jai³² ñí¹ jmái² hi³ ñe¹ ná¹ la³ tí³ ñí¹ hí¹ñeih³² hnú² ní².

²⁹ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ña³² jaun³².

Jáun² Pé¹ cua³han³ hñu³ mu² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ ca³ngí³ ñí¹ jmái² hi³ ngau³ tí³ jui³² ñí¹ cuá¹ja³² Jesús. ³⁰ Tí³la³ jmí¹ ca³lí³lieih²¹ tsú² hi³ tiá³ lín³² bíh¹ he² chí³, jmí¹jáun² ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ja³hanh³² bíh¹ tsú² hñu³ jmái². Tá¹la³ má²hí¹tsá²hanh³² tsú² jáun² né³, ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—¡Liau¹ tiá³ Tí³²!

³¹ La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ Jesús cuo² tsú², hi³ ca³juáh³:

—¡Jlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² hnú²! ¿He³ láih³² lí²chá¹ hnú² tun³ honh²?

³² Jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² hñu³ mu² né³, ca³hná³ bíh¹ chí³. ³³ Hí³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² né³, ca³ma³tsu³ ma³juáh³² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Tson² bíh¹ cu³tí³, hi³ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hnú²!

*Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Marcos 6:53-56)*

³⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³taunh¹ hué³² Genesaret. ³⁵ Jmí¹ ca³lí³ cuóun³² tsá² zian² hué³² jáun² Jesús, ca³nga³ tsú² jái¹³ la³ tá¹ cáun² hué³² jáun², hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jmí¹ zenh¹ Jesús. ³⁶ Hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ñí¹con² dí² hi³ cué³² dí² jái¹³ hi³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ dí²; hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

15

*Hi³ jmu² hi³ tiá² jin² tsá²mi³cuóun²
(Marcos 7:1-23)*

¹ Jmí¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos ñí¹con² Jesús quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹; tsá² hí³ má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

² —¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsá²daun³²? Qui¹ tiá² má²tí³² yáh³ tsú² ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² si³ ren³ tsú² cuo² la³ cun³ ca³ti²¹ ní¹ má²tí³ ñí¹ jmu³ tsú² má³².

³ Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Hi³ he³ láih³² sa³ tiá² ma³tih²¹ síáh³ hnoh² uá²jai³² héih³² quioh²¹ Dió³²? Já² ma³tih²¹ bí¹ náh² cáun² hi³ ná¹héh³ chinh³² náh² hmóu³². ⁴ Qui¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”. Hi³ juáh³ síáh³: “Lí³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³ ca³tin¹ jún³ bíh¹”. ⁵ Tí³la³ hnoh² né³ juánh³ hi³ lí¹³ bí¹ néh¹ hi³ záih³² tsáu² jméi² mí¹ziú¹³ la³ lá²: “Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹ jná¹³ hnú², qui¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²ná¹chan¹ la³jí³² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³”. ⁶ Hi³ jáun² ní¹juáh³ lí³ua³

jan² tsá² má²lí²juáh³ la³ ní² néh¹, tiú²uú² tion³ hniáuh³²
 yáh³ ma³hon³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³. Jáun² cun³quionh³ la³
 ní² bíh¹ má²ná¹jmuh³² hnoh² hi³ tiá² quien² cu³tí¹³ héih³²
 quioh²¹ Dió³², cun³quionh³ hi³ ná¹jmuh³² náh² quien² la³
 cun³ hi³ jlánh¹ ná¹héh³ chinh³² náh² hmóu³². ⁷ ;Hnoh² tsá²
 lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ca³juáh³ hla¹
 Isaías *tí³² jé¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³
 lá²:

⁸ Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ ho³
 bíh¹,

tí³la³ jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³ yáh³ tsú² hniau³ jná¹³.

⁹ Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ má²tsú² má²jáuh³²
 tsú² jáun² jná¹³,

quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mí³cuóun² bíh¹ jaun³² hieh³² tsú²
 tsáú² la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² tsá² tionh² hí³ hi³ ca³záih³ dí²
 la³ lá²:

—Niéi² náh² jái¹³ lá², jí³ hi³ cuí¹ ngí¹³ náh² ní² siáh³:

¹¹ Jun³juáh¹³ hi³ tsá²toh³ ho³ yáh³ tsú² jmu² hi³ tiá² jin²
 tsú². Quí¹ la³jí³² hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hi³
 hliánh².

¹² Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús
 ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Cá¹lí³tsin² hnú² hi³ jlánh¹ ca³míh³ tsí³ tsá² fariseos
 jmí¹ lí¹niéi²¹ jái¹³ hi³ lí²juah²¹ hnú² jáun²?

¹³ Tí³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Lí³ua³ cáun² hmá² hi³ tiá² lí²jñí³² Ñuh³² jná¹³,
 hniáuh³² tsa³ca³ bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu². ¹⁴ Ha³ lí² hí¹³ cán²
 he³ jmu² tsá² ní²; quí¹ tsá² ten³ bíh¹ ní³² hi³ lín³ tsá² quian³²
 ní¹ jui³² ñí¹con² te³ rainh²¹. Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² ten³ la³

híeh³² jui³² jan² tsá² ten³ rainh²¹, jáun² né³, chau²¹ jmáí¹ hi³ tán¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³² ní¹juáh³ ñí¹ hó²¹ táu².

¹⁵ Jáun² Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jmu³ tiá³ na²¹ jái¹³ jáun² ñí¹con² jnoh¹.

¹⁶ Jesús ca³juáh³:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³ ngi²³ náh² siáh³?

¹⁷ ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ la³jí³² hi³ tsá²toh³ ho³ tsú² chau³² hñu³ héin¹ bíh¹ tsú², ní¹ má¹lí³² jáun² né³ hue³² tí³ cheih³²? ¹⁸ Tí³la³ hi³ hue³² ho³ tsú² má¹ná¹, ja³² la³ tí³ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² bíh¹ ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmí¹ tsí³ tsú². ¹⁹ Quí¹ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² ja³² la³jí³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lí¹ chin² tsú² chí¹, hi³ jngih² tsú² tsáu², hi³ lí¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², hi³ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ lín³ tsú² tsá² háin² siáh³, hi³ jmu² tsú² jú¹ tí¹jái², jí³ hi³ lí¹ tú² lí¹ hión³² tsú² tsáu² ní² siáh³. ²⁰ Hi³ ní² bíh¹ jmu² hi³ tiá² jin² tsú² ta³ ñí¹ Díó³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³cúh² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² hi³ ma³ji² tín² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsáu² né³, jun³juáh¹³ hi³ jáun² yáh³ jmu² hi³ hliánh² tsú².

Jan² tsá²mi³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús

(Marcos 7:24-30)

²¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngau³ la³caun² juú² Tiro jí³ juú² Sidón. ²² Jáun² hue³² jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³ tsá² hue³² Canaán. Tsá² hi³ né³, ja³ ñí¹con² Jesús hi³ hí¹hóh³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hnú² Tí³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mí³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³! Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ jáun² má²tso² lín³² tsí³.

23 Ti³la³ Jesús tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² yáh³. Hi³ jáun² tsá² hain²¹ ti³ con² tsú² cua³taunh²¹ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ hi³ ca³juáh³:

—Chanh²¹ tsá² ó³², qui¹ jlánh¹ tiú² jan³² hí¹jmu² cu³hna²¹ dí².

24 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mí³ hí³ la³ lá²:

—Dió³² ca³ze³ jná¹³ jmáh³la³ ñí¹con² tsá² *Israel bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuín³.

25 Ti³la³ tsá²mí³ hí³ má¹ná¹, ja³ la³ ti³ ta³ ñí¹ tsú² hi³ ca³di³jñí³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Ti³², ma³hau¹ tiá³ jná¹³!

26 Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsái².

27 Ti³la³ tsá²mí³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Ti³²; ti³la³ cun³ jáun² cúh² bíh¹ tsái² chí² juoh¹ má³² hi³ suh³² ñí¹ mesa quioh²¹ juo¹³.

28 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Tsá²mí³, jlánh¹ cáun² la³ nio² honh² hnú²! ¡Cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú²!

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ mí¹míh¹ jon² tsú².

Jesús jmah²³ juón³² lín³² tsá² tsáun¹

29 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³nga² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ hi³ téh²³ tsú² Galilea; hi³ jáun² ca³uú³ cáun² tsi³ máh³, ñí¹ jáun² né³ ca³cuá³.

30 Jáun² juón³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cha³táunh¹ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ ná¹jan² tsá² hma², tsá² ten³, tsá² cáun¹, tsá² hliánh² ní² siáh³, hi³ juón³² lín³² siáh³ tsá² ná¹jau² mí¹uí³ siáh³ ñí¹ hná¹ ní². Jáun² ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ Jesús, hi³ jáun² hí³ né³ ca³jmah³ tsá² hí³. 31 Hi³ jáun² lí¹ ca³lín³ bíh¹ tsáu² jmí¹ ca³jíe³ hi³ tsá² jmí¹ cáun¹ hí³ má²hleh³² bíh¹, hi³

tsá² hliánh² má²lain³², tsá² hma² má²ñi³taunh¹, hi³ jáun² tsá² ten³ né³ má²lí²³ jíe³. Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² Israel.

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²

(Marcos 8:1-10)

³² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jlánh¹ ja³² mi³ tsin³² jná¹³ ñí¹con² tsá² lá², qui¹hliá² hní³² jmái¹ máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ñí¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². Tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ chanh²¹ tsú² hñú¹³ ta³ tiá² hi³ má²lí²cuh³, qui¹ ní² lí¹ ca³huán³ tsú² hú¹ jui³².

³³ Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³la³ ¿ha³ bíh¹ jinh¹ tsá¹cán¹³ jnoh¹ má³² hi³ cuh³ tsá² juóun³² lín³² lá²? Já² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ lá².

³⁴ Jáun² hí³ né³ ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹? Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Quiau³ hí³ quionh³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹ bíh¹ zia³².

³⁵ Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiánh³² tsá² hí³ hué³²,
³⁶ jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun² la³ má²quionh³ juo¹³ pih²¹ hí³, hi³ ca³cueh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³cueh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² má²tionh² hí³. ³⁷ Jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re² lín³². Ca³lí³í¹ máh³ ca³cónh³² quiau³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³. ³⁸ Tsá² ca³jmú³ hí³ má³² né³ jmí¹ tín³ quiún³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², ha³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mi³ quionh³ tsá¹míh¹. ³⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús

jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ tionh² hí³, hi³ hi³ hñu³ mu² hi³ ngau³
tí³ hué¹³ juú² Magadán.

16

*Tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos mi³² cáun² li²¹ hi³ lí³
hua³jueh³²*

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ñí¹táunh¹
tsá² *fariseos quionh³ tsá² *saduceos hi³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús;
hi³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ dí² ca³ lan³ tsú² né³, jáun² ca³mí³
dí² hi³ hie³² Jesús cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ já³² tí³
hñu³mi³cuú².

² Tí³la³ hí³ má¹ná¹ ca³ngái³:

—Ní¹ má¹ca³hláu³ juánh³ hnoh² la³ lá²: “Jlánh¹ re²
jniau¹³ hiú², hi³ jáun² bíh¹ dáin³ chí³cuú²”. ³ Hi³ jáun² tí³
hú²niéi² né³ juánh³ hnoh² la³ lá²: “Né³² chau¹³ jmí³, quí¹
jlánh¹ dáin³ jnie²”. [;Hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!]
Já² tin² bíh¹ hnoh² chú¹ ñih²¹ ha³ lánh³ jniá³ chí³cuú², tí³la³
tiá² la³ tin² yáh³ hnoh² chú¹ ñih²¹ jmái¹ hi³ ziáun² dí² lá²
ta³né³². ⁴ Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jè¹ mi³² cáun²
li²¹; tí³la³ tiá² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jí³²la³ li²¹ hi³ ca³jíe³
jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹.

Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngah³ dí²; hi³ tsá² hí³ né³, lí¹
ca³ta³tonh¹ bíh¹ ñí¹ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos

(Marcos 8:14-21)

⁵ Jmí¹ ca³hán² tsú² jáun² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun²
né³, sa³ la³ ca³ja³có³ bíh¹ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³
jmí¹ cán³ ca³lá² má³². ⁶ Jmí¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³ti²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos ji³ tsá² saduceos ní² siáh³.

7 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹ tsú².

8 Tí³la³ Jesús ca³li³tsin² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hi³ tiá² quiánh¹ má³²? ¿Jlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² náh²! 9 ¿Tiá¹ má²ngi²³ máh³ hnoh², hi³ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³ti²¹ hñá³ *hi³ cuú²miih²¹ hi³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² hñá³ mei²¹ tsáu², hi³ ha³ cónh³ mí²tá² ca³ziau³ siáh³? 10 ¿Hí¹ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³ti²¹ quiau³ hi³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² quiún³ mei²¹ tsáu², ji³ hi³ cónh³ mí²tá² ca³ziau³ siáh³ jmí¹ lí²¹ jáun²? 11 ¿Lánh³ bíh¹ rón³² hi³ tiá² ca³li³tsin² hnoh² hi³ jun³juáh¹³ ca³ti²¹ quioh²¹ má³² yáh³ dí¹hléh²³ jná¹³ jmí¹ lí¹juáh²¹ jná¹³ hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³ti²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos?

12 Jmí¹jáun² bíh¹ ca³li³tsin² tsú² hi³ tiá² la³ ca³juáh³ yáh³ Jesús hi³ jmu³ tsú² hua³hín¹³ ca³ti²¹ tie³ quioh²¹ cán¹ hí¹miih²¹, tí³la³ la³ ca³juáh³ tsú² hi³ jmu³ dí² hua³hín¹³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ hie³² bíh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos.

*Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo
(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)*

13 Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹, jáun² ñí¹ jáun² ca³ngáih³ dí² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² juáh³ tsáu²?

14 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái²; zian² tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bí¹ néh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *ti³² jë¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ zian² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ hla¹ ti³² jë¹ Dió³² Jeremías, ho³lá²dá² lí³ua³ jan² tsá² jmí¹ lín³ ti³² jë¹ Dió³² jmí¹tin² ñí¹ hná¹ hí³.

¹⁵ Jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Hi³ hnoh² né³, ħhin² tsánh² jná¹³ juánh³ hnoh²?

¹⁶ Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² juú²tsáun².

¹⁷ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú² Sí¹mu²¹, jon² Jonás, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³híe³ hnú² jái¹³ ní², quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² bíh¹ má²ca³híe³ hi³ ní². ¹⁸ Hnú² bíh¹ jmái² nú² Pé¹ (hi³ hnió³ juáh³ “Quín¹”). Jná¹³ né³ juanh³² hi³ ñí¹ quín¹ lá² bíh¹ chan²¹ jná¹³ tsá² cu³ nió³ joh² ná¹; hi³ ca³la³ hí¹juáh³ p³ quioh²¹ hmú³² yáh³ tiá² cah¹³ jmái¹ quionh³ tsá² hí³. ¹⁹ Jáun² jná¹³ cué¹³ llaves, hi³ hauh³² hnú² jái¹³ hi³ tonh¹ hnú² tsáu² jo³cuo² Dió³²; lí³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnú² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñéih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú², hi³ lí³ua³ cáun² hi³ zaih²¹ hnú² ñí¹ hué²¹ lá² né³, má²záih³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú².

²⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jmú³ Jesús héih³² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hi³ hí³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo.

Jesús juáh³ hi³ jún³

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

²¹ La³ cun³ jmái¹ jáun² máh³ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hieh³² jú¹ tá²na²¹ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², hi³ hniáuh³² tsó³² dí² ti³ Jerusalén; hi³ ñí¹ jáun² né³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², ji³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ní² jmu³ hi³ ma³tso² lín³² dí² tsí³. Ca³juáh³ dí² siáh³ hi³ hí¹ ca³la³

MATEO 16:22 73 MATEO 16:28

ti³ jngah³ yáh³ tsá² hí³, ti³la³ ñí¹ má²ca²hni² jmá¹ má¹ná¹,
jenh¹³ bíh¹ dí². ²² Jmí¹ jáun² ca³ñí¹ jau² Pé¹ ñí¹ ti³ có³², hi³
jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

— ¡Len³ jná¹³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ Dió³² hi³ lí¹³
la³ ní² Ti³²! ¡Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ quiunh²¹ la³ ní²!

²³ Ti³la³ Jesús ca³jinh³ ti³ ñí¹ zenh¹ Pé¹, hi³ jáun² ca³záih³
dí² la³ lá²:

— ¡Ti³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Satanás! Hnú² dá²
lí¹ chí¹cuú² chí¹jnai³² bíh¹ ñí¹con² jná¹³. Tiá² lín²³ yáh³
hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³ cun³ qui³ lín²³
tsá²mi³cuóun² bíh¹.

²⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² la³
lá²:

— Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáu³²
chá³² tsú² ti³ có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³
jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³²
tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,]
hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³. ²⁵ Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³
lión³² hnga², tsá² la³ hí³ ti³ tsa³hín³ bíh¹; ti³la³ ní¹juáh³
tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³
hi³ bíh¹ ti³ liáun¹. ²⁶ Qui¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³
ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³
ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? Qui¹ ¿he³
yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹?
²⁷ Qui¹ Jon² tsá²mi³cuóun² dá² jáunh³ hi³ lin¹ hi³ quien²
la³jmí¹ quien² Jméi², la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³
jáun² má¹jáun² cué³² hmah²¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³²
tsáu² la³ cun³ rón³² lí³ ta²¹ hi³ lí²jmú³. ²⁸ Jú¹ tson² juo³ jná¹³
hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³

ta³ tiá² má²lí²jíe³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² má²cuá¹ho²
ná¹ jái¹³.

17

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

¹ Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmái¹ jáun² né³, Jesús ca³jan³ Pé¹,
Jacobo jī³ Juan² dá¹jon²¹ Jacobo ní² siáh³, hi³ ja³taunh²¹
cáun² tsi³ máh³ ñe¹ ñí¹ lí¹³ tiánh³ hmóu³²; ² hi³ jáun² ñí¹
jáun² ca³za² ho¹ñí¹ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hí³. La³jmí¹ jniá³
joh¹ hiú² jniá³ ñí¹ tsú² lí³, hi³ jáun² ha¹ tsú² né³ lí³ tiáu²
lín³² la³jmí¹ jniá³ joh¹. ³ Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmí¹ ca³jien³²
tsá² hí³ Moisés quionh³ Líh³, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús.
⁴ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Pé¹ hi³ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jhénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ñí¹ lá²!
Ní¹juáh³ hnáuh² hnú², jmu¹ jná¹³ hni³² hñú³reh³; cáun²
quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés hi³ cáun² siáh³ quioh²¹
Líh³.

⁵ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹ ja³ cáun² jnie² zín³
lín³² hi³ ca³tsáinh³² tsú² jī³lín²; hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun²
ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá²
jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹. Niéi² náh² la³ cun³
hi³ juáh³ tsú².

⁶ Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³juénh²
lín³² bíh¹, hi³ jáun² ca³di³jñí³² ca³la³ hi³ ca³jmú³ rá¹hin³.
⁷ Hi³ jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³tí³ cuo²
quioh²¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Nú¹ tianh³ náh²; ha³ lí² juenh³.

⁸ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jé³ tsú² né³, tiú²uú² hin² zian² hí¹ jan² yáh³, jí³²la³ hnga² bíh¹ jéi³²í¹ Jesús zenh².

⁹ Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³ né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² hin² juoh² náh² hí¹ jan² la³ cun³ hi³ má²lí²jieh³, ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹ hla¹ máh³.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³ngái³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² bí¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?

¹¹ Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Líh³ bíh¹ tín² jáunh³, hi³ ja³ma³re² jí³lí³². ¹² Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Líh³, tí³la³ tiá² hin² ca³lí³ cuóu³² yáh³, hi³ jáun² dá² ca³jmúh³² bíh¹ tsú² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ jmu³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tso² Jon² tsá²mi³cuóun² tsí³ hi³ jmu³ tsá² hí³.

¹³ Jmí¹jáun² ca³lí³tsin² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² jmái² bíh¹ la³ hí¹hien² tsú².

Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹ lí¹ jún²³

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² juóun³² lín³² hi³ né³, ja³ jan² tsá²ñuh² ñí¹con² Jesús hi³ ca³di³ñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

¹⁵ —Tí³², cú¹ já² mií³ honh² nú² quioh²¹ jón³² jná¹³, quí¹hliá² zian² tsú² tsá¹ lí¹ jún²³ hi³ jáun² má²tso² lín³² tsú² tsí³; quí¹ hiú² cuóh³² bíh¹ quinh² tsú² chu³ sí² ho³lá²dá² chu³ jmái² siáh³. ¹⁶ Cua³jan³² jná¹³ tsú² ñí¹con² tsá² hain²¹ lá² tí³ con² hnú², tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú² hi³ jmah³.

¹⁷ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¡Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chih³² la³ siáh³! ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh²? Náj²jan³² nú²míh¹ tí³ lá².

18 Jmí¹jáun² ca³jin³ Jesús jmí²chí³ hláinh¹, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³ cua³hain³² hñu³ tsí³ nú²míh¹ hí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² lan³ tsú².

19 Jmí¹ má²lí³² jáun² ca³liéih³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús cáun² ní¹ tí³ có³², hi³ ca³ngái³ jái¹³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³?

20 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Cun³ní¹ hi³ tiá² re² má²nio² cáun² honh² bíh¹ hnoh². Quí¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², sá¹jmí¹ hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² uá¹jinh¹ ma³ pih²¹ lín²¹ la³ cun³ tí³ cá² má³ mí³ mostaza, jmí¹ lí¹³ bíh¹ juoh¹ náh² máh³ zeh² ní² la³ lá²: “¡Quin³² ní¹ lá², tí³ ó³² cua³²!”, hi³ jáun² máh³ ní² jmí¹ lí¹³ quin³. Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ juóuh³² lí¹³ ní¹juáh³ hi³ tson² nio² cáun² honh² náh². 21 [Tí³la³ jmí²chí³ hláinh¹ la³ ní² má¹ná¹, jí³²la³ cun³quionh³ hi³ liéinh³² tsú² Dió³² jí³ hi³ má²hien²¹ bíh¹ tsú² lí¹³ tioh²¹ hi³ chin¹³.]

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ ní³táunh¹ tsú² cu³lí²¹ hué¹³ Galilea, Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun² jienh³ tsú² jo³cuo² tsáu²,
23 hi³ jáun² jngah³ tsú², tí³la³ ní¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

Hlaih³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ tsá² hí³ cun³quionh³ jái¹³ ní².

Má²hmah¹ tsú² hmah²¹ hi³ chi² tsú² quioh²¹ cuáh³² chín¹

²⁴Jmí¹ cá¹chánh²¹ Jesús já¹ juú² Capernaum quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, jáun² *tsá² chi² hmah²¹ tiáunh¹ cuáh³² chín¹ ca³cha³táunh¹ hi³ mi³² tun³ *cú¹tiáu², hi³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—¿Tiá¹ ma³hmah¹ tí³² juóuh³² hnoh² hmah²¹ hi³ ca³tin¹ cuáh³² chín¹?

²⁵Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Ján³.

Hi³ jáun² né³, jmí¹ hein²¹ Pé¹ ñéih³ né³, Jesús tín² ca³hléh³ la³ñí¹ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnú² Sí¹mu²¹? ¿Hin² ñí¹con² cai³² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hmah²¹ jí³ la³jí³² quie³ hi³ lí³ hniáuh³²; hí¹ tsá²co¹ tsú², ho³ tsá² siánh³ uá¹?

²⁶Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Tsá² siánh³ bíh¹.

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Hi³ jáun² tiá² la³ má²hmah¹ yáh³ tsá²co¹ tsú². ²⁷Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hniáuh³² jmú¹³ dí² hi³ míh³ tsí³, jáun² cua³² tí³ ñí¹ nio¹ jmái² lí¹ ná¹ho³, hi³ cuá²héi³ mí³quie³; hi³ jáun² ho³ juo¹³ la³ñí¹ hi³ janh²¹ nú² hí³ bíh¹ hu²¹ cáun² quie³ hu²¹ quiún³ cú¹tiáu² hi³ la³ cun³ má²tsin¹³ hi³ má¹hmah²¹ nú² quioh²¹ hmah²¹ hi³ chi² tsú² quion²¹ jná¹³ jí³ hi³ quián¹³ nú² huen² ní² siáh³; hi³ jáun² cuá²ma³hmah²¹ ní¹ má¹lí³² jáun².

18

*¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?
(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)*

¹ Jmáí¹ jáun² ca³ja³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ní¹ zenh¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³² jlánh¹ lí³ quien²?

² Jmí¹ jáun² ca³teh³ Jesús jan² tsá¹míh¹, hí³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, ³ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hí³ ní¹juáh³ tiá² zan¹³ náh² hí³ lín¹³ náh² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹, tiá² lí¹³ yáh³ háuh¹ hnoh² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³. ⁴ Hí³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hí³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hí³ tiá² lin¹ quien² hnga², hí³ jmu² tsú² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹ lá², tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jlánh¹ lí³ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³². ⁵ Hí³ lí³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³².

*Jesús hie³² jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² jmu² hí³ tanh³² tsáu² tso³
(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)*

⁶ ”Jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hí³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hí³ tónh³² tsú² zió³ lá¹ tsá² la³ hí³ hí³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hí³ jáun² jmí¹ taun³ tsú² ca³la³ tí³ ñeh² jmí²miih²¹. ⁷ ”Jlánh¹ hlah³ quioh²¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² cun³ñí¹ hí³ jlánh¹ hliáun³ ñí¹ hí³ zia³² hí³ lí¹³ jmu³ hí³ tánh³² tsú² tso³! Tiú² nio² bíh¹ lí³ zia³², tí³la³ jlánh¹ bíh¹ juo²³ tsá² jmu³ hí³ tánh³² tsáu² tso³!

⁸ ”Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ cuonh² hnú² ho³lá²dá² tanh¹ nú² jmu² hí³ tanh³² hnú² tso³, tí³ re² hná¹ hí³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hí³ cuánh¹³ nú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ho³ hí³ tiúnh¹ cáun² tanh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio² la³ cónh³ bí¹ hí³ cuóh¹³ nú² ja¹ sí² cun³ jmí¹hi³nio² quionh³ tá¹ tun³ cuonh² ho³ tá¹ tun³

tanh¹. ⁹ Hi³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ cuánh¹³ nú² cun³quionh³ cá² máí³ mí¹máh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ máí³ mí¹máh¹.

*Jáí¹³ hi³ ca³tin¹ já¹ziáh² má²já²háin³
(Lucas 15:3-7)*

¹⁰ "Hi³ jáun² né³, ha³ lí² jmú² náh² hi³ tiá² jéin²³ náh² lí³ua³ jan² tsá² tiá² má²hún¹ tsí³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá². Quí¹ jná¹³ juanh³² hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Ñuh³² jná¹³, la³ cun³ tsá² tanh² hó¹ñí¹ tsá² la³ ní², tsá² hí³ bíh¹ tionh² ñí¹ hó²¹ñí¹ Ñuh³² jná¹³ jmáí¹ ca³la³ jí³² tí³ hñu³mi³cuú². ¹¹ [Quí¹ jná¹³ dá² Jon² tsá²mi³cuóun² ja³ ná¹ hi³ ja³hnáh³² tsá² ná¹cuin² bíh¹.]

¹² "¿Ha³ lánh³ lín²³ hnoh²? Ní¹juáh³ jan² tsáu² tiónh³² hñá³láun³ *já¹ziáh², hi³ ní¹juáh³ la³ ja³háin³ jan² jáh³ hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quia³ñu³ hí³ ñí¹ má²zenh² jáun², hi³ jáun² tsa³tí² tsa³ngí² hi³ hnah² jáh³ ja³háin³ hí³? ¹³ Hi³ ní¹juáh³ ca³chanh²¹ tsú² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ tsah³ tsú² cun³ñí¹ hi³ tsanh²¹ jáh³ jan² hí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quia³ñu³ hi³ tiá² já²cuin³ hí³. ¹⁴ Ja³bí¹ la³ jáun² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² hnió³ yáh³ hi³ lí¹ tsa³hín³ lí³ua³ jan² tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá².

*Ca³ta¹ dí² chí¹³ tsí³ tsáu¹³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ dí²
(Lucas 17:3-4)*

¹⁵ "Ní¹juáh³ jan² renh² nú² jmu² cáun² hi³ hlah³ ñí¹con² nú², cuá²lien¹ tín² ñí¹ hnga² hi³ cuá²zéih³ la³ cun³ hi³ lí²jmú³. Ní¹juáh³ ca³ngí¹³ tsú² jáí¹³, jáun² má²ca³janh²¹

bíh¹ nú² tsú². ¹⁶ Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² jái¹³ ngi²³ yáh³ tsú², jáun² né³, tiéh³ conh^{3f1} jan² ho³ gon³ tsáu², hi³ jáun² tsá² hí³ lín³ tsá² nau³² jái¹³ ní¹juáh³ ha³ lánh³ ca³juáh³ tsú². ¹⁷ Hi³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jái¹³ ca³ngi¹³ tsú², hi³ jáun² zéih³ cú²jueh³² la³jín³² tsá² cuáh³². Hi³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jái¹³ ca³ngi¹³ tsú² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³², jáun² jien¹ tsú² cú²jueh³² la³jmí¹ jien¹ nú² jan² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², ho³ la³jmí¹ jien¹ nú² jan² *tsá² chi² hmah²¹.

¹⁸ ”Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñeih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² lí³ua³ cáun² hi³ zai³h²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá² né³, ja³bí¹ hñu³mi³cuú² siáh³ má²záih³ bíh¹.

¹⁹ ”Ja³bí¹ juanh³² jná¹³ siáh³, ní¹juáh³ gon³ náh² jmúh¹³ náh² cá²honh¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lienh¹ náh² Dió³² ca³tí²¹ cáun² hi³ hnáuh² náh² míh¹, jáun² cué³² bíh¹ Nuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². ²⁰ Quí¹ ní¹juáh³ ñí¹ ná¹ngih³² tsú² gon³ gáun³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, jáun² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ zenh² jná¹³.

²¹ Jáun² Pé¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ngah¹ Jesús:

—Tí³², ¿já³ jéin³² lí¹³ chin²¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ hi³ jmu² renh² jná¹³ ñí¹con² ná¹? ¿Hí¹ la³ tí³ quiau³ jéin³²?

²² Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús Pé¹ la³ lá²:

—Tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ quiau³ jéin³², tí³la³ la³ tí³ hnaih³² nio² quiú³ tsi²¹ quia³ nio² ma³ quiau³ máh³.

Jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ hniáuh³² jmu³ tsú² juenh² tsí³

²³ ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³, hi³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² juenh² lín³² tsí³ ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo²; la³jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ hi³ ca³lí³hnió³ caun¹³ quie³ hi³

jmí¹ nio² jo³cuo² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² joh¹. ²⁴ Tá¹la³ má²cuá¹jié²³ tsú² ní¹juáh³ hin² tsánh² ca³dánh² hi³ hin² tsánh² tiá² ca³dánh², jmí¹jaún² cua³jan² tsú² jan² tsá² jmí¹ la³ ca³dánh² hliáun³ mí²yaun²¹ cu³tí¹³ héih³² quie³. ²⁵ Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ lánh³ rón³² cháú³² quie³ jáun², jáun² re²¹ hí³ né³ ca³jmú³ héih³² hi³ hna³ tsú² cú²jueh³² tsá² hí³ hi³ lín¹³ *tsá² dí¹hlánh¹ la³ má²quionh³ la³ji³² tsá² hñú¹³, ji³ la³ji³² la³ cun³ hi³ zioh² tsú² ní² siáh³, hi³ jáun² li³hmáh¹ la³ji³² hi³ ca³l³ren² tsú² jáun². ²⁶ Jmí¹jaún² ca³dí³ji³² tsá² hí³ ta³ ní¹ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ hi³ juáh³: “Hnú² juóu³² jná¹³, juenh² lín³² jmu³ honh² hi³ ca³tin¹ jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ ji³li³²”. ²⁷ Jáun² re²¹ hí³ né³ ca³ja³ mi³ tsí³, hi³ jáun² ca³chin² dí² cú²jueh³² tsí³ ca³ti²¹ la³ji³² hi³ ca³dánh² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³lión³² bíh¹ dí² cú²jueh³².

²⁸ ”Ti³la³ tsá² hí³ né³, la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² bíh¹ ca³jenh² jan² tsá² quian²¹ rainh²¹, tsá² jmí¹ la³ ren² hñá³láu³ *cú¹tiáu² quioh²¹. Jáun² ca³cuíh³ dí² lá¹ tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²: “;Ma³hmah²¹ la³ cun³ hi³ ren² nú² quion²¹ ná¹!” ²⁹ Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³dí³ji³² ní¹ hó²¹ní¹ dí² hi³ ca³hiu³ ca³mí³ ní¹con² tsú², hi³ juáh³ la³ lá²: “Juenh² jmu³ honh² ní¹con² jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ la³ji³² hi³ quían¹³ hñú²”. ³⁰ Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³ juenh² tsí³, hñú³mí¹ní² bíh¹ ca³tanh² dí² ca³la³ ní¹ ca³ma³hmah¹ ji³li³² hi³ jmí¹ ren². ³¹ Jmí¹ ca³jié³ tsá² quian²¹ ní¹ hná¹ jáun² hi³ ca³jmú³ tsá² hí³ la³ jáun², jáun² hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³jeinh²¹, hi³ jáun² já¹tanh²¹ hi³ ca³ní¹zeh¹ juo¹³ la³ji³² la³ cun³ hi³ má²li³² jáun². ³² Jmí¹jaún² ca³jmú³ juo¹³ tsú² héih³² hi³ ca³ní¹tieh¹ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí²:

“ǵHnú² tsá² quian²¹ hláih¹! Jná¹³ lí²chín³² tsin³² la³jí³² hi³ jmí¹ ren² nú² jáun², quí¹hliá² lí²hiú¹ lí²míh¹ hnú²; ³³ ja³bí¹ hnú² siáh³ jmí¹ hniáuh²¹ jmúh¹³ juenh² honh² hi³ ca³tin¹ renh² nú² la³jmí¹ lí¹jmú²¹ jná¹³ juenh² tsin³² ñí¹con² hnú²”.
³⁴ Jáun² juo¹³ tsú² hí³ ca³míh³ lín³² bíh¹ tsi³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² tsá² quian²¹ hí³ ca³la³ ñí¹ ca³ma³hmah¹ tsú² la³jí³² hi³ ren².

³⁵ Jmí¹jáun² ca³ma³táuh³² Jesús jái¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ja³bí¹ la³ ní² siáh³ jmu³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ní¹juáh³ tiá² chin¹³ náh² honh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh² tsáu¹³ renh² náh².

19

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²

(Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

¹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³, cua³han³ hué¹³ Galilea hi³ ngau³ tí³ hué¹³ Judea nio² jo²¹ cua³ Jordán jui³² ñí¹ hia³² hiú². ² Juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmah³ tsú² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹.

³ Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú²; hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—ǵHí¹ lí¹³ tun³ tsú² ñí²cuo² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² uu³mí²tsi³² pih²¹ hi³ zia³²?

⁴ Jáun² hí³ dí² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—ǵTiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Díó³²?, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú²: “Tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ tsú²”. ⁵ Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú²

siáh³ la³ lá²: “Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ ti³ có³², hi³ jáun² ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³”. ⁶ Hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², qui¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tin¹ tsá²mi³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

⁷ Jáun² jmí¹jáun² ca³ngáih³ tsú² Jesús:

—¿Ní¹juáh³ la³ ní² né³, jáun² he³ láih³² ca³jmú³ hla¹ Moisés héih³² hi³ hniáuh³² hiáuh³ tsá²mi³ cáun² sí² hi³ ca³ti²¹ hi³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo², hi³ jáun² má¹jáun² má²lí¹³ tún³ tsú²?

⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngi²³ hnoh² bíh¹ jaun³², hi³ jáun² bí¹ ca³cué³ hla¹ Moisés jái¹³ hi³ lí¹³ tsáun³ tsú² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo²; ti³la³ tiá² la³ ní² jmí¹ lí³ yáh³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú². ⁹ Jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² tun²³ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³ jáun² jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²lí²jmú³ tsú² tso³ juón¹ bíh¹. Jí³²la³ ti³ ní¹juáh³ hnga² bíh¹ tsá²mi³ ñí²cuo² tsú² tín² ca³liéinh³² tsá²ñuh² siánh³, jáun² bíh¹ zia³² jái¹³ tun³ tsú² tsá²mi³. [Ja³bí¹ má²lín¹³ jan² tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mi³ tsá² má²lí²te³ tsáu².]

¹⁰ Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² bíh¹ la³ lí³ hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ la³ jéinh³² tsú² cuo².

¹¹ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tiá² la³jín³² tsáu² ngi²³ yáh³ hi³ ní², jí³²la³ tsá² hí³ bíh¹ ngi²³ tsá² má²ca³hiauh³ jái¹³ hi³ ngi¹³ bíh¹. ¹² Zia³² bíh¹ hliáun³ ñí¹ ca³ti²¹ he³ láih³² tiá² lí¹³ jéinh³² tsáu² cuo²:

qui¹ zian² tsá²ñuh² tsá² má²tiéh³ la³ cun³ ní¹ má¹ca³lí³zian² máh³, zian² né³ *tsá² tiéh³ hi³ ca³jmu³ tsá²mi³cuóun² bíh¹, hi³ zian² né³ tsá² jmu² hnga² hi³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² tiéh³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ ma³zian² tán¹ hián² cu³tí¹³ ñí¹con² Dió³². Jáun² lí³ua³ jan² tsá² lí¹³ ngi¹³ jái¹³ ní², cui¹ ngi¹³ tsú² re².

Jesús má²míh² tsá¹míh¹

(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

¹³ Jáun² né³, jmi¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ ra³tsi³² Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá¹míh¹ jǐ³ hi³ liéinh³² dí² siáh³ Dió³²; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hi³ tsá¹míh¹. ¹⁴ Tǐ³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cui¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² jui³² quioh²¹; qui¹ tsá² lín³ la³jmi¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

¹⁵ Jáun² ca³ra³tsi³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá¹míh¹; jmi¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ tsú² ñí¹ jáun² hi³ ngah³.

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús

(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

¹⁶ Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ ñéi¹ jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús, hi³ ca³ngái³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tǐ³², ¿he³ ñí¹ hi³ chu²¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmi¹hi³nio²?

¹⁷ Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² hngaih³² hnú² ca³ti²¹ hi³ chu²¹? Qui¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² chun¹ zian². Tǐ³la³ ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lí¹³ zian² nú² la³ cun³ jmi¹hi³nio², ma³ti²¹ ca³la³ jí³² héih³² quioh²¹ Dió³².

¹⁸ Jáun² ca³juáh³ tsá¹ñú¹ hí³ la³ lá²:

—¿La³ cun³ he³ jaun³² né^{3?}

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu², ha³ lí² jmu² náh² juón¹, ha³ lí² háin², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ cáun² jú¹ tí¹jái², ¹⁹tianh³² ta²¹ ñeh² mí²ziúh², hi³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mi³cuóun² renh² nú² la³jmí¹ hno³ nú² huen².

²⁰Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ ca³juáh³:

—La³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³; ¿zia²¹ siáh³ cáun² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹ hná¹ ní^{2?}

²¹Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lín¹³ nú² jan² tsá² chun¹ cun³ tán¹ cun³ hián², jáun² cuánh², cuá²hnái¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

²²Ti³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ jái¹³ ní² né³, jmí¹jáun² ngah³ hi³ má²hí¹uín³ lín³² tsí³, qui¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³ tsú².

²³Hí³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ hi³ ca³záih³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jlánh¹ bíh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³². ²⁴Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ hi³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí¹³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

²⁵Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hi³ jáun² né³, hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³ jaun^{32?}

²⁶ Jáun² Jesús ca³jíe³ ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tiá² tin² yáh³ tsá²mi³cuoun² jmu³ hi³ ní², ti³la³ ñí¹con² Dió³² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².

²⁷ Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Sa¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ ti³ có³² la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú². Jáun² né³ ¿he³ dá² lí³ zia³² quiú¹³ jnoh¹?

²⁸ Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jmái¹ hi³ la¹³ jáun² hmai²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³², jmái¹ hi³ tá¹cuón¹ jáun² Jon² tsá²mi³cuoun² ñí¹ hmá²si¹ quien² quioh²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² lí³ zia³² quia³tún³ hmá²si¹ ñí¹ cuá¹tianh³ náh², hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel. ²⁹ Hi³ jáun² la³jín³² tsá² má²ca³chan³ jméi² mí¹ziú¹³, jí³ tsá²mi³ tsá²ñuh² rainh²¹, jí³ jón²zih¹, jí³ hi³ má²ca³tú³ siáh³ hñú¹³, jí³ hué³² quioh²¹ ní² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ hña³láu³ nió³ ti³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lí²chá³² jáun² ti³ có³²; ja³bí¹ hiáuh³ tsú² siáh³ jái¹³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ³⁰ Ti³la³ juoun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun², hi³ jáun² juoun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ñí¹ cá¹táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² ti³ lín¹³ tsá² la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

20

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² ta²¹

¹ ”Quí¹ sá¹ní² jie³: Ní¹ má¹ti³ ñí¹ hiáuh¹³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², lí¹³ la³jmí¹ ca³jmú³ jan² tsá² zia³² cáun² ñí¹nái² quioh²¹. Jmí¹ ca³juú²

mi³ uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹ tsú², ngau³ tsú² hú²niéi² hi³ já¹tieh¹ tsá² jmu³ ta²¹ ñí¹nái² quioh²¹. ² Jáun² ca³ma³ren²¹ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² jmu³ ta²¹ hi³ ma³hmah¹ dí² cáun² *cú¹tiáu², la³ cun³ tí³ quie³ hi³ hlánh¹ tsú² cú² jmái¹ ta²¹ ñí¹nái², jmí¹jáun² ca³zen³ dí² tsá² hí³ hi³ ja³jmú³ ta²¹ ñí¹nái² jáun² quioh²¹ dí². ³ Má²cu³lé³ jáun² cua³han³ tsú² siáh³ cun³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi², hi³ jáun² ja¹ hmah²¹ né³ ca³jenh² tsú² tsá² lí¹ ñi³taunh¹. ⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³: “Cuá²jmu³ uá²jai³² hnoh² ta²¹ ñí¹nái² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³tí²¹”. Hi³ jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ bíh¹. ⁵ Tsá² quioh²¹ ñí¹nái² cua³han³ siáh³ la³ cun³ chí³hiú², jáun² siáh³ siáh³ cua³han³ cun³ la³ nio¹ hní³² tí³ ca³hláu³, hi³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ hi³ zen² tsáu² ñí¹nái² quioh²¹. ⁶ Hi³ siáh³ siáh³ cua³han³ tsú² cun³ la³ nio¹ hñá³ tí³ ca³hláu³ hi³ ngau³ siáh³ tí³ ja¹ hmah²¹, jáun² ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² lí¹ ñi³taunh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “¿He³ láih³² lí¹ tionh¹ hnoh² ñí¹ lá², hi³ tiá² ta²¹ ná¹jmu³² náh²?” ⁷ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: “Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²lí²tié³ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹”. Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “Jáun² cuá²taunh¹ hnoh² uá²jai³² hi³ cuá¹jmu³ ta²¹ ñí¹nái² quion²¹ jná¹³”.

⁸ ”Tí³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun² ca³záih³ tsá² nio² ta²¹ jo³cuo² la³ lá²: “Cuá²tieh³ tsá² ná¹jmu² ta²¹, hi³ jáun² ma³hmah²¹ la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ tsú², hi³ má¹liauh²¹ nú² má¹hmah²¹ tín² ñí¹con² tsá² taunh³ chí¹cáin², hi³ jáun² táuh³ ñí¹con² tsá² taunh³ la³ñí¹”. ⁹ Jmí¹jáun² cua³tanh²¹ tsá² ca³taunh³ hná¹ ta²¹ cun³ la³ nio¹ hñá³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² ca³héi³ cáun² cú¹tiáu² quioh²¹ jmí¹ cuá¹tanh²¹, la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹. ¹⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ tin³ tsá² taunh³

ta²¹ hú²niéi²; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lín²³ hi³ he³ hmah²¹ chí¹lí³ la³ cónh³ bí¹ tsá² taunh³ cáin²; tí³la³ cun³ jáun² cáun² cú¹tiáu² bíh¹ ca³héi³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². 11 Jmí¹ tí³ ñí¹ he³ tsú² jáun² hmah²¹ quioh²¹ né³, ca³ma³liáu³² jmu² liúnh¹ ñí¹con² tsá² quioh²¹ ta²¹, 12 hi³ juáh³ la³ lá²: “Já² cáun² o¹rá¹ tán¹ bíh¹ ta²¹ lí²jmú³ tsá² taunh³ ní² chí¹cáin², hi³ cá²ren² bíh¹ má²lí²ma³hmah²¹ hnú² quioh²¹ tsú² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² má²lí²má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ hná¹ ta²¹ tán¹ jmái¹ jí³ hi³ chéi³ hiú² ní²”. 13 Tí³la³ tsá² quioh²¹ ta²¹ ca³juáh³ la³ lá² hi³ ca³záih³ jan² tsá² hí³: “Sá¹ní² jie³ dúh¹, ha³ tiá² cuá¹jmu² yáh³ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ tiá² ca³tí²¹. ¿Há¹ jun³juáh¹³ lí²jmuh³ hnú² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ cáun² cú¹tiáu² la³ cun³ tí³ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹ bíh¹ dúh¹? 14 Jánh³² hmah²¹ quián¹³ jáun² cuánh². Quí¹ jná¹³ dá² hnó³² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² taunh³ ní² chí¹cáin² cá²ren² la³ cun³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnú² bíh¹. 15 ¿Hí¹ tiá² ca³tín¹ jná¹³ hi³ jmuh²¹ ta²¹ quie³ quion²¹ la³ cun³ tí³² tsín³² huen² dúh¹? ¿Ho³ hi³ uóu³² honh² uá¹ hnú² cun³ñí¹ hi³ jná¹³ chú³² tsín³²?”

16 “La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ lín¹³ tsá² la³ñí¹, hi³ jáun² tsá² la³ñí¹ né³ lín¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹. [Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ná¹tén¹, tí³la³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² quiánh³ —ca³juáh³ Jesús.]

*Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaih³² jéin³² hi³ jún³
(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)*

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹hún¹ jáun² Jesús jui³² hi³ hí¹uú²³ tí³ juú² Jerusalén, jáun² ca³teh³ dí² ñí¹ tí³ có³² tsá² quián³tun³ hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

18 —Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ñí¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun²

ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³, hi³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hi³ ma³nga² tsú² jná¹³.
 19 Jienh³ tsú² jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹ hi³ jáun² qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹ jí³ hi³ quiu³ po³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² né³ taun³ tsú² jná¹³ ñí¹ crei²¹; tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² má¹ná¹ jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

*La³ cun³ hi³ ca³mí³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Juan²
 (Marcos 10:35-45)*

20 Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² ñí²cuo² Zebedeo ñí¹con² Jesús quionh³ tá¹ gon³ jon²; tsá²mí³ hí³ né³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús hi³ ca³mí³ cáun² hi³ chú³². 21 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú²?

Jáun² tsá²mí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³², hi³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²ñi³quien² hnú², tá¹ gon³ jón³² jná¹³ lá² tiánh³² cu³henh¹ hnú², jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹.

22 Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñíh¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³².
 ¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³]?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Lí¹³ bíh¹.

23 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnoh² ha¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³;] tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, quí¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³.

24 Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ tsí³ ñí¹con² tsá² gon³ má²tún² rainh²¹ hí³. 25 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jí³lín² tsá² hí³ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñíh¹ hí³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hí³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³ cáun² jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo². 26 Tí³la³ tiá² ca³tí²¹ yáh³ hí³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³ quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; 27 hí³ lí³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh² náh² lín¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹. 28 Hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ jmu² jná¹³ bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun². Qui¹ jná¹³ dá² cuan³ ná¹ hí³ ja³ma³con²¹ bí¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hí³ tí³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; jí³ hí³ cuan³ ná¹ síáh³ hí³ jienh²¹ ná¹ huen² hí³ jun³, hí³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³tí²¹ hí³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ má²hí¹huen³² tsú² jáun² já¹ juú² Jericó, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hí¹já²táunh¹ cu³hna²¹ Jesús. 30 Can³² hú¹ jui³² ñí¹ jmí¹ hí¹ja³tánh¹ tsú² jáun² jmí¹ tionh¹ gon³ tsá² ten³; hí³ jáun² jmí¹ ca³nái³² tsú² hí³ cuá¹ja³² Jesús, jáun² ca³hóh³² tiá³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² Tí³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

31 Jáun² tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ hí³ né³ ca³jin³ tsá² ten³ hí³, hí³ jmí¹ hnió³ tsú² hí³ tiánh³ tsú² ta³máih³; tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ lí³mí¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹, hí³ ca³juáh³:

—ǰHnú² Tí³², jón²zǐh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mí³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

³² Jáun² Jesús ca³náu², hi³ ca³teh³ dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—ǰHe³ jmí¹ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ ní¹con² náh²?

³³ Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Tí³², hnáu² jnoh¹ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ní¹.

³⁴ Jmí¹jáun² ca³ja³ mí³ tsí³ Jesús ní¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² mí¹ní¹ tsú². Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ní¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

21

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé can³² máh³ míh¹ Olivos; jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², ² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní². Jáun² ní¹ ní² la³juí³² chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ quionh³ jáh³ míh¹ jon², hi³ cuá¹hñéih¹. Cuá²zanh¹ náh² jáh³, hi³ jáun² ná²jan³² ní¹ lá². ³ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² zia³² hi³ ca³juáh³ ní¹con² hnoh², jáun² juoh¹ náh² tsú²: “Hlíá² má²hniah³ ní¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³juí³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ní¹ tionh¹ lá²”.

⁴ La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ *tí³² jě¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

⁵ Zéih³ náh² tsá² zian² tí³ ní¹ zeh¹ máh³ Sión la³ lá²: Sá¹ní² jie³, Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ní¹con² náh²; jan² Tsá² tsí¹juí³ bíh¹ hí³,

hi³ cuá¹tsin¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹,
la³ cun³ lo¹ pih²¹ jon² jan² jáh³ qui³ cán²³ lio²¹.

⁶ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²
hi³ ca³jmú³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². ⁷ Ná¹jón²¹
bíh¹ tsú² ló¹ búh¹ la³ má²quionh³ jon² jmí¹ ca³cha³tánh¹,
hi³ jáun² ca³na³tsí³ tsú² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, hi³ jáun²
ca³cua³tsin¹ Jesús. ⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, juóun³² lín³² bíh¹
tsáú² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ jui³²; hi³ ma³ jan² né³ ca³quieh³
cuú² ñeh¹ hmá² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ jui³². ⁹ Tsá² jmí¹
hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, jì³ tsá² jmí¹ hí¹ja³táunh¹ chí¹cáin²
ní² ca³ma³liáu³² hi³ tí³ hóh³² tiá³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹!
¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³
hñu³mi³cuú²!

¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ hi²¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, la³jín³² bíh¹
tsá² juú² ca³ja³cáun² tsí³ hi³ qui² ngaih³² rainh²¹ hi³ juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ó³²?

¹¹ Hi³ jáun² tsá² hí¹ja³tú² ja³lin²³ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹
Jesús né³ ca³juáh³:

—Jesús Tsá² lín³ tí³² jē¹ Dió³² bíh¹ ó³², Tsá² juú² Nazaret
hín¹³ tí³ Galilea.

Jesús má²jí² cuáh³² chín¹

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹² Jmí¹ lí²¹ jáun² hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun²
ca³huen³ dí² tí³ cheih³² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹hna² jì³ tsá²
jmí¹ ná¹la³² ñí¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹
tsá² jmí¹ ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³ jì³ hmá²si¹
quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ jái² ní² siáh³; ¹³ hi³ jáun²
ca³záih³ dí²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hñu³² jná¹³ dá² jmái²: hñú³ ñí¹ liéinh³² tsú² Dió³²” bíh¹. ¡Tí³la³ hnoh² né³, tá² hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh²!

¹⁴ Hñu³ cuáh³² jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² ten³ ji³ tsá² hma² ní² siáh³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³jmah³ dí². ¹⁵ Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hua³jueh³² hi³ jmu² jáun² Jesús, ji³ hi³ ca³nái³² tsú² siáh³ hi³ jlánh¹ ná¹tí² ná¹hóh³² tsá¹míh¹ hñu³ cuáh³² hi³ juáh³ la³ lá²: “¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²záh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá³vi²¹!”, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ tsú². ¹⁶ Hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús la³ lá²:

—¿Naih²¹ hnú² la³ cun³ hi³ ñí¹juah²¹ tsú² ní²?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tí³la³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá² dúh¹? Má²ca³jmuh³ hnú² hi³ tsá¹míh¹ pih²¹, ji³ dáin² tiúh²³ ní² siáh³, ná¹má²qui² ma³quien² hnú².

¹⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ta³tonh¹ bíh¹ tsá² hí³, quí¹ cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ngau³ juú² Betania, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jnioh².

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² má³ hai²¹

(Marcos 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Hú²niéi² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² má²cuá¹tsau³² siáh³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén, jáun² tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² jui³² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹. ¹⁹ Can³² jui³² jáun² jmí¹ chí²¹ cáun² hmá² sí² co², jáun² ngau³ tsú² jmíh¹ hmá² hi³ ca³ñí¹jíe¹³ ní¹juáh³ hai²¹ má³, tí³la³ hí¹ cá² má³ yáh³ má³ tiá² tsoh³ tsú², jí³²la³ mu²¹ bíh¹ hmá² jmí¹ tsi²¹. Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—¡Hí¹ cónh³ yáh³ tiú²uú² chau²¹ jmái¹ hi³ ha³ hnú² mái³!

Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³lí³ quiéin² hmá² sí² jáun². ²⁰Jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ lí³ la³ jáun², jáun² jlánh¹ ca³ja³ cáun² tsí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² sa³ cu³tiá³ pih²¹ la³ lá² máh³ la³ ca³lí³ quiéin² hmá² sí² ní²?

²¹Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ cáun² nio² honh² náh², hi³ tiá² tloh³ hliáun³ ñéih³, jun³juáh¹³ jí³²la³ la³ cun³ hi³ lí²jmú³² jná¹³ ñí¹con² hmá² sí² ní² yáh³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh², quí¹ hí¹ la³ tí³ lí¹³ bíh¹ hi³ juoh¹ hnoh² máh³ ní² la³ lá²: “¡Quin² hnú² ñí¹ ní², hñu³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!” hú¹tá¹ lí³tí³ bíh¹ la³ jáun². ²² Quí¹ la³jí³² hi³ míh¹³ bíh¹ náh² ñí¹con² Dió³², cun³ héih¹ bíh¹ náh² ní¹juáh³ hi³ cu³tí³ nio² cáun² honh² náh².

*Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jái¹³ hi³ ho²
(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)*

²³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ hi³ Jesús cuáh³² chín¹, hi³ jáun² tá¹la³ jmí¹ dí¹hieh³² tsú² tsáu² ñí¹ jáun² né³ cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³, hi³ ca³ngáih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

²⁴Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh²; ní¹juáh³ hi³ ngáih¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² ca³cué³ jná¹³ jái¹³ hi³ jmu²

la³jí³² hi³ lá². ²⁵ ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mi³cuóun² uá¹?

Ti³la³ tsá² hí³ né³ cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹ hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², hi³ jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” ²⁶ Hi³ ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ ca³ze³ tsú², já² cáu² bíh¹ he² quiú¹³ dí² ñí¹con² tsáu²; qui¹ la³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³ jan² tí³² jē¹ Dió³².

²⁷ Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

Jái¹³ hi³ jmu² tsú² ca³tin¹ gon³ jon² jan² tsáu²

²⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² ca³ti²¹ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²? Jan² tsá²ñuh² jmí¹ zian² gon³ jon²; jáun² ca³záih³ dí² tsá² má²ján³ la³ lá²: “Jón³, cua³², cuá²jmu³ ta²¹ ñí¹ jná¹ mi³ uóun²jieh¹³ quiú¹³ né³²”. ²⁹ Jáun² jon² tsú² ca³ngái³: “¿Tiá² hnó³² nia²¹ ñe¹!” Ti³la³ jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³, ca³za² bíh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² ngau³ hi³ ñí¹jmú¹³ ta²¹. ³⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³ tsá² má²lieih²¹ hí³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ siáh³ tsá² cáin² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² siáh³ la³ jáun²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³: “Re² bíh¹ tia²¹, ñe¹ jná¹³”. Ti³la³ tiá² ñe¹ yáh³ tsú² jmí¹ lí²¹ jáun². ³¹ ¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² gon³ hí³ ca³jmú³ la³ cun³ hi³ hnió³ jméi²?

Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² má²ján³ hí³ bíh¹.

Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ *tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá²mi³ juón¹ bíh¹ tñn² má²ná¹taunh³² jo³cuo² Dió³² la³ cónh³ bíh¹ hnoh². ³² Qui¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² jmái² cuan³ hi³ cua³ma³ta² hnoh² ha³ lánh³ rón³² má¹zián¹³ náh² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³², tí³la³ tiá² ca³tianh³² yáh³ hnoh² tsú² ta²¹; tí³la³ tsá² cai³² hmah²¹ quionh³ tsá²mi³ tsá² lí¹ jmu² lí¹ tsau³² má¹na²¹, ca³tanh² bíh¹ ta²¹ tsá² hí³. Tí³la³ hnoh² né³, uá¹jinh¹ ca³jieh³ náh² hi³ jáun², cun³ jáun² bíh¹ tiá² ca³zah¹ hnoh² jmí¹ honh² hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ tanh¹³ náh² ta²¹ tsá² hí³.

Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² hláih¹

(*Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19*)

³³ ”Nié² náh² siáh³ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jan² tsáu² ca³jñí³ mi³ uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹; hi³ jáun² ca³jmu³ jní¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zih³ siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³² jmaih²¹ mi³ uóun²jieh¹³, jí³ hi³ ca³jmu³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹ lí¹³ di³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹nái² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³ jmí¹ ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ hué³² jáun² cun³quionh³ hi³ jíenh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ ñí¹ uóunh³. ³⁴ Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, ca³zen³ tsú² ma³ jan² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ ca³ñí¹mái¹ ñí¹con² tsá² jmu² ta²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ dí². ³⁵ Tí³la³ tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³ ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², ma³ jan² ca³jngih³ dí² hi³ ma³ jan² né³ ca³qui³ ca³jláin³² dí² quín¹. ³⁶ Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun² ca³zen³ siáh³ juóun³² tsá² quian²¹ la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin²; tí³la³ tsá² jmu² ta²¹ hí³ má¹ná¹, siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jmu³ tsú² tsá² hí³.

37 "Ñí¹ cá¹táuh³ né³ cu³tsa³² ca³zen³ tsú² cú²jueh³² jon², qui¹ ca³lín¹³ tsú² la³ lá²: "Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³". 38 Tí³la³ jmí¹ ca³jien³² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ jon² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² né³, ca³juónh³ ja¹ hmóu³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²: "Já² tsá² ní² bíh¹ lí³ quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi²; chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú² hí³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²". 39 Hí³ jáun² ca³chin² tsú² tsá² hí³ tí³ cheih³² hí³ jáun² ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

40 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—Ní¹ má¹cuanh³² tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² jáun² né³, ¿he³ lín²³ hnoh² jmu³ tsú² ñí¹con² tsá² jmu² hí³ ta²¹?

41 Tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² hláih¹ hí³ dá² jngih³ bíh¹ tsú², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ mií³ tiá² já³² tsí³; hí³ jáun² ñí¹nái² jáun² cuéh³² tsú² tsá² siánh³ bíh¹ hí³ jmu³ siáh³ ta²¹, la³ cun³ tsá² lí³ jienh³² la³ cun³ hí³ ca³tin¹ tsú² caun¹³ ní¹ má¹ca³láu².

42 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hí³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³², ta³né³² má²lí³ cá² má³ quín¹ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien², quín¹ hí³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

Hí³ ní² dá² ca³jmu³ Juo¹³ bíh¹ dí²,

cáun² hí³ lí¹³ lí³ tsa³cáun² tsí³ dí².

43 Hí³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hí³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ hián¹³ hnoh² jái¹³ hí³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³², la³ cun³ hí³ jmí¹ ca³tin¹ náh² hián¹³; hí³ jáun² tsá² hué³² siáh³ bíh¹ má²hiáuh¹³, tsá² jmu² la³ cun³ hí³ tí³² Tsí³ Dió³². 44 [Tí³la³ hí³ ca³tin¹ quín¹ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cá²hính³² quionh³ quín¹ jáun², ca³la³ juoh¹ mí¹ siún¹ nio²

bíh¹ tsú² lí¹³; hi³ ní¹juáh³ quín¹ jáun² la³ ca³táh³ ñí¹ quioh²¹ lí³ua³ jan² tsáu² né³, jáun² ca³la³ jui²¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³.]

⁴⁵ Jmí¹ ca³nái³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² *fariseos jái¹³ hi³ jmu² jáun² Jesús, jmí¹jáun² ca³lí³tsin² tsú² hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹ dí² jái¹³ hi³ má²lí²hléh³² tsú² jáun². ⁴⁶ Jmí¹jáun² jmí¹ má²hnió³ dí² zanh³ Jesús, tí³la³ jmí¹ juénh² bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, quí¹ jmí¹ ná¹juáh²³ bíh¹ tsá² hí³ hi³ Jesús lín³ jan² tí³² jë¹ Dió³².

22

Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu³ tsú² jmái¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsáu²

(Lucas 14:15-24)

¹ Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² siáh³ tsá² hí³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

² —Jmái¹ hi³ téh³ Dió³² tsá² lí¹³ tónh³² jo³cuo² lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ jmái¹ hi³ ca³jenh² cuo² jon². ³ Ca³zen³ tsú² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³tieh¹ tsú² tsá² má²ná¹tén¹, tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ né³ tiá² ca³he³ yáh³ hi³ ja³táunh¹. ⁴ Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ ñí¹ hná¹ jáun² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²: “Cuá²zéih³ náh² tsá² ná¹tén¹ hi³ má²ná¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹ má³² quion²¹ jná¹³. Má²lí²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ jngih³ tsú² cuá¹juí² jí³ la³jín³² jáh³ húnh¹ ní² siáh³, hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹; cuí¹ ja³táunh¹ tsú² jmái¹ ñí¹ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³”. ⁵ Tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ má¹ná¹, ca³la³ uá¹ tiá² náí³² bíh¹ ca³jmú³. Ma³ jan² tsá² hí³, ta²¹ bíh¹ ca³ñí¹jmú¹³ ñí¹nái² quioh²¹, ma³ jan² né³ ca³ñí¹jmú¹ ñí¹hnáih¹, ⁶ hi³ ma³ jan² né³, ca³zanh³ bíh¹ tsá² hí³ joh¹ re²¹, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí² ca³la³ ñí¹ ca³jngih³ dí² tiáunh¹. ⁷ Jmí¹jáun² ca³míh³

lín³² bíh¹ tsí³ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³zen³ hliáu³ joh¹ hi³ ca³ñí¹ma³tsan² tsá² hláih¹ tsá² hon² hí³, jí³ hi³ ca³ñí¹jín² tsú² juú²co¹ tsá² hí³. ⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ joh¹: “La³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quioh²¹ hi³ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³, tí³la³ tsá² jmí¹ ná¹tén¹ hí³ né³, tiá² jmí¹ la³ ca³tí²¹ yáh³ hi³ te¹ jná¹³ tsá² hí³. ⁹ Hi³ jáun² cuá²táunh¹ náh² cú²jueh³² la³ tán¹ ja¹ hñú³, hi³ cuá²tiéh³ náh² ñí¹ lá² la³jín³² tsá² jenh¹³ náh² ñí¹ jáun²”. ¹⁰ Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³huén² bíh¹ hi³ ja³taunh²¹ ja¹ hñú³ hi³ ca³ñí¹tieh¹ la³jín³² lí³ua³ jan² tsá² ca³jenh², cuí¹ tsá² chun¹ cuí¹ tsá² hláih¹; hi³ jáun² ca³cónh³² bíh¹ tsáu² ñéih³.

¹¹ ”Jmí¹jáun² hi³ re²¹ ñéih³ hi³ ca³ñí¹jien¹³ tsá² má²ca³lí³tén¹ hí³, hi³ jáun² ca³jien³² tsú² jan² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jáun², tí³la³ tiá² jmí¹ cuá¹quih³² yáh³ tsú² hmih³² la³ cun³ hi³ qui³ quih³² tsú² ñí¹ jenh² cuo² tsáu². ¹² Hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “Hnú² tsá²ñuh², ¿ha³ lánh³ rón³² lí²húh³² hnú² ñí¹ lá² ta³ tiá² quíh¹ nú² hmih³² hi³ ca³tí²¹ quih³² tsú² jmá¹ hi³ jenh² cuo² tsáu²?” Tí³la³ tsá² hí³ má¹na²¹, cáun² lí¹ ca³cuá³ tie³ bíh¹. ¹³ Jáun² re²¹ hi³ ca³záih³ tsá² ná¹ná²tsí³ má³² ñí¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hñéi³ náh² cuá² ta³ tsá² lá², hi³ jáun² cuá²tion³ tí³ cheih³² ñí¹ já¹niéi², hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³², hi³ tsa³qui³ tsa³hon³²”.

¹⁴ Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²ná¹tén¹, tí³la³ cú¹píh²¹ bíh¹ tsá² quiánh³.

*Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹
(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)*

¹⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² ja³tanh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ ha³ lánh³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, hi³ jáun²

zia³² lánh³ rón³² tánh³² tsú² tso³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ hléh³². ¹⁶Hi³ jáun² ca³zen³ dí² ma³ jan² tsá² hain²¹ tí³ con² la³ má²quionh³ ma³ jan² tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes, hi³ ca³ñí¹zeh¹ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tí³², né¹ jnoh¹ hi³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hieh³² hnú², hnú² bíh¹ hieh³² jú¹ tson² ca³tí²¹ jui³² quioh²¹ Dió³²; hi³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² jan² quien² hi³ jan² tiá² quien². ¹⁷Jáun² hnáu² jnoh¹ hi³ hnú² juáh¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ hnú²: ¿Hí¹ ca³tí²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hi³ mi³² *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáu^{h32}?

¹⁸Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² bíh¹ la³ cun³ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹ ná¹tioh³ jáun² tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! ¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? ¹⁹Híe¹ náh² cáun² quie³ hi³ qui³ ma³hmah²¹ náh² jáun² neh²¹.

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³cué³ cáun² *cú¹tiáu². ²⁰Jmí¹ jáun² ca³ngáih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Hin² mi³ ñí¹ tá²láí¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

²¹Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ ni³².

Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tín¹ hiáu^{h3}, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tín¹.

²²Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ jáun² né³, lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹, hi³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹, jáun² hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹.

*Nga² tsáu² ca³tí²¹ hi³ jenh¹³ tsú²
(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)*

23 Jmáí¹ jáun² siáh³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jen³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

24 —Ti³², hla¹ Moisés ca³juáh³ hi³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jéinh³² cuo², hi³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian² quionh³ tsá²mi³ hí³, jáun² dá¹jon²¹ tsú² ca³tin¹ jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³ hi³ jáun² lí³zian² jon² ca³tin¹ hla¹ rainh²¹. 25 Jáun² né³, ja¹ quiú¹³ jnoh¹ jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³, tí³la³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian² hí¹ jan², hi³ jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ hla¹ hí³ ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³. 26 La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ ní¹con² tsá² ní¹ má²gon³ hí³ ca³la³ ní¹ jun¹; jáun² tsá² ní¹ má²gáun³ siáh³ ca³jan³ tsá²mi³ hí³. La³ jáun² bíh¹ lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá²ñuh² hí³. 27 Jáun² ní¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³ tsá²mi³ hí³ hnga². 28 Hí³ jáun² né³, ní¹ má²tí³ ní¹ ca³jenh¹³ tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí³ ní²cuo² tsá²mi³ hí³, qui¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hí³?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² dá² lí¹ ná¹tsá²con² bíh¹ náh², qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² cuin² náh² Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³². 30 Qui¹ ní¹ má²ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, tiá² hin² jéinh³² yáh³ cuo², hi³ sa³jun³ cuen³ yáh³ tsú² jon² hi³ jéinh³² cuo², qui¹ má²jáun² dá² má²lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mi³cuú². 31 Ti³la³ hi³ ca³tí²¹ jái¹³ ní¹juáh³ hi³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² hnga² dúh¹?, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: 32 “Jná¹³ bíh¹ la³

Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac ji³ Jacob ní² siáh³¹!” Quí¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jún¹.

³³ Jmí¹ má²lí²niéi³² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ hí³ jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³caun² bíh¹ tsí³ tsú² ca³ti²¹ jái¹³ hí³ hleh³² jáun² Jesús.

Héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²

(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

³⁴ Jmí¹ ca³lí³ ñi³² tsá² fariseos hí³ Jesús ca³jmú³ hí³ tsá² saduceos lí¹ tiá² ñi³² he³ nga³, hí³ jáun² ca³ngih³² dí² tiáunh¹. ³⁵ Hí³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá² lín³ ti³² liei²¹, jmí¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús, hí³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

³⁶ —Hnú² Ti³², ní¹ ca³la³ jí³² héih³² zia³² ní¹ liei²¹, ¿hín² bíh¹ héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²?

³⁷ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—“Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³ jí³² jmí² chí³ quián¹³ jí³ la³ jí³² hí³ lín²³ nú² ní² siáh³¹”. ³⁸ Hí³ ní² bíh¹ héih³² la³ ní¹, héih³² hí³ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹ ca³la³ jí³² héih³². ³⁹ Hí³ héih³² ní¹ má²tun³ né³ míh¹ tiá² cá²ren² bíh¹, hí³ juáh³ la³ lá²: “Ma³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh² la³ jmí¹ hno³ nú² huen²”. ⁴⁰ Tá¹ tun³ héih³² ní² bíh¹ lí³ mí¹ zioh²¹ quioh²¹ tá¹ cáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³ la³ jí³² la³ cun³ hí³ ca³híe³ tsá² ca³lin³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³² ní² siáh³.

¿Hin² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

⁴¹ Tá¹ la³ jmí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² fariseos hí³, ⁴² jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² hí³ ca³tin¹ Tsá² lín¹³ Cristo?
¿Hin² jón²zih¹ jón²cho¹ hí³?

Tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ hí³.

⁴³ Jmí¹jaun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ ca³juáh³ yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hnga² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, hí³ Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo? Qui¹ hla¹ Dá²vi²¹ ca³juáh³ la³ lá²:

⁴⁴ Dió³² Juó³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juó³² jná¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ní³,

ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ jmu¹ jná¹³ hí³ tsá² hau²
hnú² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ hí³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá²
quien²,

hí³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.

⁴⁵ Jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hí³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ní¹juáh³ ta³bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ la³ ca³juáh³ hí³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo?

⁴⁶ Hí³ jaun² hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiú²uú² ca³lí³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³; hí³ jaun² la³ cun³ jmái¹ jaun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hí³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³ ní¹con² tsú².

23

Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² fariseos jí³ tí³² liei²¹

(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

¹ Jmí¹jaun² ca³juáh³ Jesús ní¹con² tsá² ní³tú¹ ní³lin¹³ chí¹cá¹ chí¹tón²¹ cu³héin¹ tsú², jí³ ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² dí², hí³ juáh³ dí² la³ lá²:

² —Tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² *fariseos ní² ná¹ho² jái¹³ hí³ tin² niá³² jái¹³ hí³ rá¹tioh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.

³ Hí³ jaun² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ la³ jí³² jái¹³ hí³ juáh³ tsú² jaun²; tí³la³ ha³ lí² cán² náh² nóh³² quioh²¹ tsú²

má¹ná¹, quí¹ tsá² hí³ dá² hie³² cáun² jú¹ tson², tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, la³ siáh³ bíh¹ jmu² tsú² hmóu³². ⁴ Quí¹ tsá² hí³ dá² jlánh¹ jmu² héih³² huáh² tsí³ ñí¹con² tsáu², héih³² hí³ hí¹juáh³ hmóu³² tsú² tiá² hnió³ ma³tí³². ⁵ La³jí³² hí³ jmu² tsú² jáun², jmu² tsú² cun³ñí¹ hí³ hnió³ tsú² jí³ tsáu² bíh¹. Tsá² hí³ jlánh¹ zain³² pí³ tsáih³ hná¹ hmih³² hú³ má²ná¹tón²¹ jái¹³ quióh²¹ Dió³² la³cáun² chí¹quie¹³ jí³ cuo² tsú² ní² siáh³, hí³ zain³² tsú² quíh³² siáh³ hmih³² hí³ hai²¹ láuh¹³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cuo² la³ cónh³ bí¹ hí³ quíh³² lí³ua³ jan² tsáu². ⁶ Tsá² hí³ siáh³ jlánh¹ hniá¹ tiánh³ ñí¹ chu²¹ ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ nio² jmái¹, hí³ hniá¹ siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quióh²¹, ⁷ hí³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hí³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² tsáu² ja¹ hmah²¹, hí³ hniá¹ tsú² siáh³ hí³ té³ tsáu²: “Tí³²!”

⁸ ”Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ hnoh² hniá¹ hí³ tsáu² té³ “Tí³²”. Quí¹ má²tún² renh² bíh¹ hnoh² la³jín³² náh², hí³ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tí³² Juóuh³² náh² zian². ⁹ Ha³ lí² lí¹ teh² náh² “Tia²¹” lí³ua³ jan² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Ñeh² náh² zian², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². ¹⁰ Sa³jun³ jmúh¹³ náh² hí³ té³ tsáu² hnoh² tsá² chín¹, quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ñí¹con² hnoh². ¹¹ Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² má²cón³² tsá² ñí¹ hná¹ ní², tsá² hí³ bíh¹ tsá² tí³ jlánh¹ quien² ja¹ quián¹³ hnoh². ¹² Lí³ua³ jan² tsá² jmu² quien², tí³ méih³ bíh¹ hí³ quien² tsú², hí³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² quien² né³, tsá² la³ hí³ tí³ lí³ quien² bíh¹.

¹³ ”Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² quí² jna²³ bíh¹ ñí¹con² tsáu², hí³ jáun² tiá² lí¹³ tónh³² tsú²

jo³cuo² Dió³². Tiá² hnáuh² yáh³ hnoh² tonh²¹ hmóu³², hi³ sa³jun³ cueh³² yáh³ hnoh² jái¹³ hi³ tónh³² tsá² hnió³ tónh³². 14 [”jłánh¹ juon²³ hnoh² ti³² liei²¹ ji³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² quin³² náh² la³ ji³ sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, má¹li³² jáun² né³ má²rainh³² náh² máh¹ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² ué³ lín³². Cun³ñí¹ hi³ jáun², ti³ jlánh¹ bí¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ hnoh² ní¹ má¹jáun².]

15 ”jłánh¹ juon²³ hnoh² ti³² liei²¹ ji³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² jlánh¹ ñi³táunh¹ náh² tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹ hi³ jmuh³² náh² pí³ lín³² hi³ janh²¹ náh² uá¹jinh¹ jan² tsáu² bíh¹, hi³ jáun² ní¹ má¹ca³janh²¹ náh² tsú² né³, jmuh³² náh² hi³ tsá² hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ má²ca³tin¹ tsa³táunh¹ quiu³juóu³² la³ cónh³ bíh¹ hmóu³² náh².

16 ”jłánh¹ juon²³ hnoh², hnoh² tsá² ten³ tsá² ná¹quiánh¹ náh² ñí¹ jui³²! Quí¹ hnoh² juánh³: “Ní¹juáh³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² cuáh³² chín¹, jáun² tiá² lin¹ tion³ hniáuh³² ma³tí³² yáh³ tsú² jái¹³ jáun²; ti³la³ ní¹juáh³ hi³ hie³² tsú² cú¹mí¹niau²¹ hi³ tloh³ hñú³ cuáh³² né³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ má²hniáuh³² ma³tí³² tsú²”. 17 jTsá² cáun¹ te³! ¿He³ dá² ti³ jlánh¹ bíh¹ quien²: hí¹ cú¹mí¹niau²¹, ho³ cuáh³² hi³ ca³ma³hien²¹ uá¹ cú¹mí¹niau²¹? 18 Ja³bí¹ juánh³ siáh³ hnoh² la³ lá²: “Li³ua³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² ñí¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmú³ jái¹³, tiá² lin¹ tion³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² jái¹³ jáun²; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² hie³² la³ cun³ hi³ má²lí²cuéh³² tsú² Dió³² né³, hi³ ná¹tsi²¹ ñí¹hiú¹³, jáun² jái¹³ la³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ hniáuh³² ma³tí³² tsú²”. 19 jTsá² cáun¹ te³! ¿He³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien²: hí¹ hi³ ná¹tsi²¹ ñí¹hiú¹³, ho³ hnga² uá¹ ñí¹hiú¹³, ñí¹ jmu² hi³ lí²hien¹ hi³ lí¹ cue³² tsú²

jáun^{2?} 20 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² ñí¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmú³ jái¹³, jun³juáh¹³ má²lí²híe³² jmáh³la³ ñí¹hiú¹³ yáh³ tsú², qui¹ jí³ la³jí³² hi³ ná¹tsi²¹ bíh¹ ñí¹ jáun² má²lí²híe³² tsú²; 21 hi³ ní¹juáh³ tsá² hie³² cuáh³² chín¹ ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹ né³, jun³juáh¹³ má²lí²híe³² jmáh³la³ cuáh³² yáh³ tsú², qui¹ hi³ má²lí²hien³ tsú² jí³ Dió³² bíh¹, Tsá² cuá³ ñí¹ jáun². 22 Ja³bí¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² hñu³mi³cuú² ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹, jáun² má²hie³² tsú² siáh³ la³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ bíh¹ Dió³², jí³ hnga² Dió³² Tsá² cuá¹tsi²¹ siáh³ hmá²si¹ jáun².

23 ”Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ hnoh² siáh³ tsá² fariseos, hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Re² bíh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² cáun² la³ cun³ quia³ ñí¹con² Dió³² la³jí³² ñí¹ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tí³ zié² yáh³ cueh³² náh² la³ jáun², jí³ má²hna³ eneldo jí³ má²hna³ comino ní² siáh³. Tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ tiá² ma³quien¹³ yáh³ náh² héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ rá¹tioh³ ñí¹ liei²¹, la³ cun³ hi³ jmí¹ lí³ rá¹tsih³² náh² héih³² cú²tso², hi³ ja³² mií³ honh² náh², jí³ hi³ lín³ náh² tsá² ma³tí³² jē¹ ní² siáh³. Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹ tí³ có³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmuh³² jáun² yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ náh² hi³ ní². 24 JHnoh² tsá² ten³ tsá² quiánh¹ náh² ñí¹ jui³², hnoh² jlánh¹ ma³jih¹³ má³² hi³ cuín²³ náh² lú¹³, tí³la³ jáh³ cánh¹ jáh³ la³ camello né³ cáun² nah¹ bíh¹ náh²!

25 ”Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, qui¹ hnoh² dá² jlánh¹ sí² rainh³² náh² cuá¹uon² jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ hi³ hlah³ hi³ hó³² bíh¹ tiu³ canh², hi³ tsính² náh² hi³ quioh²¹ tsáu², jí³ hi³ dí¹quian¹ náh² má¹zián¹³ siáh³ cun³ tin² honh² hmóu³². 26 Hnoh² tsá²

fariseos te³; la³ñí¹ tín² ma³jí¹³ náh² tí³ ñeh² cuá¹uon², hi³ jáun² má¹jáun² lí³ jí² bíh¹ siáh³ tí³ coh³.

27 ”ǝlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ jéin³ lo¹ quioh²¹ hla¹ hi³ lí³ tiáu² jmáh³la³ tí³ coh³ hi³ jáun² ǝlánh¹ re² jniá³, tí³la³ tí³ ñeh² né³ ná¹cónh²¹ hná¹ mú²¹ jí³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² quioh²¹ hla¹. 28 La³ jáun² bíh¹ lín³ hnoh²; ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu² jniá³ hnoh² chun¹ lín²¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ tí³jái² bíh¹ ná¹cónh²¹ jí³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² ní² siáh³.

29 ”ǝlánh¹ ma³ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² ná¹jmóuh¹ náh² tá²hón³² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jë¹ Dió³², jí³ hi³ jmu³² náh² siáh³ re² jniá³ jéin³ lo¹ ná¹táun³ ñí¹ ná¹hú¹hón²¹ tsá² chun¹ hí³, 30 hi³ má¹lí³² jáun² né³, juánh³ náh²: “Sá¹jmí¹ jnoh¹ bíh¹ má²ziáun² jmái¹ hi³ jmí¹ zian² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmí¹tin², ha³ tiá² jmí¹ jmú¹³ yáh³ dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú² jmí¹ ca³ma³tsan² tsú² jáun² tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ tí³² jë¹ Dió³²”. 31 Cun³quionh³ jái¹³ ní² má²ná¹má²lih²¹ hnoh² hi³ hnoh² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ tsá² ca³ma³tsan² hí³ *tí³² jë¹ Dió³². 32 Jáun² né³, jma³tau³² náh² hná¹ ta²¹ hi³ ca³ma³liáu³² jáun² dí²hioh³ ñú¹deh³ náh² jmí¹tin²!

33 ”ǝTsá² ná¹lín³ jáh³ hláinh¹ bíh¹ hnoh², jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláih¹ jáh³ hon²! ǝHa³ bí¹ lánh³ rón³² liáun³ hnoh² ca³tí²¹ hi³ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh² quiu³juóu³²? 34 Cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ jáun² bíh¹ zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² jë¹ Dió³², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² ní² siáh³. Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, jngih¹³ bíh¹ náh² tsá² hí³, hi³ ma³ jan² tsá² hí³ ton¹³ náh² crei²¹, ma³

jan² quiú¹ pan¹³ náh² ca³la³ tí³ hñu³ cuáh³² quián¹³ náh²,
 jì³ hi³ cuá¹hí¹ cuá¹tsin²¹ náh² tsú² siáh³ ma³ quin³² ma³
 caun³² juú². ³⁵ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ tá¹can¹ hnoh²
 ca³tí²¹ jmi² hi³ ca³táin² quioh²¹ tsá² chun¹ tsá² ca³ma³tsau²
 hí³ tsáu², ca³la³ cun³ jmái¹ hi³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹
 hla¹ Abel tsá² chun¹ hi³ la³ tí³ jmái¹ hi³ ca³táin² jáun²
 jmí²hán¹ hla¹ Zacarías jon² hla¹ Barachías tsá² ca³jngih³²
 hnoh² hí³ ja¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³ quionh³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹
 quioh²¹ cuáh³² chín¹ ní² siáh³. ³⁶ Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³
 hnoh², hi³ tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmí²hán¹ la³jín³² tsá²
 ca³ma³tsan² tsú² hí³.

*Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² Jerusalén
 (Lucas 13:34-35; 19:41-44)*

³⁷ ”¡Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngih²³ nú²
 tí³² jè¹ Dió³², tsá² zen² Dió³² ñí¹con² nú², hi³ quí¹ jlan¹
 nú² quín¹! ¡Hliáun³ jéin³² bíh¹ jmí¹ hno²¹ jná¹³ hi³
 chan²¹ jon³zih¹ hnú² la³jmí¹ chan² cá¹hio³ cu³li²¹ jon² ñeh²
 chí¹pí¹³; tí³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² ca³li³hnáuh² yáh³ la³
 jáun²! ³⁸ Sá¹ní² jie³, tiú²uú² taunh²¹ yáh³ jná¹³ hó¹ñi³²,
 [jáun² má²ca³ta³huen¹³ bíh¹ hnú²]. ³⁹ Hi³ juanh³² jná¹³
 siáh³, tiú²uú² jie¹ yáh³ hnú² jná¹³ ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³²
 jmái¹ hi³ juáh¹³ nú²: “¡Hénh³ ma³ chun¹ Tsá² cuá¹jáunh²³
 cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²!”

24

*Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
 (Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)*

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús cua³han³ hñu³ cuáh³² chín¹,
 hi³ tá¹la³ má²cuá¹tsanh³² tsú² jáun² né³ ca³ma³janh³² tsá²
 hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ñí¹con², hi³ ca³ma³liáu³² hi³ hie³²

hná¹ hiah³² cuáh³² ñí¹con² dí². ² Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—ǂJíeh²¹ hnoh² la³jí³² hi³ lá²? Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ñí¹ lá² chau²¹ jmái¹ lí¹³ hi³ hí¹ cá² máí³ quín¹ tiú²uú² ná¹juín¹ ñí¹ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmái¹

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tsi³ máh³ Olivos; hi³ tá¹la³ jmí¹ má²cuá¹tón²¹ tsú² tsi³ máh³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³taunh²¹ ñí¹ cuá³ tsú² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí¹ la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

—Hnú² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ líh³ lí¹³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² jáun². ǂHe³ dá² lí²¹ lí³ zia³² ní¹ má¹tí³ ñí¹ ñeih²¹ hnú², jí³ jmái¹ hi³ táuh³ tá¹ cáun² ñí¹ hué²¹ lá²?

⁴ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² náh². ⁵ Quí¹ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹: “ǂJná¹³ bíh¹ lín³ Cristo!”; jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ma³can² tsú². ⁶ Hnoh² náih¹ náh² hi³ má²zia³² hniéí² tí³ hlá² tí³ ní²; tí³la³ ha³ lí² juenh³ náh² má¹ná¹, quí¹ la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³². ⁷ Quí¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéí² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jí³ tsá² hín¹³ hué³² ñí¹ hliáun³ siáh³ quiu³ tín³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; hi³ ñí¹ hliáun³ siáh³ lí³ zia³² ho³cuóun³ jí³ hi³ qui³ jíeh³ hué³² tiá³ lín³². ⁸ Tí³la³ jí³lí³² hi³ ní² má¹ná¹, cu³ ja¹ má²ca³lí³liau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáu² tsí³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

⁹ ”Má¹jáun² jienh³ tsú² hnoh² ñí¹ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh², jí³ hi³ jngah³ tsú² ní² siáh³; hi³ tá¹ cáun² hngá¹máh³

bíh¹ lí³hau² tsú² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³. 10 Jmái¹ jáun² né³ juóun³² lín³² tsáu² tiánh³ tí³ có³² ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² ta²¹, hi³ lí³hó² lí³uon² tsú² rainh²¹, jí³ hi³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú² tu³ hna³ rainh²¹. 11 Má¹jáun² ma³jnia³² juóun³² lín³² tsá² tí¹ jáin², hi³ juáh³ hi³ lín³ *tí³² jè¹ Dió³², hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² lí³can². 12 Cun³ñí¹ hi³ cun³ jmá² cun³ jnia³² tí³ lí³mí¹ tsá²lí²hliáun²³ hi³ hlah³ hi³ hó³², jáun² juóun³² bíh¹ tsáu² tiú²uú² lí³ hnáu³ lí¹³. 13 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³. 14 Hí³ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³² né³, há¹ ngá¹³ tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ jáun² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lí¹³ lí³ cuoh²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²lí³liau³ hi³ táuh³ jmái¹.

15 "Hla¹ Daniel tí³² jè¹ Dió³² ca³hléh³ hi³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ jmu² jáun² hi³ hliáh¹³ ñí¹ híen¹. Jáun² ní¹juáh³ má²jéh³² hnoh² hi³ hi³ jáun² má²nio² ñí¹ híen¹ né³, —ní¹juáh³ tsá² hí³² jái¹³ lá², cui¹ ngí¹³ tsú²—, 16 hi³ jáun² jmái¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ñí¹ lí³ máh³. 17 Jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tí²¹ tsáih³ hñú³ máí² tsáih³ quioh²¹, ha³ lí² cui¹ son² tsú² hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³jui³² cuon³ bíh¹ tsú²; 18 hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹naí² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³quián³ ha¹. 19 Tí³la³ jlánh¹ juo²³ tsá²mi³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², jí³ tsá² ná¹jan² dáin² tiúh²³ ní² síáh³! 20 Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun² tiá² lí³ hniáuh³² cuóunh¹ náh² jmí¹ ñí²cuóu³, hi³ sa³jun³ *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³; 21 qui¹ jmái¹ jáun² lí³zia³² cáun² uu³mí²tsí³² huáh² tsí³ cu³tí¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lí³² la³ cun³ jmí¹ lí²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lí³zia³²

bíh¹ siáh³ tí³ chí¹cáin² jáun². ²² Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² tiá² hná³² jmái¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hiá¹ jmí¹ tsán¹³; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmái¹ jáun².

²³ ”Jáun² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: “¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!”, ho³: “¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!”, ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹. ²⁴ Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau² hi³ juáh³ hi³ lín³ Cristo, jí³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ tí³² jè¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ lí²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² jí³ hua³jueh³² ní² siáh³ hi³ jáun² lí³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³. ²⁵ Sá¹ní² jie³ né³, ta³ ñeh³ bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh² jái¹³ ní². ²⁶ Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³: “¡Sá¹ní² jie³, ó³² má²zenh² ñí¹ lí³ cuá¹ quiéin²!”, ha³ lí² cua³táunh¹ náh² ñí¹ jáun². Ho³ ní¹juáh³ hi³ juáh³ tsú²: “¡Sá¹ní² jie³, lá² má²cuá³ tsú² ñéih³ lá²!”, ha³ lí² ta²¹ táunh³ náh². ²⁷ Quí¹ la³jmí¹ hia³² sí² quioh²¹ miíh³² tí³ má¹ hi³ jáun² tai³² ca³la³ tí³ ñí¹ tá²tsi²¹ hiú², la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun². ²⁸ Lí³ lin¹ bíh¹ jmái¹ jáun² la³jmí¹ lí²lin¹ ñí¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cuú² ngih³² tú²jue³².

Jmái¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²

(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ ”Jáun² la³ cun³ ní¹ má¹ca³táuh³ uu³mí²tsí³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zih² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², jí³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmái²¹ hai²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. ³⁰ Má¹jáun² jie³ tsú² lí²¹ hñu³mi³cuú² hi³ lin¹ hi³

má²cuá¹jáunh²³ Jon² tsá²mi³cuóun², hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngih³ má¹jáun², quí¹ hi³ jíen³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ jui³² ja¹ jnie² chi³cuú² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lin¹ hi³ quien² lín³² tsú². ³¹ Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jíeí³² tiá³ lín³² mí¹ñí², hi³ chan³ cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹ tsú², tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mi³cuú², la³ tí³ jo²¹ cá² táun² cá² táun².

³² ”Cuí¹ ngi¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnoh² ní¹juáh³ jmí¹ tá¹jmu¹³ hmá² hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zih³, jáun² má²ñíh¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹ jmí¹ ñí²hiú². ³³ Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jíeh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ jáun², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². ³⁴ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² lí¹³ ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá². ³⁵ Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ la³jí³² hi³ jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

³⁶ ”Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hín² jmái¹ ho³ hín² la³ nio¹ lí¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñi³². Hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² tionh² hñu³mi³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jí³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².

³⁷ ”Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ jmí¹ zian² jáun² hla¹ Noé, la³ jáun² bíh¹ uá²jai³² lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². ³⁸ Quí¹ jmái¹ jáun², ñeh² bíh¹ hi³ ja³tsauh²¹ jmái², jmí¹ ná¹cú² ná¹hính²³ tsú², hi³ ná¹jéinh³² tsú² cuo² jí³ hi³ ná¹cuen² tsú² tsá²mi³ jon² hi³ jéinh³² cuo²,

ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³hi³ hla¹ Noé hñu³ cuó² jueh³² jáun². 39 Tsá² hí³ né³, tiá² ca³li³tsin² yáh³ he³ lí¹³ ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmái², hi³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ jí³lin² tsá² hí³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mi³cuóun². 40 Jmái¹ jáun² tiáunh¹ gon³ tsá²ñuh² ñí¹nái²; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹. 41 Jmái¹ jáun² siáh³, gon³ tsá²mi³ ná¹quiuh³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³, tá¹zanh¹ bíh¹.

42 ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ná¹ñí¹ hnoh² tianh³, quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ jáunh³ Juóuh³² náh². 43 Tí³la³ cú¹ lí³ ñíh¹ hnoh² jái¹³ lá²: Sá¹jmí¹ hi³ ñi³² tsá² hñú¹³ hín² la³ nio¹ cuán¹³ háin² ta³ já¹nié², hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ cuá³² tsú² cuá¹ñí¹, hi³ tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ hí³ háin² hñú¹³. 44 Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² tionh² hnoh² hua³jan²¹; quí¹ cáun² jmái¹ hi³ tiá² lín²³ bíh¹ hnoh² jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun².

Tsá² quian²¹ chun¹ jí³ tsá² quian²¹ hláih¹
(Lucas 12:41-48)

45 ”Né³² né³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, hi³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jín³² tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hí³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³² ñí¹con² tsá² hí³, jí³ hi³ jmu³ tsú² siáh³ héih³² hín² la³ nio¹ lí¹³ jmu³ tsú² má³². 46 Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³ ní¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³ ní¹ má¹cuanh³². 47 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsá² hí³ má²chá³² la³jí³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú², hi³ jáun² tí³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³. 48 Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ tsá² quian²¹ hí³ né³, hi³ cuá¹lín²³ hi³ tiá² má²jáunh³ yáh³ juo¹³, 49 hi³ jáun² tsá² quian²¹ rainh²¹ bíh¹ cuá¹quí² cuá¹quiunh² jí³ hi³ cuá¹cú² cuá¹hính²³ hi³ cuá¹má²héinh³²

siáh³ quionh³ tsá² hen²; ⁵⁰ jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun² jmái¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹ tsú², caun² o¹rá¹ hi³ tiá² ñi³² tsú² siáh³. ⁵¹ Hi³ jáun² má¹jáun² ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí³, hi³ jáun² má¹lí³² jáun² zen³ tsú² ñí¹ ca³tin¹ tsa³táunh¹ tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³hó² tsa³jngih³² tiáunh¹, ji³ hi³ tsa³quí² tsa³hon³² lín³² ní² siáh³.

25

Jmu² tsú² jái¹³ hi³ ca³tin¹ quian³ tsá¹mái¹³

¹ "Jáun² né³, jmái¹ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³² lí¹³ la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ quian³ tsá¹mái¹³ tsá² ca³lí³ tén¹ ñí¹ ca³jenh² cuo² tsáu². Tsá² hí³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ jmí² no¹, hi³ jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹hen¹³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². ² Tí³la³ hñá³ tsá² hí³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ yáh³, hi³ hñá³ né³ lín³ tsá² zian² tsí³. ³ Tsá² tiá² hua³jan²¹ tiáunh¹ hí³ né³, ca³can³ sí² quioh²¹, tí³la³ tiá² ca³can³ yáh³ jmí² no¹ hi³ táuh³²; ⁴ tí³la³ tsá² zian² tsí³ hí³ né³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ zí³ ha²¹ jmí² no¹. ⁵ Tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² hí³ né³ ca³lén³ bíh¹ ca³lá², jáun² ziu³ bíh¹ ca³tóh³ ñí¹ tsá¹mái¹³ hí³, hi³ jáun² ca³cuóun² la³jín³². ⁶ Hi³ jáun² ta³ hua² ca³nái³² tsú² cáun² mah¹ hi³ ñí¹juah²¹: "¡Lá² má²jaunh³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo²; huen³ náh² hi³ ñá²hinh²¹ náh² tsú²!" ⁷ Hi³ jáun² la³jín³² tsá¹mái¹³ hí³ ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³héinh³ siáh³ sí² quioh²¹. ⁸ Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hi³ ca³záih³ tsá² hñá³ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹: "Cué¹ tiá³ ca³lá² jmí² no¹ quián¹³ ñí¹con² jnoh¹, qui¹ má²ñí¹yéi²¹ bíh¹ sí² quiú¹³ jnoh¹". ⁹ Tí³la³ tsá¹mái¹³ tsá² ná¹tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³ ca³záih³

rainh²¹ la³ lá²: “Tiá² jáun² yáh³, qui¹ ní² lí¹ tiá² ca³lain²¹ yáh³ quiú¹³ dí² la³jái³²”. Ti³ re² cuá²taunh¹ náh² ní¹ hna² tsú² jmí² no¹ hi³ cuá¹liáh³ náh² quián¹³ hmóu³². 10 Ti³la³ tá¹la³ ca³ñí¹lia³² tsá¹mái¹³ hñá³ hí³ jmí² no¹ quioh²¹ né³, cuanh³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá²jenh¹³ cuo². Jáun² tsá¹mái¹³ tsá²jmí¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³, taunh³ bíh¹ ñéih³ quionh³ tsá²ñuh² hí³ ní¹ ca³jenh² cuo² tsú², hi³ jáun² ca³jna² bíh¹ ho³hñú¹³ jmí¹ lí²¹ jáun². 11 Hi³ jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³ cua³tanh²¹ tsá²mi³ hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “¡Nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³ hi³ tauh²¹ jnoh¹!” 12 Ti³la³ tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³ hi³ juáh³: “Ha³ tiá² hnoh² cuóu³² yáh³ jná¹³ tsá²mi³”.

13 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², qui¹ tiá² ñíh¹ yáh³ hnoh² ha³ líh³ chau²¹ jmái¹, ho³ hín² la³ nio¹ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² zia³² hi³ nio² jo³cuo²

(Lucas 19:11-27)

14 ”Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ lí¹³ ní¹ má¹ti³ ní¹ quianh³ Dió³² tsá² tónh³² jo³cuo² la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ ngau³ jan² tsá²ñuh² ní¹ uóunh³; hi³ jmí¹ ti³ ní¹ cua³hain³² tsú² né³, ca³teh³ tsá² quian²¹, hi³ jáun² ca³chá³ dí² quie³ quioh²¹ jo³cuo² tsá² hí³. 15 Jo³cuo² jan² tsá² quian²¹ hí³ ca³chá³ tsú² hñá³ tuh³² tioh³ quiu³quia³ mei²¹ héih³² quie³ *cú¹tiáu² cun³ tá¹ hñá³, hi³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² tun³ tuh³² tioh³ quia³tún³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáu² cun³ tá¹ tun³, hi³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² cáun² tuh³² tioh³ jñéi³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáu²; ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ hiauh³ lin¹ la³ cun³ rón³² hi³ lí³ cah¹³ jmái¹ hi³ cóh³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³. 16 Tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² jáun² ca³jmú³ ta²¹ hi³ ca³ra³tsi³² quie³ jáun², hi³ jáun² ca³ta³tsaih²¹ cónh³í¹

hñá³ tuh³² quie³ jáun². ¹⁷ La³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³jmú³ tsá² ca³hiauh³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³ta³tsaih²¹ siáh³ cónh³í¹ tun³ tuh³² quie³ jáun². ¹⁸ Tí³la³ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² má¹ná¹, ngah³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹ho³² cáun² táu² hué³² hi³ ca³hmá³ quie³ jáun² quioh²¹ juo¹³.

¹⁹ ”Jmí¹ má²já²uén³ lín³² jáun² né³, cuanh³ bíh¹ juo¹³ tsú². Jmí¹ cuanh²¹ jáun² tsú² né³ ca³ngáih³ tsá² quian²¹ hi³ he³ cónh³ quie³ má²ta³tsaih²¹ tsú² la³ ma³ quin³² ma³ jan³². ²⁰ Tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² cuan³ la³ñí¹, hi³ jáun² ca³jienh³ juo¹³ cónh³í¹ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ má²ta³tsaih²¹ jáun², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Tí³², lá² nio² hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jáun², hi³ lá² nio² siáh³ cónh³í¹ hñá³ tuh³² hi³ ca³ta³tsai²¹ jná¹³”. ²¹ Jáun² juo¹³ tsú² ca³juáh³: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ hiáuh²³. Cun³ñí¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² re² la³ cun³ rón³² lí³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”. ²² Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ siáh³ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³juáh³: “Tí³², tun³ tuh³² cú¹tiáu² jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jná¹³, hi³ lá² nio² cónh³í¹ tun³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ ca³ta³tsai²¹ jná¹³”. ²³ Jmí¹jáun² ca³juáh³ juo¹³ tsú²: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lí³ héih³². Hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tih²¹ nú² la³ cun³ rón³² lí³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ hi³ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”.

²⁴ ”Tí³la³ jmí¹ cuan¹ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² né³, tsá² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³záih³ juo¹³

la³ lá²: “Tí³², jmí¹ má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnú² jan² tsá² huáh² tsí³, hi³ caun²³ hnú² cáun² hi³ tiá² lí²jñíh³, jì³ hi³ caun²³ hnú² siáh³ cáun² hi³ tiá² lí²páh³ nú². 25 Hi³ jáun² bíh¹ jmí¹ juénh² jná¹³, hi³ jáun² cu³tsa³² ca³hmá³ jná¹³ cú²jueh³² quiéih³ hnú² hñu³ hué³². Sá¹ní² jie³, lá² bíh¹ rón³² la³ cun³ rón³² hi³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² quián¹³”. 26 Jáun² juo¹³ tsú² ca³ngái³: “Hnú² tsá² quian²¹ hláih¹, juoh². Jmí¹ la³ má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ jná¹³ jan² tsá² caun² cáun² hi³ tiá² lí²jñí³², jì³ hi³ caun³² jná¹³ siáh³ cáun² hi³ tiá² lí²pá³ ná¹ hí¹ cú¹pih²¹; 27 hi³ jáun² jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ jmuh²¹ hnú² ta²¹ quie³ ní² quion²¹ jná¹³, uá¹jinh¹ hñú³ ñí¹ rá²tsi³² tsú² quie³ bíh¹ jmí¹ cuá¹tionh² nú², hi³ jáun² jmí¹ cuanh²¹ jná¹³ jmí¹ má²lí¹³ héih¹ jná¹³ hi³ má²tsin² bíh¹ quie³ quion²¹”. 28 Hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² la³ lá²: “Quin³² náh² tuh³² tloh³ quie³ ní², hi³ jáun² cuéh³ tsá² quian³² quia³ tuh³² cú¹tiáu². 29 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹, hi³ jáun² tí³ lí¹ tú² lí¹ ziaun²³ bíh¹ quioh²¹ tsú² lí¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ tsú² la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². 30 Hi³ jáun² tí³ cheih³² ñí¹ já¹nié² tion³ náh² tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ ní², hi³ jáun² ñí¹ ní² cuí¹ cha³háu³ jì³ hi³ cuí¹ cha³qui² cha³hon³²”.

*Jmá*¹ hi³ tá¹tsin¹ héih³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

31 ”Jáun² né³, ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ lin¹ hi³ quien², quionh³ tsú² jì³lin² tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² tionh² hñu³mi³cuú², hi³ jáun² má¹jáun² né³ cuá³² tsú² ñí¹ hmá²si¹ quioh²¹, ñí¹ lí³ cú²tú¹ cú²lí¹³. 32 Má¹jáun² cuú¹ ngih¹³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², hi³ jáun² tson³ dí² tsá² hí³ la³jmí¹ jmu² jan² tsá² jmu² hua³hí¹³

jáh³, hi³ cánh³ chan² tsú² *já¹ziáh², hi³ cánh³ chan² tsú² siáh³ zéin¹. ³³Já¹ziáh² chan³ tsú² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hi³ jáun² zéin¹ né³ chan³ tsú² tí³ cuá² cáun¹.

³⁴ ”Má¹jaun² né³, Tsá² lín³ hí³ Re²¹ záih³² tsá² tionh² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹: “Ñá²taunh¹ hnoh² tsá² má²ca³ma³mieh² Ñuh³² jná¹³; tíonh³² náh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², ñí¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quián¹³ náh² ca³la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² tá¹ cáun² mi³cuú². ³⁵ Quí¹ jmí¹ ca³lí³ ñí¹cuóun²¹ jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ má³² hi³ ca³cúh³²; jmí¹ lí²¹ hí¹quieín² tsin³² jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ jmái² hi³ ca³áih³² jná¹³; jmí¹ lí¹ ca³tí³ ca³ngí³ jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ hñú³. ³⁶ Jmí¹ lí²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, ca³cuéh¹ bíh¹ hnoh²; jmí¹ ca³lí³ tsáun¹ jná¹³, ca³ñí¹jie¹ bíh¹ hnoh²; hi³ ca³ñí¹jie¹ bíh¹ siáh³ hnoh² jmí¹ cá¹hú²¹ jná¹³ hñú³mí¹ñí²”.

³⁷ ”Hi³ jáun² tsá² má²ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² né³ lí¹³ juáh³ la³ lá²: “Tí³², ¿hín² dá² jmí¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú² hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hi³ ca³quieíh³? Ho³ ¿hín² dá² jmái¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú² hi³ hí¹quieín² honh², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ jmái²? ³⁸ ¿Líh³ dá² ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lí¹ ñí³tí¹ ñí³ngíh¹, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hñú³? Ho³ ¿líh³ ca³lí³ hniauh³ hanh² nú², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³? ³⁹ ¿Hín² jmái¹ ca³lí³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñú³mí¹ñí², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³ñí¹neh²¹?”

⁴⁰ ”Hi³ jáun² Re²¹ hí³ né³ nga³ la³ lá²: “Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ca³jmuh³ náh² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² tsí¹juí³ renh² jná¹³ lá², ñí¹con² jná¹³ bíh¹ lí³jmuh³ hnoh² hi³ jáun²”.

⁴¹ ”Ñí¹ má¹lí³² jáun² né³ záih³² tsú² tsá² tionh² hí³ tí³

cuá² cáun¹ la³ lá²: “Tí³ ní² cuá²táunh¹ hnoh², hnoh² tsá² má²ca³ta³tonh¹ ní¹ hlah³, cuá²táunh¹ náh² ja¹ sí² tiá² tón³² jmái¹ yéi³² ní¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quioh²¹ tsá² hláinh¹ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³. ⁴² Quí¹ jmí¹ lí²¹ ní¹cuóun²¹ jná¹³, tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² má³² cuh²¹ jná¹³; jmí¹ lí²¹ hí¹quiéin² tsin³² jná¹³, ha³ tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² jmái² hi³ aih²¹ jná¹³; ⁴³ jmí¹ lí¹ ca³tí³ ca³ngí³ jná¹³ siáh³, ha³ tiá² hñú³ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh². Jmí¹ lí²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, tiá² lí¹ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² hí¹ cá² tsonh². Jmí¹ ca³lí³ tsáun¹ jná¹³ jí³ hi³ ca³hú³² jná¹³ siáh³ hñu³mi¹ñí², ha³ tiá² hnoh² ca³ñí¹jie¹ yáh³ jná¹³”.

⁴⁴ ”Má¹jáun² né³, tsá² hí³ lí¹³ nga³: “Tí³², ¿líh³ dá² ca³neh²¹ jnioh¹ hi³ hnú² ní³ngíh¹ ní¹cuon¹³ ho³ hi³ ní¹húh² nú² jmái²? ¿Líh³ ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lí¹ tí¹ lí¹ ngíh[?] Ho³ ¿hín² dá² jmí¹ ca³lí³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mí¹ñí², hi³ jáun² jnoh¹ né³, tiá² ca³má¹hau¹?”

⁴⁵ ”Jáun² Re²¹ né³ nga³ la³ lá²: “Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², lí³ua³ cáun² hi³ tiá² lí²jmuh³ náh² ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² tsí¹juí³ lá², ní¹con² jná¹³ bíh¹ tiá² lí²jmuh³ náh²”.

⁴⁶ ”Má¹lí³² jáun² tsa³táunh¹ tsá² hí³ ja¹ sí² ní¹ tsa³ma³tso² tsí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², tí³la³ tsá² ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² má¹ná¹, tsa³tánh¹ ní¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

26

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³, jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

2 —Má²ná¹ñh¹ hnoh² hi³ yó³² tí²¹ *Jmí¹híen¹; hi³ jáun² jná¹³ né³, Jon² tsá²mi³cuóun², ton³ tsú² crei²¹ jmái¹ jáun².

3 Hi³ jáun² né³, jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ñí¹ lí³ ñí¹ta²¹ quioh²¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹, quionh³ tsú² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². 4 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí². 5 Jáun² ca³juónh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmái¹ má¹ná¹, qui¹ ho³ sa³ ní² lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

*Jan² tsá²mi³ sé²³ jmí² má²ró³² chí¹ Jesús
(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)*

6 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Beta-
nia, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ “tsá² lín³ *mi³ho²¹
péin³”, 7 hi³ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ hi³ quian³² cáun²
tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro, hi³ ha²¹ no¹ má²ró³²,
cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Tá¹la³ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹
mesa ca³sé³ tsá²mi³ hí³ no¹ má²ró³² jáun² chí¹ tsú². 8 Jmí¹
ca³jíe³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jáun², jáun² ca³míh³
tsí³, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ qui² lí¹ hin²³ yáh³ tsú² hi³ ní²? 9 Hi³
ní² dá² cáun² hi³ jmí¹ lí¹³ tsa³hnái¹ hmuh²¹ bíh¹, hi³ jáun²
quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

10 Jesús né³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsá²mi³ lá²? Qui¹
cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³.
11 Qui¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³
hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² yáh³
cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². 12 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³

má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá² ñí¹con² jná¹³, hi³ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³², má²lí²jmú³ tsú² hua³jan²¹ hi³ ca³ti²¹ jmái¹ hi³ tsa³haun³ bíh¹ jná¹³. ¹³ Qui¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tin¹ tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

¹⁴ Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², tsá² jmái² Judas tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot ñéi¹ hi³ ca³ñí¹lien¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, ¹⁵ hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—¿Cónh³ cuéh¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ jienh²¹ jná¹³ Jesús?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³cué³ quiu³quia³ héih³² quie³ hu²¹ quiún³ *cú¹tiáú² la³ ma³ cáun². ¹⁶ La³ cun³ jmí¹jáun² ca³hnauh² Judas tsí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús ñí¹con² tsá² hí³.

Jesús jmu² má³² hí³ lí³ nóh³² ca³ti²¹ hi³ jún³

(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-34)

¹⁷ Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³, jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ja³janh³² hi³ ca³ngái³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² hi³ cúh¹³ hnú²?

¹⁸ Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hñú¹³ jan² tsá²ñuh², hi³ cuá²zéih³ náh² la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: Má²ñí¹chau²¹ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² hñuh³² hnú²

jmu¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹ ná¹ tsá² hain²¹ ti³ con² ná¹⁷.

¹⁹ Hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² Jesús ca³jmú³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun², hi³ ca³ñí¹jmú¹³ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹.

²⁰ Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³ ca³cuá³ Jesús ñí¹ mesa quionh³ tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con²; ²¹ hi³ tá¹la³ ná¹jmu² tsú² jáun² má³² né³, ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ja¹ quián¹³ náh² ní² zian² jan² tsá² né³bí¹ jienh³ jná¹³.

²² Jmí¹jáun² jlánh¹ hlaih³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ ca³ngáih³ Jesús ma³ quin³² ma³ jan³², hi³ juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

²³ Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tsá² hí³ bíh¹ jienh³ jná¹³, tsá² cáun² uon² cuh³² jná¹³ quiúnh¹ bíh¹. ²⁴ Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuoun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² jui³² hi³ ca³tin¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; ti³la³ juo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lí³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

²⁵ Jmí¹jáun² ca³hléh³ Judas tsá² jienh³ hí³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ján³, la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² bíh¹.

²⁶ Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí² ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéih³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngu³ quion²¹ jná¹³.

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³can³ dí² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hính³ náh² la³jín³² hi³ lá², 28 quí¹ hi³ ní² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hi³ táin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ juóun³² tsáu², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú²; la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹. 29 Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³ jmái¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ Pé¹ nó³² tí³ có³²

(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:31-38)

30 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hie³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³ máh³ Olivos. 31 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tin¹ jná¹³ já¹niéi² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jngih²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”. 32 Tí³la³ ní¹ má¹ca³jeh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

33 Hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³ có³² ñí¹con² hnú², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cun³ tiá² jáun² yáh³.

34 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹niéi² lá² bíh¹ cánh³², ñeh² bíh¹ hí³ hau³ cá¹háu², juánh¹³ hnú² hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

35 Tí³la³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáin³ hi³ jún³ jná¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tí³ có³².

La³jín³² bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ñí¹ hná¹ jáun² ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu², ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

³⁶ Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ Jesús quionh³ tsá² quionh³ cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lien¹ jná¹³ Dió³² ñí¹ zio¹.

³⁷ Jáun² jí³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, la³ má²quionh³ tá¹ gon³ jon² Zebedeo; jmí¹jáun² ca³lí³liau³ hi³ ca³ta³no¹ hlah³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hi³ ca³la³ hi³ ca³hu³ ca³jngih³ lín³² tsí³ tsú². ³⁸ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lí²³ cun³ñí¹ hi³ ja³²lí³ hlah³ nio² tsin³². Tí³la³ hnoh² tianh³ náh² ñí¹ lá², hi³ ná¹ñí¹ náh² quiúnh¹ jná¹³.

³⁹ Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tí³ chí¹ján³, hi³ jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hi³ ca³hiéih³ ñí¹ la³ tí³ hué³² hi³ ca³mí³ ñí¹con² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, sá¹jmí¹ hi³ lí¹³ bíh¹ hi³ liau¹ nú² tiá³ jná¹³ hi³ ca³tí²¹ jmái² tsíh³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ aih²¹; tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

⁴⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hain²¹ hí³ tí³ con², jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ cá¹chánh²¹ dí² jáun²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—ǵHí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ pih²¹ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnoh² hi³ tianh¹³ náh² ná¹ñí¹ quiúnh¹ jná¹³? ⁴¹ Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Qui¹ hua³jan²¹ lín²¹ bíh¹ hún¹ jmí²chí³ quián¹³ náh², tí³la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

⁴² Jáun² ngau³ siáh³ tsú² ca³tí³ tenh³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, ní¹juáh³ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ tiá² há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³mí²tsi³² lá², cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

⁴³ Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmí¹ cuanh²¹ dí², qui¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ má²tioh³ ziu³ ñí¹ tsú². ⁴⁴ Jáun² ca³chan³ tsú² tsá² hí³ hi³ ngau³ siáh³ ñí¹ má²hnaih³² jéin³² hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² hi³ ñí¹ zeh¹ dí² la³ cun³ hi³ má²lí²zéih³² dí² jmí¹tin². ⁴⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²; hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—ǵHí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hi³ ná¹cuóun¹ náh²? Sá¹ní² jie³, má²cá²chó³² bíh¹ jmá¹ hi³ jienh³ tsú² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³. ⁴⁶ Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; qui¹ ní² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³ má²hí¹quionh³ tsú² juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² mí¹tá³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jí³ tsá² ná¹quian³² hmá² ní² siáh³. Tsá² zéi¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². ⁴⁸ Judas tsá² ca³jienh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jái¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³

dí² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² tson³”.

⁴⁹ Jmí¹jaún² ca³ja³janh³² tsú² ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³:
—¡Hia² nú² Tí³²!

Hi³ jaún² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú². ⁵⁰ Jáun² Jesús ca³ngái³:
—Há²mei²¹ quiú¹³, tia³juí³² jmu³ la³ cun³ hi³ má²ca³lín¹³
nú² jmúh¹³.

Hi³ jaún² la³ cun³ jmí¹jaún² ja³taunh²¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³
hi³ ca³zanh³ Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

⁵¹ Jmí¹jaún² né³, jan² tsá² quionh³ Jesús ca³chí² mí¹tái³
hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³
cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hien¹. ⁵² Jáun²
Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Tiáunh¹ mí¹tái³ quián¹³ ñí¹ jmí¹ hu²¹; quí¹ ní¹juáh³
tsá² jmu² hnié¹² cun³quionh³ mí¹tái³, ja³bí¹ cun³quionh³
mí¹tái³ bíh¹ siáh³ jún³ tsú² hnga². ⁵³ ¿Há¹ tiá² ñíh¹ nú² hi³
jnë¹³ jmí¹ lí¹³ mí¹³ ñí¹con² Ñuh³², hi³ jaún² hí³ jmí¹ lí¹³ zen³
cun³ quiéinh³ nio² quiú³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² jmí¹
lí¹³ ma³hau³? ⁵⁴ Tí³la³ sá¹jmí¹ la³ jaún² né³, jaún² tiú²uú²
jmí¹ zia³² yáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³
ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jaún² hi³ ca³tí²¹ lí¹³ la³ lá².

⁵⁵ Jmí¹jaún² ca³záih³ Jesús tsá² cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh²
mí¹tái³ jí³ hmá² ní², hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³ la³jmí¹
lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? Jmá¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmí¹
ñí³² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh²
hñu³ cuáh³² chín¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh²
náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. ⁵⁶ Tí³la³ la³jí³² hi³ ní² má²ná¹lí²³
hi³ jaún² lí¹³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jaún² ñí¹ Sí² bíh¹,
hi³ ca³jmú³ jaún² tsá² ca³lin³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin².

Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Hi³ jáun² né³, tsá² ca³zanh³ hí³ Jesús hi³ tson³ ca³ñí¹jan² Jesús ta³ ñí¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹; ñí¹ jáun² jmí¹ má²ná¹ngih³² tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². ⁵⁸ Tí³la³ Pé¹ né³, uóunh³ chí¹cáin² bíh¹ ngau³ cu³hna²¹ dí² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² híen¹; ñí¹ jáun² hi³, hi³ ca³cuá³ quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³ jáun² lí¹³ jí³ ní¹juáh³ he³ lí¹³.

⁵⁹ Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ quionh³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ hnauh² he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, uá¹jinh¹ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái², hi³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²; ⁶⁰ tí³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú², uá¹jinh¹ juóun³² tsá² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² hi³ ca³tin¹ tsú². Ñí¹ ca³táuh³ né³ ca³ma³jnia³² gon³ tsá² ca³ma³tson² jú¹ tí¹jái², ⁶¹ tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² ca³juáh³: “Jná¹³ tin² tsunh²¹ hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² ñí¹ cá²hní² jmáí¹ ziúh¹ jná¹³ siáh³”.

⁶² Jáun² tsá² cuá¹lín³ hí³ mí²tsá² híen¹ ca³náu² hi³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ nú²? ¿He³ dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hi³ ca³tin¹ hnú²?

⁶³ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹. Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³juáh³ siáh³:

—Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² taunh³² jná¹³ hnú² hú¹mu³héih³² ní¹juáh³ tiá² juáh¹³ hnú² jú¹ tson²; jáun² né³, ¿hí¹ hnú² uá¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³²?

64 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ján³, lín³ jná¹³ la³ cun³ juánh³ hnú² ní². Ja³bí¹ juo³ jná¹³ siáh³ hnoh², hi³ chau²¹ jmái¹ jien¹ hnoh² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², jí³ hi³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mi³cuú² jui³² ja¹ jnie².

65 Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² híen¹ ha¹, [hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tí³² tsí³ jái¹³ jáun²,] hi³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² lá² má²lí²chú² lí²lén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹; ¿he³ láih³² sa³ ca³lí³fí¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? Quí¹ ní² bíh¹ má²lí²niéih² hnoh² jú¹ hlah³ hi³ má²lí²hléh³² tsú²; 66 jáun² né³ ¿he³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²hniáuh³² bíh¹ jún³ tsá² ní².

67 Jmí¹jáun² ca³tiu³ ca³hñe³ dí² ní¹, jí³ hi³ ca³ma³qui³ ma³jno³² dí² siáh³. Hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³pá³ hi³ ní¹ tsú² 68 ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hnú² Tsá² lín³ Cristo, ¿chí³ jái¹³ neh²¹, hin² tsánh² lí²po³!

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

69 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ ñéih³ ní¹ lí¹ hó²¹, ja³ jan² tsá²mi³ lín³ quian²¹ tsá² hñú¹³, hi³ ca³juáh³:

—Ja³bí¹ hnú² uá²jai³² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús tsá² hín¹³ ó³² tí³ Galilea.

70 Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³; la³ lá² bíh¹ ca³záih³ dí² tsá²mi³ hí³ ta³ ní¹ la³jín³² tsá² tionh² hí³:

—Hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hi³ juánh³ hnú² ní².

⁷¹ Pé¹ jmí¹ má²cuá¹tsanh³² ho³hñú¹³ jmí¹ ca³jíe³ siáh³ jan² tsá²mi³ lín³ quian²¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun²:

—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmí¹ ngi³² quionh³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

⁷² Siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ cónh³í¹ cu³ jéin³² ca³la³ hi³ hien² Dió³², hi³ juáh³:

—¡Hú⁴tá¹ tiá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ tsá² hien²³ hnú² ní², juú¹ néh¹!

⁷³ Jmí¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ má²janh² ñí¹ zenh¹ Pé¹ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ hnú² uá²jai³² jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hí¹ ca³la³ tí³ jái¹³ quián¹³ yáh³ hnú² lin¹.

⁷⁴ Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Pé¹ hi³ hien² Dió³² ca³la³ hi³ tanh² siáh³ hú¹mu³héih³² hnga², hi³ juáh³ hi³ cun³ tiá² cuóun³² bíh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hó³ jan² cá¹tsó³. ⁷⁵ Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³zái³ jáun² Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnú² juáh¹³ hñaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Jmí¹jáun² cua³han³ Pé¹ tí³ cheih³² hi³ ca³ñí¹hó² ñí¹jngih³² lín³².

27

Jíenh²³ tsú² Jesús ñí¹con² Pilato

(*Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*)

¹ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², ca³ma³ren²¹ jái¹³ he³ lánh³ rón³² jngih³ Jesús. ² Jáun² ca³hñéi³² dí² tsú², hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato tsá² lín³ ta²¹.

Jmí¹ jun¹ Judas

³ Ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ Judas tsá² ca³jienh³ hí³ Jesús hí³ má²lí²jmú³ tsáu² héih³² hí³ jngih³ tsú² Jesús, jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³jeinh²¹ tsú², hí³ jáun² ca³ñí¹caun² cú²jueh³² quie³ quiu³quia³ héih³² *cú¹tiáu² jáun² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³², ⁴ hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Tso³ bíh¹ má²lí²jmú³² jná¹³ hí³ má²lí²jienh²¹ jná¹³ jan² tsá² tiá² tso³ ren².

Ti³la³ tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿Hi³ he³ dá² ca³ta¹ jnoh¹ hí³ ní²? ¡Hi³ ní² dá² má²ta³can¹ hnú² huen² bíh¹!

⁵ Hi³ jáun² Judas ca³ñí¹cui³² quie³ ñéih³ ñí¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ hí³ ca³ñí¹tiáunh¹³ zió³ lá¹.

⁶ Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³jieh³ quie³ jáun², hí³ jáun² ca³juónh³ la³ lá²:

—Tiá² lí¹³ yáh³ toh²¹ dí² quie³ lá² hñu³ cuó² quioh²¹ hí³ lí¹ cue³² tsáu² ñí¹con² Dió³², quí¹ hmah²¹ quioh²¹ jmi² bíh¹ la³².

⁷ La³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hí³ lá³² cáun² hué³², hué³² hí³ jmí¹ téh²³ tsú² “Hué³² Quioh²¹ Tsá² Jmu² Hia³²”, hí³ jáun² zia³² ñí¹ lí¹³ hón³² tsú² tsá² hué³² siáh³. ⁸ Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, jáun² “Hué³² Jmi²” má²téh²³ tsú² hué³² jáun² la³ tí³ ta³né³². ⁹ La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hla¹ Jeremías *tí³² jé¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Ca³caun² bíh¹ tsú² tá¹ quiu³quia³ héih³² cú¹tiáu² jáun², la³ cun³ tí³ hmah²¹ hí³ ca³jmú³ jáun² tsá² *Israel, ¹⁰ hí³ jáun² cun³quionh³ quie³ jáun² bíh¹ ca³lau² tsú² ñí¹nái² quioh²¹ tsá² jmu² hia³², la³ cun³ rón³² héih³² hí³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³”.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹¹ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³ ca³ ñí¹ jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹ lín³ hí³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³ hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?
Jesús né³ ca³ ngái³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

¹² Tí³ la³ jmí¹ ca³ chá³ tsá² ná¹ lín³ mi³ jmú³ tso³ quionh³ tsá² daun³² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiú² uú² hi³ ca³ ngái³ Jesús.
¹³ Jáun² Pilato ca³ juáh³ siáh³:

—¿Tí¹ náih³² hnú² la³ jí³² la³ cun³ hi³ ná¹ juáh²³ tsú² ní² quián¹³ hnú²?

¹⁴ Tí³ la³ la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ Jesús, hi³ jáun² lí¹ ca³ ja³ cáun² bíh¹ tsí³ tsá² lín³ hí³ ta²¹.

Má² ma³ ngái³ tsú² Jesús

(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

¹⁵ Hi³ jáun² né³, tsá² lín³ hí³ ta²¹ jmí¹ tan² hi³ líon³² jan² tsá² tson³ tá¹ la³ *Jmí¹ híen¹ ní¹ juáh³ hin² tsánh² mi³² tsáu² hi³ liáun³. ¹⁶ Jmí¹ jáun² jmí¹ cuá¹ hún¹ jan² tsá² tson³ hñu³ mí¹ ñí², tsá² jmái² Barrabás, jan² tsá² jlánh¹ má² ná¹ ñi³² juóun³² tsáu² hi³ hian² tsí³. ¹⁷ Jáun² jmí¹ ca³ ngih³² jáun² tsá² juú² né³, ca³ ngái³ Pilato ñí¹ con² tsú²:

—¿Hin² tsánh² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³? ¿Hí¹ Barrabás, ho³ Jesús tsá² téh²³ tsú² Cristo uá¹?

¹⁸ Quí¹ jmí¹ má² ca³ lí³ tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ñí¹ con² hí³ dí² cua³ jan² tsú² Jesús.

¹⁹ Né³² né³, tá¹ la³ jmí¹ cuá¹ tón²¹ Pilato ñí¹ ta²¹ quioh²¹, jáun² ñí² cuo² tsú² ca³ zen³ jái¹³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² lí¹

hú³² hnú² quiúnh¹ tsá²ñuh² chun¹ ní², qui¹ jmí¹ hua² hmái³ lí²ma³tso¹ lín²¹ jná¹³ tsin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² ní² jmí¹ lí²quí³ jná¹³”.

20 Tí³la³ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ né³, ji³ tsá²daun³² ní² jlánh¹ ca³hlí² ca³liéinh³² tsáu² hi³ hniáuh³² hiu³ mí³² tsú² hi³ liáun³ Barrabás, hi³ jáun² né³, cuí¹ jun¹³ Jesús. 21 Jáun² tsá² lín³ ta²¹ ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² tsá² gon³ ní² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³?

Jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¿Barrabás bíh¹!

22 Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² Jesús tsá² teh³² náh² lá² Cristo?

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¿Crei²¹ ton³ tsá² ní²!

23 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Tí³la³, ¿he³ dá² hi³ hlaih³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Tí³la³ tsá² hí³ né³, tí³ lí³mí¹ ca³tí³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¿Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

24 Jmí¹ ca³jíe³ Pilato hi³ tiá² hi³ lí²³ yáh³ jmu³ dí² hí¹ cáun², qui¹ sa³ lí³mí¹ tiá³ siaun³² taunh³² bíh¹ tsá² hí³, jmí¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quián³ tsú² jmái², hi³ jáun² ca³liah³ dí² cuo² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² hí³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ tiá² rá¹can² jná¹³ hi³ jún³ tsá²ñuh² [tsá² tiá² hi³ ren²] lá², má²ca³tin¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² hi³ ní².

25 Hi³ jáun² la³jín³² tsáu² ca³ngái³ la³ lá²:

—jJnoh¹ la³ má²quiúnh¹ jon³zih¹ cuí¹ rá¹can² jnoh¹ jmí²hán¹ tsá² ní²!

²⁶ Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³lión³² bíh¹ cú²jueh³² Pilato Barrabás hí³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñu¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jienh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

²⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hliáu³ joh¹ tsá² ho² ta²¹ ca³jan³ Jesús tí³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuú² ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ rainh²¹ cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ Jesús. ²⁸ Jmí¹ jáun² ca³chí² dí² ha¹ hi³ jmí¹ quih³², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², ²⁹ hi³ ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³² la³juah²¹ dúh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. Jí³ hi³ ca³zianh³ dí² tsú² siáh³ cáun² hmá² tiéi¹³ tí³ cuá² chu²¹ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hmá² híh¹. Jmí¹ jáun² ca³cónh³² dí² cú²nga¹, hi³ ca³di³qui³ di³jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ zaih³² dí² la³ lá²:

—jCuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

³⁰ Ja³bí¹ ca³tiu³ ca³hñéi³² dí² tsú² siáh³, hi³ cán²³ dí² siáh³ hmá² hi³ zianh³² jáun² Jesús hi³ pá²³ dí² chí¹. ³¹ Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jan³ dí² hi³ ca³ñí¹ton¹³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jienh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹; tsá² hí³ ca³di³quian³ tsú² jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ cha¹³ Jesús.

33 Tá¹la³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² tsí³ máh³ míh¹ téh²³ tsú² Gólgota, (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”).

34 Ní¹ jáun² jmí¹ cueh³² dí² Jesús mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³ hi³ hính³, hi³ má²jan² mí³ hi³ jmu² hi³ tiá² lieih²¹ tsú²; tí³la³ jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² cú¹píh²¹ né³, tiú²uú² ca³he³ yáh³ hính³.

35 Ta³ má²chí¹tón²¹ jáun² Jesús crei²¹ né³ ca³chí² hliáu³ jái¹³, hi³ jáun² jíe³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú². [La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jan² hla¹ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: “Ca³tsáunh³ tsú² hán² jná¹³ cun³quionh³ hi³ ca³chí² jái¹³”.] 36 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tiánh³ ní¹ jáun² hi³ ná¹jmu² hua³hí¹³. 37 Jáun² ta³ chí¹ Jesús ca³tón³ tsú² huéh³ hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³tí²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Tsá² lá² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”.

38 Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹. 39 Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ní¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeih³² chí¹ bíh¹ tsú², 40 hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ hien¹ quiú¹³, hi³ jáun² ní¹ cá²hní² jmái¹ jáun² né³ jmóuh¹ nú² siáh³, né³² né³, lion¹ huen²! Ní¹juáh³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnú² Jon² Dió³², hi³ jáun² né³, ¡son² ní¹ chí¹tón²¹ nú² ní² crei²¹!

41 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ siáh³ ca³cónh³² cú²nga¹ Jesús, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú² ní², hi³ juónh²³ la³ lá²:

42 —Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², tí³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ lión³². Ní¹juáh³ tson² bíh¹ lín³ tsú² Re²¹ Juo¹³ dí² tsá² Israel, jáun² cú¹ son² tsú² ní¹ crei²¹ hnga², hi³

jáun² má¹jáun² tanh¹³ dí² ta²¹. ⁴³ Má²ca³chá³ tsú² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², jáun² né³² né³, cuí¹ liáu²¹ Dió³² ní¹juáh³ hi³ tson² hniau³; qui¹ Jon² Dió³² yáh³ ni³² má²ca³juáh³ ñí¹con² dí².

⁴⁴ Hí¹ la³ tí³ tsá² háin² jmi¹ ná¹tón²¹ jáun² crei²¹ cu³tsa³² quionh³ yáh³ tsú² ca³quiu³ ca³je³ siáh³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-37)

⁴⁵ Hi³ jáun² jmi¹ tí³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ tí³ la³ nió¹ hni³² tí³ ca³hláu³. ⁴⁶ Jáun² la³ cun³ jmi¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”)

⁴⁷ Ma³ jan² tsá² jmi¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³nái³², hi³ jáun² ca³juáh³:

—Líh³ tsá² jmi¹ lín³ hí³ tí³² jë¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².

⁴⁸ La³ cun³ jmi¹jáun² né³ ngau³ jan² tsá² jmi¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² cú²hé², hi³ ca³ñí¹quián¹³ cáun² chí² náh² hinh²³ jmaí² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ quionh³ mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² ca³dí³chí³ dí² hná¹³ hmá² tiéi¹³ hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús, hi³ hnió³ dí² hinh³. ⁴⁹ Tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—Ní² tín² cuí¹ lí³ cu³ ní²; cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ hi³ já³² Líh³ hi³ ja³liau³.

⁵⁰ Jáun² Jesús ca³hóh³² siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² tiá³ lín³², hi³ jmi¹ lí²¹ jáun² né³ cua³ha³ tsí³. ⁵¹ Hi³ jáun² la³ cun³ jmi¹jáun² ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ hmih³² jmi¹ hí¹jnái²³ ñí¹ jlánh¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, hi³ ca³lí³liau³ tí³ chí³cuú² hi³ tsa³ la³ tí³ hué³². Jmí¹jáun² ca³jíeh³ siáh³

hué³², hi³ jáun² hláu² né³, ca³juú² ca³tsún^{h2}, ⁵² hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³qui³ ca³niá³ siáh³ tá²hón³²; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ juóun³² lín³² yáh³ hla¹ ca³jenh¹³, tsá² jmí¹ má²ná¹chan¹ joh¹ Dió³². ⁵³ Tsá² hí³ ca³huén² hñu³ tá²hón³² jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun² Jesús máh³, hi³ jáun² taunh³ já¹ juú² Jerusalén, juú² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²; ñí¹ jáun² ca³jíe³² juóun³² lín³² tsáu².

⁵⁴ Né³² né³, jmí¹ ca³jíe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² romano hi³ má²jíeh²³ hué³² jí³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ ñí¹ hná¹ jáun² ní² siáh³, quionh³ hliáu³ joh¹, tsá² jmí¹ ná¹jmu² hi³ hua³hí¹³ Jesús, jí³lin² bíh¹ tsú² ca³juén^{h2} lín³², hi³ jáun² ca³juónh³ tiáunh¹:

—jCu^{3tí³} bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní²!

⁵⁵ Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ juóun³² tsá²mi³ hi³ jmí¹ ná¹jíe²³ ñí¹ uóunh³, tsá² hí³ jmí¹ má²ca³ñi³taunh¹ cu³hna²¹ Jesús ca³la³ tí³ hué¹³ Galilea, jí³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³.

⁵⁶ Já¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réri³ tsá² ja³ juú² Magdalá, jí³ Má²réri³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Sé³², jí³ mí¹ziú¹³ tsá¹ jon² Zebedeo ní² siáh³.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ Jáun² jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsi²¹ hiú² né³, cuan³ jan² tsá²ñuh² tsá² hánh³, tsá² jmái² Sé³², tsá² hí³ zian² juú² Arimatea; ja³bí¹ tsá² hí³ jmí¹ má²lín³ tsá² hen² tí³ con² Jesús. ⁵⁸ Jáun² ñíe¹ hi³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús ñí¹con² Pilato; jmí¹jáun² ca³jmu³ Pilato héih³² hi³ jienh³ tsú² hla¹ Jesús ñí¹con² tsá² hí³. ⁵⁹ Jáun² Sé³² ca³cón³² hla¹ hi³ ca³tsáinh³² dí² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² hi³ ná¹jí²¹ hi³ lí³ cun³quionh³ mí²ñi³² lino; ⁶⁰ hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun²

hñu³ tá²hón³² hmai²¹ ñí¹ jmí¹ má²ca³hó³ dí² hnga² hñu³ hláu². Jmí¹ má²lí²jnaí³² dí² jáun² ho³ tá²hláu² quionh³ cá² má³ quín¹ pa²¹ né³, jáun² ngah³. ⁶¹ Hi³ jáun² la³ re² ho³ tá²hón³² jáun² jmí¹ tionh¹ tá¹ gon³ Má²réi³, tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá ji³ Má²réi³ jan² ní² siáh³.

Hliáu³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ tá²hón³² quioh²¹ Jesús

⁶² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² hi³ ná¹jueh³² *Jmí¹hien¹, jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ la³ má²quionh³ tsá² *fariseos ca³ñí¹jien¹³ Pilato, ⁶³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Hnú² tsá² ho² ta²¹, má²tsau³² tsí³ jnoh¹ hi³ tá¹la³ jmí¹ zian² tsá² tí¹ jáin² hí³ ca³juáh³ hi³ ñí¹ cá²hni² jmái¹ neh¹ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹. ⁶⁴ Jáun² né³, chú³² zen¹³ nú² tsá² tsa³jmu³ hua³hí¹³ ca³la³ tí³ ñí¹ ca³táih¹³ cá²hni² jmái¹, quí¹ ní² lí¹ já¹taunh²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ta³ já¹niéi² hi³ tsa³chin² hla¹, hi³ má¹lí³² jáun² né³ záih³² tsáu² la³ lá²: “¡Má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹!” Quí¹ jú¹ tí¹jái² ñí¹ ca³táuh³ jáun² dá² lí¹³ cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ la³ cónh³ bíh¹ tí¹jái² la³ñí¹ jáun².

⁶⁵ Jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Ó³² tionh² cun³ nió³ hliáu³. Cuá²táunh¹ náh² quiúnh¹ tsú², cuá²jmu³ náh² hua³hí¹³ re² lín³² tá²hón³² la³ cun³ ñí¹lí²³ jen²³ náh².

⁶⁶ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hi³ ca³ñí¹jnaí¹ re² lín³² tá²hón³², hi³ ca³tón³ dí² cáun² li²¹ ñí¹ quín¹ jáun² hi³ lin¹ hi³ má²dí¹jnaí³² tiá³, hi³ jáun² ca³chan³ dí² cun³ nió³ hliáu³ ñí¹ jáun² hi³ jmu³ hua³hí¹³.

28

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Jáun² né³, jmí¹ má²ca³nga² *jmái¹ hi³ tianh³² tsú² tie³, jmí¹ má²;já²jnia² la³ñí¹ jmái¹ hi³ ca³li³liau³ sí²ma¹ná¹, ngau³ Má²réi³ tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá, la³ má²quionh³ Má²réi³ jan² ní² siáh³ hi³ ca³ñí¹jíe¹³ tá²hón³². ² Cu³diá²jan² jmí¹ ca³jíeh³ hué³² tiá³ lín³², quí¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² la³ ca³son² hñu³mi³cuú² hi³ cuan³ ho³ tá²hón³², hi³ jáun² ca³líh³ tsú² tí³ có³² quín¹ hi³ jmí¹ dí¹jnái²³ jáun² ho³ tá²hón³², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³cua³tsí¹ tsú² ñí¹ quín¹ jáun². ³ Tsá² hí³ jmí¹ jniá³ cú²tú² cú²zín³ la³jmí¹ jniá³ sí² quioh²¹ miíh³², hi³ jáun² ha¹ tsú² né³, jmí¹ tiáú² la³jmí¹ tiáú² jan³². ⁴ Jmí¹ ca³jíe³ hliáu³ hi³ jáun², jáun² lí¹ ca³juan³ bíh¹ hi³ ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ta³tonh¹ la³jmí¹ tionh² tsá² má²ná¹jún¹. ⁵ Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá² jmí¹ ca³cha³taunh¹:

—Ha³ lí² juen³ náh². Jná¹³ ño¹ hi³ hnoh² hnah²³ Jesús Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹ bíh¹. ⁶ Tí³la³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá², quí¹ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú², rón³² la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin². Sá¹ní² dúh¹ ñá²jíe³ náh² ñí¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² hla¹. ⁷ Jáun² né³, tia³jui³² cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ lá²: “Má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹; hi³ jáun² né³² né³, má²tsó³² tsú² chí¹ján³ tí³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ cuá¹jien¹ náh² tsú²”. Jí³²la³ hi³ ní² bíh¹ ja³ jná¹³ hi³ ja³juánh³² ñí¹con² hnoh².

⁸ Hi³ jáun² tia³jui³² lín³² bíh¹ ja³tanh²¹ tsá²mi³ hí³, hi³ hí¹juen²¹, jí³ hí³ hí¹tsah³ siáh³ tá¹la³ jáun²; hi³ ca³ñí¹caun² dí² jái¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú². ⁹ Tá¹la³

hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mi³ hí³ ca³ma³jnia³² Jesús ní¹con²,
hi³ ca³juáh³:

—Hia² náh².

Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³ma³janh³² ní¹con² Jesús hi³
ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí² tsú², hi³ ca³zanh³ dí² ta³ tsú².
¹⁰ Jáun² Jesús ca³juáh³ ní¹con² tsá²mi³ hí³:

—Ha³ lí² juenh³ náh². Cuá²zéih³ náh² renh² jná¹³ hi³
hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú² Galilea, hi³ jáun² ní¹ jáun² jenh¹³
jnoh¹.

Jái¹³ hi³ ca³chá³ hliáu³

¹¹ Tá¹la³ má²hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mi³, ja³bí¹ ma³ jan²
hliáu³ hi³ ja³tanh²¹ tí³ já¹ juú², tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³
hua³hí¹³ tá²hón³², hi³ ca³ní¹zeh¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³
la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². ¹² Jáun² tsá² hí³ né³
ca³ní¹lien¹³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú², hi³ ca³ní¹jmú¹³
cá²hon³ quionh³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cuéh³ dí² hliáu³ hliáun³
lín³² quie³, ¹³ hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² juáh¹³ náh² hi³ ta³ hua² tá¹la³ ná¹cuóun¹
bíh¹ náh² ca³cha³táunh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús hi³
cuí²ní¹han¹³ hla¹ Jesús. ¹⁴ Hi³ ní¹juáh³ ca³lí³ ní³² tsá² ho²
ta²¹ jái¹³ ní² né³, jnoh¹ tauh¹³ tiá³ hi³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsí³
tsú², hi³ jáun² tiá² lí³ zia³² uu³mí²tsi³² ní¹con² hnoh².

¹⁵ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³ ca³héi³ hliáu³ quie³, hi³ jáun²
ní¹jmú¹³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Hi³ jáun² la³
jáun² bí¹ ná¹juáh²³ tsá² *judíos la³ tí³ ta³né³².

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

¹⁶ Jáun² né³, tán¹ quian³jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²
ja³taunh²¹ tí³ tsí³ máh³ có³² Galilea ní¹ jmí¹ má²ca³juáh³
jáun² Jesús jmí¹tin². ¹⁷ Hi³ jáun² jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús,

ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí²; uá¹jinh¹ ma³ jan² tsáu² jmí¹
ná¹tioh³ tun³ tsí³. 18 Jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹con² tsá²
hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ má²ho² jái¹³ ñí¹ ca³la³ jí³² hñu³mi³cuú² jí³ ñí¹
hué²¹ lá² ní² siáh³. 19 Cuá²táunh¹ náh² ñí¹con² la³jáh³
dúh¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², cuá²jmu³ náh² hi³ han³ tsú² tí³
con² jná¹³; cuá²zion³ náh² tsú² jmái² cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Jméi² dí², jí³ Jon² tsú², jí³ cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³. 20 Cuá²ma³tin¹³ náh²
tsú² hi³ ma³tí³² la³jí³² héih³² hi³ má²cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con²
hnoh². Hi³ cuí¹ lí³ ñí¹ náh² siáh³ hi³ jná¹³ zenh² ná¹
quiúnh¹ hnoh² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹. [Cun³ ní² bíh¹
tí³ jái¹³.]

Jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús tsá² lin³ Cristo
**New Testament in Chinantec, Sochiapam (MX:cso:Chinantec,
 Sochiapam)**

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Sochiapam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Sochiapan [cso], Mexico

Copyright Information

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Sochiapam

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22
